ROK XII ZESZYT 48

POLSKA GOSPODARCZA
TYGODNIK

1931

CENA zł. 1·50

POLSKIE KOPALNIE SKARBOWE NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SOCIÉTÉ FERMIÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

KRÓLEWSKA HUTA G. ŚL.
RYNEK, L. 9-15.
TELEFONY: KRÓLHUTA 636-640 I KATOWICE 972.
SPRZEDAŻ
WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZAMONU
Z KOPALŃ „KRÓL" BIELSZOWICE, KNURÓW.
ADR. TELEGR. SKARBOFERME KRÓL. HUTA.

ROK XII WARSZAWA, DNIA 28 LISTOPADA ZESZYT 48

POLSKA GOSPODARCZA

DAWNIEJ

PRZEMYSŁ i HANDEL

TYGODNIK WYDAWANY PRZEZ MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU PRZY WSPÓŁUDZIALE MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA ORAZ KOMUNIKACJI

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

STR.

INTERWENCJONIZM A KRYZYS — *C. P.* 1607
NIEDOMAGANIA STATYSTYKI — *M. SMEREK* 1609

ŻYCIE GOSPODARCZE:
Walka z bezrobociem — *R.*
Rynek pracy w październiku 1931 r. — *K.*

GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ:
GÓRNICTWO WĘGLOWE 1613
PRZEMYSŁ NAFTOWY 1614
PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY 1617
Eksport włókienniczy wobec wprowadzenia ceł w Anglji — *M. K.*
PRZEMYSŁ KONFEKCYJNY 1617
Rynek obuwia — *W. D.*
ROLNICTWO 1618
Zagadnienie standaryzacji jęczmienia browarowego — *W. Z.*

HANDEL:
HANDEL ZAGRANICZNY 1619
Handel zagraniczny we wrześniu i październiku 1931 r. — *W. J.*
HANDEL WEWNĘTRZNY 1620
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE 1620
RYNEK AKCYJNY 1621
CŁA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWNĘTRZNEGO 1621
Podwyższenie ceł od tłuszczów wieprzowych — *H.*

STR.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT 1622
ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE 1623
Inwestycje w porcie gdyńskim w 1931 r.
Ruch w porcie gdańskim w październiku 1931 r. — *A. R.*

KRONIKA BIEŻĄCA:
PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ 1624
TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH . . 1625

SKARBOWOŚĆ I FINANSE:
PODATKI I OPŁATY 1625
KREDYT 1625
RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH 1626
Banki prywatne w pierwszych 3 kwartałach 1931 r. — *D.*
Z BANKU POLSKIEGO 1627

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:
KRONIKA ZAGRANICZNA:
OGÓLNE 1628
AUSTRJA 1628
WŁOCHY 1628
SPRAWY CELNE ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWNĘTRZNEGO W PAŃSTWACH ZAGRANICZNYCH 1629
Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH 1629

INTERWENCJONIZM A KRYZYS

KRYZYS gospodarczy, zwłaszcza tak głęboki i długotrwały, jak obecny, wywołuje zawsze silną reakcję życia gospodarczego. W pierwszej fazie reaguje ono, opierając się o własne elementy dynamiczne, a gdy ich siła okazuje się za słabą, reakcja ta objawia się w apelowaniu do czynnika rządowego o pomoc w postaci najróżnorodniejszych ingerencyj w stosunki gospodarcze, przyczem żądania te zależne są od środowiska, z którego wychodzą. Przemysł np. zazwyczaj zabiega o ochronę przed importem towarów produkcji zagranicznej; handel domaga się ułatwień w obrocie handlowym w kierunku jak największego liberalizmu; pracodawcy występują z żądaniami obniżki płac robotniczych, świadczeń socjalnych, sfery zaś pracownicze wysuwają konieczność obniżki kosztów administracyjnych i handlowych, a w szczególności obniżki płac personelu kierowniczego i administracyjnego oraz zredukowania tantjem i prowizyj; wszystkie zaś środowiska gospodarcze łącznie domagają się pomocy finansowej w postaci kredytu i wszelkiego rodzaju ulg w świadczeniach i w opłatach, a nawet częstokroć zapomóg.

Tego rodzaju apele o interwencję rządową w stosunki gospodarcze w czasie dobrej konjunktury nie następują, a gdyby zostały z jakiejkolwiek strony zgłoszone, względnie gdyby były wysunięte przez czynnik

oficjalny, niezwłocznie zyskałyby sobie nazwę „etatyzmu", gdyż dobra konjunktura daje życiu gospodarczemu możność obywania się bez opieki czynnika rządowego, do którego udaje się ono wtedy tylko w wypadkach konieczności. Gdy zaś nastaje kryzys, sytuacja się zmienia gruntownie, życie gospodarcze nolens volens widzi w czynniku rządowym najważniejsze źródło skutecznej walki z kryzysem i pomocy dla przezwyciężenia jego ujemnych skutków.

Jeżeli poruszamy tę kwestję tutaj, to nie czynimy tego w tym celu, aby — niewiadomo jeszcze po raz który — poruszyć sprawę etatystycznego straszaka, ani tem bardziej dlatego, aby lansować jakiś zamaskowany program konjunkturalnego neoetatyzmu. Poruszamy tę sprawę jedynie dla stwierdzenia faktu, że czynnik rządowy jest tak samo czynnikiem twórczym w dziedzinie życia gospodarczego, jak czynnik produkcji i obrotu, gdyż Rząd przez swą politykę stwarza sprzyjającą atmosferę dla obydwóch tych dziedzin gospodarczych, ułatwiając produkcję i dopomagając do zwiększonego zbytu, czy to na rynku wewnętrznym, czy też eksportowym. Stwierdzenie tego faktu dopomoże do ustawienia poszczególnych elementów życia gospodarczego w racjonalnym do siebie stosunku.

Powojenne skomplikowane życie gospodarcze nie może obejść się, jak widzimy, bez racjonalnej ingerencji czynnika nadrzędnego, niezależnie od tego, czy czynnikiem tym będzie Rząd, czy też stworzona ad hoc organizacja społeczna; oba te czynniki odgrywają rolę regulatora, interwencjonisty. Gdy weźmiemy np. na uwagę silny po wojnie rozwój kartelizacji życia gospodarczego oraz tendencyj do gospodarki związanej, to skonstatować musimy, że obecne stosunki gospodarcze znajdują się w ramach daleko mniej swobodnego rozwoju, niż było to przed wojną. Kartele zaś i syndykaty organizują się częstokroć w olbrzymie organizacje, które w miarę swego rozwoju nabierają cech specyficznych, a właściwych tylko organizacji państwowej. Wyłaniają się w tych organizacjach wielkie interesy gospodarcze, społeczne, polityczne, wyłania się potrzeba współdziałania lub rywalizacji międzynarodowej, a te wszystkie momenty zaczepiają silnie o organizm państwa i wymagają czy to jego współdziałania, czy nadzoru, czy arbitrażu, czy też wreszcie veta. W ten sposób powojenne życie gospodarcze mocą swych zmienionych stosunków stworzyło dla interwencjonizmu państwowego jak najszersze ramy, zmuszając czynnik państwowy do związania się z codziennemi problemami gospodarczemi. Wreszcie zaś samo państwo, jako organizacja nadrzędna, reprezentująca najwyższy interes publiczny, jest zainteresowane, aby układ sił gospodarczych odbywał się na platformie równowagi poszczególnych elementów i aby żaden z tych elementów nie zatryumfował ze szkodą dla pozostałych. Państwo bowiem z natury swej rzeczy musi czuwać, aby siły dynamiki gospodarczej działały w przekroju, obracając się około programu złotego środka i zaspokojenia istotnych potrzeb poszczególnych środowisk życia publicznego.

Ingerencja państwowa w stosunki gospodarcze może się odbywać w najróżnorodniejszy sposób, lecz istota jej zawsze będzie ta sama, to jest, że zawsze będzie ona wynikała z założeń programu gospodarczego i interesu ogólnego.

W Polsce wytworzyła się obecnie taka sytuacja, że nawet te czynniki gospodarcze, które najdrobniejszą ingerencję Rządu w stosunki gospodarcze uważały za czynnik balastowy i określały ją mianem etatyzmu, teraz bardzo często zwracają się same do Rządu, prosząc o wydanie tych lub innych zarządzeń, któreby regulowały daną dziedzinę zjawisk gospodarczych i któreby działały jako czynnik walki przeciwko pewnym ujemnym w ich zrozumieniu objawom bieżącego okresu. Jest to zupełnie zrozumiałe i naturalne, że życie gospodarcze widzi w ciężkim okresie w Rządzie swego orędownika i opiekuna, lecz żądania te nie mogą się konkretyzować w zbyt szerokich rozmiarach. Interwencja ta o tyle tylko może być skuteczna, o ile zrodzi się z istotnej potrzeby i o ile objawi się w granicach właściwych dla danego zjawiska. Gdyby interwencjonizm rządowy poszedł za daleko albo objawił się w niewłaściwym momencie, osiągnąłby on wręcz odwrotne skutki niż zamierzane.

Najczęściej dezyderaty interwencjonistyczne życia gospodarczego objawiają się w tendencjach podwyżki ceł ochronnych i zakazów przywozu; mogą one przynieść pożądany skutek, lecz muszą one mieć zawsze charakter pomocniczy, a nigdy zasadniczy. To znaczy, że cła ochronne i zakazy przywozu powinny mieć na celu wytworzenie odpowiednich warunków dla rozwoju własnych sił dynamicznych życia gospodarczego (gdyż tylko te siły mogą definitywnie zdecydować o zwycięstwie nad preponderancją towaru zagranicznego),— a nigdy nie mogą być celem same w sobie. Zbyt wielkie barjery celne i zakazy przywozu mogą stworzyć chwilowe odprężenie sytuacji, po którem nastąpi nieuchronnie jeszcze gorszy upadek życia gospodarczego, jeśli nie wykorzysta ono tych barjer w kierunku rozwoju swych sił naturalnych. Barjery bowiem celne i zakazy przywozu mają to do siebie, że mają zawsze tendencję stworzenia atmosfery cieplarnianej dla przemysłu, który pod ochroną tej barjery wyzbywa się czynnika walki konkurencyjnej, a nie walcząc, traci poczucie własnej tężyzny i perspektywy na przyszłość. Słusznie też Pan Minister Przemysłu i Handlu Zarzycki określił w jednem ze swoich przemówień te barjery celne i zakazy przywozowe mianem okopów, poza któremi winno organizować się życie gospodarcze do ataku i zwycięstwa.

Niepokojącym objawem ostatniego okresu kryzysu jest słabnący z miesiąca na miesiąc bilans handlowy,

który pogarsza się zarówno w imporcie, jak i w eksporcie i który budzi obawy na przyszłość. To też walka o bilans handlowy, który jest wyrazem tętna życia gospodarczego, staje się coraz aktualniejszą i znajduje najżywszy oddźwięk we wszystkich sferach gospodarczych. A walka ta jest bardzo trudna, tem bardziej trudna, że zachwianie się waluty angielskiej wprowadziło do niej nowe ujemne elementy i nowe trudności dla państw, które kurs swej waluty utrzymały, a do których na szczęście zalicza się także Polska.

Nikła konsumpcja wewnętrzna i brak dziś w niej tendencyj rozwojowych z natury rzeczy zwrócić musi uwagę na konieczności eksportowe. Lecz i na rynkach zagranicznych trwa niezmiennie kryzys, a poza tem przeszkadzają naszej ekspansji eksportowej i dodatkowe trudności, o których tylko co mówiliśmy. Powszechnie jest wiadomo, jak dalece spadek funta angielskiego wpłynął na pogorszenie się konjunktury w naszym przemyśle węglowym i via Sowiety w przemyśle hutniczym. A mimo tego nie należy uważać, że wyjściem dzisiejszej sytuacji może być puszczenie na wiatr żagli i zezwolenie na to, aby wiatry kryzysu niosły nasze życie gospodarcze bez steru. Przeciwnie, im jest kryzys cięższy, im są trudniejsze warunki eksportu, tem więcej należy wytężyć siły, wzmóc intensywność i pomysłowość eksportową, wzmocnić energję w kierunku „ukonkurencyjnienia" naszego eksportu. Nie należy zaniedbać żadnego środka, któryby tej konkurencyjności dopomagał, i w tym punkcie należy zestrzelić wszystkie siły i wszystkie możliwości.

W walce o utrzymanie bilansu handlowego otwarte jest pole dla racjonalnego współdziałania czynnika inicjatywy prywatnej i rządowej. Prywatna inicjatywa gospodarcza powinna wykazać maksymum energji w kierunku zdobycia rynków eksportowych, a ingerencja rządowa musi zapewniać tej inicjatywie ramy sprzyjającej atmosfery. Współdziałanie obydwoch sił i wytężenie energji twórczej zapewni przemysłowi przetrwanie kryzysu i utrzymanie już zdobytych rynków eksportowych oraz ich rozszerzenie. Dobrym prognostykiem na przyszłość jest wielka odporność naszego organizmu gospodarczego, która wyraża się między innemi w zrównoważonym budżecie państwowym i w niezachwianym poziomie polskiej waluty.

Jednakże te właśnie dodatnie objawy naszej tężyzny gospodarczej stanowią zarazem naturalne granice ingerencji rządowej, która nie może się wyrazić w takiem uwzględnianiu dezyderatów gospodarczych w dziedzinie finansowo-skarbowej, któreby mogły zachwiać budżetem lub walutą. Pomoc rządowa może się wyrazić jedynie w ściśle określonych kredytowych formach, nigdy wszakże nie może ona nastąpić w kierunku obcięcia źródeł dochodowych Skarbu i przerzucenia nań ciężarów, które z natury rzeczy powinno i musi ponosić samo życie gospodarcze.

Walka o bilans handlowy i o utrzymanie i rozwój naszego eksportu może się zwycięsko odbyć tylko w racjonalnem współdziałaniu życia gospodarczego i Państwa, lecz życie gospodarcze musi w pierwszej linji wykazać swą inicjatywę i energję. A dopiero wtedy nastąpić może pole dla współdziałania rządowego.

C. P.

NIEDOMAGANIA STATYSTYKI

LICZBY STAŁY się rekwizytem każdej polityki. Dziś trudno wyobrazić sobie bez nich jakiejkolwiek decyzji w zakresie polityki społecznej, zdrowotnej, szkolnej, mieszkaniowej, rolnej, celnej, handlowej, finansowej i t. d. Liczby wskazują, jakie sytuacje życie wytworzyło, i jak rozwijają się wypadki. Luźna obserwacja — nieliczbowa, we współczesnem skomplikowanem życiu społecznem i gospodarczem coraz rzadziej może zastępować dane statystyczne i tylko odnośnie do przejawów, łatwo rzucających się w oczy. Natomiast w całym szeregu zagadnień nawet bardzo trzeźwa ocena zjawisk nie jest w stanie zastąpić danych liczbowych. Na statystyce opiera się program polityki w każdej dziedzinie, a zwłaszcza gospodarczej, której wogóle bez statystyki nie można sobie wyobrazić.

Doniosłość statystyki, poza jej znaczeniem dla administracji państwowej, objawia się w dziedzinie nauki. Na podstawie liczb, ilustrujących stan lub przebieg wypadków w pewnym okresie czasu, nauka odkrywa prawa, rządzące światem, które pozwalają przewidzieć dalszy bieg wypadków.

Z liczb korzysta również życie prywatne, zwłaszcza przemysł i handel. Na podstawie danych statystycznych kupiec orjentuje się w możliwościach zbytu w odległych krajach, w cenach w różnych częściach świata i t. p.

Im kto obejmuje szerszy horyzont pracy gospodarczej, tem więcej musi operować liczbami. Potrzebę liczb odczuwa się najbardziej w chwili, gdy życie domaga się od właściwych czynników decyzji i działania szybkiego, pewnego i skutecznego. Okres kryzysowy, w którym obecnie się znajdujemy, jest właśnie okresem, wymagającym takich szybkich i skutecznych decyzyj i posunięć. To też nigdy nie było takiej pogoni za danemi statystycznemi, jak właśnie teraz.

Statystyka ma jednak swoje niedomagania zasadnicze — niedomagania, powtarzające się w mniejszym lub większym stopniu zawsze i w każdej statystyce. Niedomaganiami temi są: niedokładność i opóźnienia. Utyskiwania, wskazujące, że statystyka przez swą niedokładność nie ilustruje stanu faktycznego lub że naskutek długotrwałego opracowania ogłasza dane przestarzałe — słyszy się tak często i w wielu wypadkach tak słusznie, że warto nad temi niedomaganiami się zastanowić. Zarówno pierwsze, jak i drugie niedomagania mają dwie główne przyczyny. Po pierwsze — podejście do zjawisk może być naukowo nieodpo-

wiednio przygotowane. Wówczas złe zredagowanie kwestjonarjusza lub jednostronne nastawienie może spowodować błędne odpowiedzi, choćby udzielone w najlepszej wierze. Powtóre — brak środków materjalnych, niezbędnych do wykonania olbrzymiej nieraz pracy rachunkowej, przysparza błędów i przedłuża opracowanie. Zupełne usunięcie wymienionych braków prawdopodobnie nigdy nastąpić nie będzie mogło. Statystyka obejmuje z reguły tak szeroki zakres zjawisk, że całkowita dokładność staje się mrzonką. Ideałem dokładności może być księgowość, a nie statystyka. Również co do szybkiego ogłaszania wyników statystyka prawdopodobnie nigdy nie zaspokoi wymagań, stawianych przez posługujących się statystyką. Niemniej jednak statystyka musi dążyć do usuwania swych niedomagań przez zwiększenie dokładności i przyśpieszanie ogłaszania wyników. Zadaniem statystyka jest określenie stopnia wiarogodności zestawianych liczb, czyli zilustrowanie hipotezami tego, czego liczbami nie był w stanie wykazać. Natomiast w wypadku braku danych statystycznych za ostatni okres, na którego podstawie chcianoby zilustrować stan obecny, polityk gospodarczy, względnie każdy, kto liczbami chce się posługiwać, winien zapoznać się z wynikami statystycznemi, odnoszącemi się do okresu ostatnio statystycznie opracowanego, i następnie drogą rozumowania i obserwacyj niestatystycznych ustalić, czy tendencje, wynikające z zestawień liczbowych, nadal istnieją, czy też nastąpiła zasadnicza ich zmiana. Tego rodzaju zastępowanie danych statystycznych jest tem dokładniejsze, im mniej odległy jest okres, ostatnio statystycznie opracowany, oraz im dokładniej znane nam są prawa, rządzące rozpatrywanemi zjawiskami.

Nie mając możności usunięcia powyższych braków, zupełnie realnem i słusznem staje się dążenie do ich zmniejszenia. Dążenie to może być uwieńczone pomyślnemi wynikami w pierwszym rzędzie przez powierzenie statystyki personelowi odpowiednio wykwalifikowanemu. Statystyka, oprócz pracowników liczących i kontrolujących, wymaga pracowników naukowych, którzy, oprócz znajomości potrzeb administracji państwowej, winni posiadać dokładną znajomość zasad i techniki statystycznej oraz teoretyczne znajomości z zakresu dziedziny, objętej statystyką. Niektóre działy statystyki wymagają znajomości spraw gospodarczych, finansowych, sytuacji danego przemysłu, techniki i t. p. Bezwzględną zasadą jest, że naukowi pracownicy statystyczni muszą być uzdolnieni do samodzielnej pracy naukowej. Liczne utyskiwania na przeciążenie ankietami i kwestjonarjuszami, obok innych przyczyn, mają swoje źródło w nieodpowiedniem zredagowaniu pytań, skutkiem czego sformułowanie odpowiedzi staje się bardzo trudnem. Błędy te wynikają z nieprzygotowania naukowego w danej dziedzinie pracownika, redagującego kwestjonarjusz. Brak przygotowania teoretycznego pracownika naukowego odbija się na statystyce jeszcze bardziej przy kwalifikowaniu odpowiedzi. W całym szeregu dziedzin statystycznych nadesłana odpowiedź na kwestjonarjusz wymaga wniknięcia w intencje wypełniającego i korygowania danych. O ile zredagowanie kwestjonarjusza, w razie niedostatecznego przygotowania teoretycznego pracownika, może być powierzone zespołowi fachowców, co zazwyczaj usuwa większość błędów, to kwalifikowanie odpowiedzi polega wyłącznie na wiadomościach i sumienności pracownika naukowego. Niedostateczne przygotowanie do tego rodzaju pracy odbija się na dokładności wyników.

Pracownik naukowy ponadto winien określić stopień dokładności wyników dochodzeń statystycznych. W praktyce wyjaśnienia te polegają na opisaniu wyników statystycznych ze wskazaniem przyczyn zilustrowanych liczbami zjawisk oraz ich skutków gospodarczych i ich współzależności z dziedzinami pokrewnemi. Opublikowanie samych liczb bardzo często nie wystarcza i nieraz może doprowadzić korzystających ze statystyki i opinję publiczną do wręcz fałszywych komentarzy. O ile pracownik naukowy stoi na wysokości zadania w zakresie dwóch pierwszych stadjów pracy statystycznej, t. j. umiejętnego przystąpienia do przedmiotu i umiejętnego kwalifikowania odpowiedzi, to zazwyczaj i w trzeciem stadjum doskonale daje sobie radę. We wszystkich tych stadjach, oprócz znajomości z dziedziny, objętej statystyką, niezbędny jest ogólny pogląd na dziedziny pokrewne i znajomość tła, na którem rozpatrywane zjawiska zachodzą. Takie kwalifikacje uzyskuje się dopiero po gruntownych studjach naukowych. Dlatego dobry statystyk nie może zasklepiać się w świecie swoich liczb, lecz musi bezustannie pogłębiać swój zasób wiedzy. Jedynie statystyka, opracowywana przez ludzi o takich kwalifikacjach, może odpowiadać stawianym jej zadaniom.

Niedomagania statystyki, jakie wyżej wskazano, są normalnemi niedomaganiami. Do poruszenia kwestji niedomagań statystyki skłoniły mnie jednak pewne niepokojące objawy, jak skasowanie niektórych wydawnictw lub znaczne uszczuplenie ich rozmiarów, a ponadto opóźnienia w ogłaszaniu niektórych opracowań. Skasowanie lub ograniczenie wydawnictw oraz opóźnienia w ogłaszaniu danych może nie byłyby rażące w okresie dobrej konjunktury, dziś jednak, właśnie z powodu złej konjunktury, zarówno administracja państwowa, jak i prywatne życie gospodarcze w poszukiwaniu środków zaradczych więcej domagają się danych statystycznych niż przedtem.

O ile za niedomagania normalne można winić głównie pracowników naukowych, to niedomagania, ostatnio wymienione, wynikają z oszczędności budżetowych. Oszczędności budżetowe są koniecznością państwową, wynikają z troski o zachowanie równowagi budżetowej i stałości waluty. W tych okolicznościach samo wskazywanie niedomagań bez wskazania środków zaradczych nosiłoby znamiona jałowej krytyki.

Nie ulega wątpliwości, że organizacja statystyki w Polsce posiada jeszcze braki. Najważniejszym z nich jest brak koordynacji między poszczególnemi agendami statystycznemi. Najważniejszą instytucją w zakresie statystyki jest Główny Urząd Statystyczny, jako jednostka samodzielna, ale podporządkowana Ministerstwu Spraw Wewnętrznych. Poza tem jednak statystyką zajmują się prawie wszystkie ministerstwa, instytuty i urzędy. Jeżeli się uwzględni, ze statystyką zajmują się ponadto: bank emisyjny, banki państwowe, izby samorządu gospodarczego oraz cały szereg związków gospodarczych prywatno-prawnych, to zauważymy, jak bardzo statystyka jest zdecentralizowana. Każda z wymienionych instytucyj zbiera dane statystyczne z innem nastawieniem, odpowiednio do swoich potrzeb, ale równocześnie cały szereg podobnych prac jest wykonywany wielokrotnie. Oszczędności budżetowe w zakresie statystyki—mojem zdaniem—powinny być osiągane w ten sposób, że komasowane byłyby pewne prace, wykonywane wielokrotnie w róż-

nych agendach statystycznych, przynajmniej w zakresie administracji państwowej.

Komasacja ta miałaby być wtedy najprostsza, jeżeli wszelkie dochodzenia statystyczne i badania gospodarcze, oparte na statystyce, byłyby scentralizowane w jednej instytucji. Scentralizowanie jednak statystyki mogłoby się odbyć tylko pod warunkiem, że centralna instytucja statystyczna mogłaby dostosować swoją prace do potrzeb odpowiednich instytucyj i urzędów. Akcji centralizacyjnej mogłoby dopomóc ścisłe przestrzeganie postanowienia, zawartego w statucie Głównego Urzędu Statystycznego, w myśl którego żadnemu resortowi nie wolno zajmować się zbieraniem danych statystycznych bez porozumienia z Głównym Urzędem Statystycznym.

Drugą niezbędną reformą w dziedzinie statystyki wydaje mi się potrzeba wyeliminowania jej z pod wpływów ministerstwa polityczno-administracyjnego, gdyż statystyka dzisiejsza w lwiej części jest statystyką gospodarczą, z której korzystają głównie ministerstwa i urzędy gospodarcze.

Najkorzystniejszym wydawałby się powrót do stanu z przed 1923 r., kiedy to Główny Urząd Statystyczny podlegał Radzie Ministrów (Prezesowi Rady Ministrów).

Korzyści z pełnej koordynacji i dalszej centralizacji statystyki byłyby wielorakie:

1. — Odciążonoby znacznie prywatne życie gospodarcze od wypełniania wielokrotnego kwestjonarjuszy, dotyczących jednego lub podobnych zagadnień. Wielość kwestjonarjuszy, dotyczących tej samej sprawy, a różniących się znacznie metodą, wprowadza tylko zamieszanie.

2. — Uniknęłoby się dublowania, a niekiedy nawet tryplowania i kwadryplowania, prac, dokonywanych w różnych agendach statystycznych. Możnaby dzięki temu zmniejszyć liczbę personelu oraz wydatki na kwestjonarjusze, opracowanie i publikacje, dokonywane przez różne instytucje, a dotyczące tych samych zagadnień.

3. — Centralna instytucja statystyczna, dysponując precyzyjnemi maszynami do zestawiania danych i posiadając bardziej zrutynizowany personel, każde obliczenie wykona szybciej i z większą dokładnością.

4. — Centralna instytucja statystyczna, dzięki oszczędnościom, jakie osiągniętoby z komasacji różnych prac statystycznych, mogłaby dysponować większym budżetem, co pozwoliłoby jej na rozszerzenie badań statystycznych na dziedziny, dotąd jeszcze statystyką nieobjęte, względnie rozszerzyć zakres badań już przedsięwziętych.

5. — Największą korzyść z koordynacji i centralizacji statystyki osiągniętoby w zakresie wychowania i doboru pracowników naukowych. We wstępnych uwagach niniejszego artykułu dostatecznie wskazano, jak poważne znaczenie posiada dla statystyki dobór odpowiednio wykwalifikowanych pracowników naukowych. Od nich to głównie zależy sprawność i ścisłość statystyki, to też na to zagadnienie należy zwrócić szczególną uwagę. Dr. Józef Buzek w swym artykule p. t. „Historja ogólna Głównego Urzędu Statystycznego"[1]), wskazał na trudności, jakie natrafiała organizacja statystyki w Polsce z powodu słabej podaży pracowników naukowych. Główny Urząd Statystyczny był pewnego rodzaju instytucją wychowawczą dla młodych pracowników naukowych, którzy po pewnym okresie przechodzili do innych zajęć, powodowani lepszemi warunkami materjalnemi. Centralna instytucja statystyczna miałaby większą możność skupiania pracowników naukowych i wyrabiania ich zarówno dla siebie, jak i dla innych działów administracji państwowej.

Z ostatnio poruszonem zagadnieniem doboru pracowników naukowych wiąże się sprawa ich uposażenia. Urzędnicy tej kategorji, pracujący w statystyce, są często gorzej uposażeni niż urzędnicy o tych samych kwalifikacjach w innych resortach. Dr. Buzek w cytowanym wyżej artykule w tej samej sprawie wyraża się następująco: „Dla utrzymania stałego kontyngentu pracowników naukowych konieczne jest ulepszenie ich materjalnych warunków bytu, w szczególności przez przyznanie urzędnikom naukowym Głównego Urzędu Statystycznego specjalnych dodatków naukowych, jak to już ma miejsce w innych naukowych instytucjach państwowych. W projekcie budżetu na rok 1930/31, ułożonym przez Główny Urząd Statystyczny, dodatki takie zostały przewidziane jednakże z braku zgody Min. Skarbu w związku z polityką oszczędnościową Rządu musiały być skreślone".

Jeżeliby akcja komasacji statystyki została przeprowadzona, wówczas zagadnienie pracowników naukowych i podniesienia naukowej organizacji statystyki — niewątpliwie znalazłoby więcej zrozumienia i środków aniżeli przy rozproszonej i niedość skoordynowanej organizacji obecnej.

Streszczając powyższe wywody, chciałbym stwierdzić, że statystyka dzisiejsza niedomaga głównie:

1) z powodu wykonywania jej przez zbyt liczne agendy statystyczne, często niedość przygotowane do tej pracy zarówno pod względem naukowym, jak i technicznym;

2) z powodu zbyt szczupłej liczby statystycznych pracowników naukowych odpowiednio wykwalifikowanych.

Poprawa tego stanu byłaby — mojem zdaniem — możliwa przez:

1) utworzenie centralnej instytucji statystycznej, która miałaby pewien monopol na prowadzenie (względnie koordynację) państwowych prac statystycznych i studjów gospodarczych;

2) powiększenie kadr statystycznych pracowników naukowych i ich stabilizację przez polepszenie — przy pierwszej możliwości — bytu materjalnego.

M. Smerek

[1]) *„Pierwsze Dziesięciolecie Głównego Urzędu Statystycznego", Nakł. G. U. S., Warszawa, 1930.*

ŻYCIE GOSPODARCZE

Ś. p. JAN ZAGLENICZNY

W dn. 22 listopada r. b. zmarł ś. p. Jan Zagleniczny, jeden z czołowych przedstawicieli polskiego życia gospodarczego.

Ś. p. Zagleniczny, urodzony w 1866 r., po ukończeniu studjów wyższych poświęcił się pracy w przemyśle cukrowniczym i do ostatniej chwili był Wiceprezesem Zarządu oraz Administratorem cukrowni „Ostrowite" oraz członkiem zarządów względnie prezesem lub wiceprezesem wielu innych cukrowni. Jednocześnie ś. p. Zagleniczny zajął się sprawami całego przemysłu cukrowniczego, stając się jednym z jego kierowników. W szczególności był od 1922 r. Prezesem Zarządu Związku Zawodowego Cukrowni b. Królestwa Polskiego, Wołynia, Małopolski i Śląska, a po zjednoczeniu organizacyjnem cukrownictwa całej Polski jednocześnie i Wiceprezesem Rady Naczelnej Polskiego Przemysłu Cukrowniczego. Poza tem był ś. p. Zagleniczny Wiceprezesem Rady Nadzorczej Banku Cukrownictwa oraz Prezesem Zarządu Spółki Handlowej Cukrowni Związkowych.

Ś. p. Zagleniczny nie ograniczał się jednak tylko do przemysłu cukrowniczego, chociaż jemu poświęcał główną część swej pracy i wysiłków. Zajmował ważne posterunki w innych gałęziach przemysłu, jak np. w przemyśle chemicznym, a przedewszystkiem brał udział w kierownictwie całem życiem przemysłowem Polski. Ś. p. Zagleniczny był Wiceprezesem Rady i Zarządu Centralnego Związku Przemysłu, Górnictwa, Handlu i Finansów.

Jako ekonomista i działacz gospodarczy czynny był ś. p. Zagleniczny również w życiu politycznem. Przed wojną był posłem do pierwszej Dumy rosyjskiej, po odzyskaniu Niepodległości został w 1917 r. powołany na pierwszego Ministra Przemysłu i Handlu w odrodzonej Ojczyźnie, w poprzedniej zaś kadencji naszych Izb Ustawodawczych był Senatorem, należąc do Klubu B. B. W. R.

Ś. p. Zagleniczny był odznaczony dwukrotnie orderem „Odrodzenia Polski"; ostatnio otrzymał Krzyż Komandorski z gwiazdą tego orderu.

Ś. p. Zagleniczny był związany z naszem wydawnictwem od początku jego powstania, piastując stanowisko Prezesa Spółki Wydawniczej „Przemysł i Handel". Na tem stanowisku przyczyniał się wiele do rozwoju wydawnictwa; a ustąpił z niego z chwilą, gdy wydawnictwo nasze ostatecznie umocniło swoje podstawy i utrwaliło swe możliwości rozwojowe i gdy jednocześnie zmianie uległy jego formy organizacyjne.

W Zmarłym traci *„Polska Gospodarcza"* przyjaciela i czynnego wybitnego współpracownika.

Nad trumną ś. p. Zaglenicznego łączymy się w żalu z Rodziną i wszystkimi, którym dane było zetknąć się w działalności ze ś. p. Zaglenicznym i ocenić Jego twórczą pracę i niespożytą energję, która nie opuszczała Go do samego zgonu.

WALKA Z BEZROBOCIEM. — Naczelny Komitet do Spraw Bezrobocia odbył w dn. 23/XI konferencję z wojewodami, jako przewodniczącymi względnie protektorami komitetów wojewódzkich. Konferencja ta dotyczyła stanu organizacji komitetów, dotychczasowych rezultatów akcji zbiórkowej, współpracy ze zrzeszeniami gospodarczemi, zawodowemi i społecznemi, oraz prac komitetów w zakresie zwiększenia zatrudnienia. Stwierdzono, że aparat komitetów wojewódzkich i lokalnych jest już całkowicie zorganizowany i przystosowany do włożonych nań zadań.

Akcja społeczna gromadzenia środków na pomoc dla bezrobotnych nie wszędzie jeszcze wydaje należyte rezultaty, nie wszystkie jeszcze bowiem warstwy społeczeństwa odpowiedziały na apel Naczelnego Komitetu. Jak dotychczas, stosunkowo największy udział w dobrowolnem opodatkowaniu się wzięły warstwy pracownicze i rolnicze. Naczelny Komitet, w przewidywaniu znacznych jeszcze potrzeb w zakresie środków materjalnych, zwołuje na dz. 1/XII naradę kierowników sekcyj finansowych poszczególnych komitetów wojewódzkich.

Zasadniczą tendencją komitetów w zakresie akcji pomocy jest nierozpoczynanie tej akcji obecnie na zbyt szeroką skalę, lecz dopiero stopniowe rozwijanie jej, w miarę wzrostu bezrobocia i pogarszania się warunków atmosferycznych. Nie mniej jednak, jak już pisaliśmy, szereg komitetów lokalnych w ośrodkach przemysłowych rozpoczął zaopatrywanie bezrobotnych w żywność i opał.

Natomiast największy nacisk w dalszym ciągu kładziony jest na akcję przeciwdziałania wzrostowi bezrobocia i zatrudniania bezrobotnych. W tej dziedzinie wspólnym wysiłkiem komitetów i władz państwowych osiągnięto już znaczne rezultaty. Ostatnie ścisłe obliczenia Sekcji Pracy przy Naczelnym Komitecie, dokonane na zasadzie sprawozdań, nadesłanych przez komitety wojewódzkie i sprawdzanych przez inspektorów pracy, wykazują, że do dn. 15/XI zatrudniono ogółem w m. st. Warszawie i 14 województwach 25.232 osoby, w tem: w woj. krakowskiem—2.207, wileńskiem—350, m. st. Warszawie—3.211, woj. warszawskiem - 2.500, lubelskiem—2.099, poznańskiem—5.651, śląskiem—1.031, stanisławowskiem—359, białostockiem—703, pomorskiem—1.547, nowogródzkiem — 150, łódzkiem — 2.603, kieleckiem — 2.500, poleskiem - 255, tarnopolskiem—66.

W ub. tygodniu, w wyniku konferencji Sekcji Pracy Naczelnego Komitetu z przedstawicielami cechów murarskich i ciesielskich, przedstawiciele tych cechów zobowiązali się wydać do organizacyj cechowych okólnik, zalecający: 1) przetrzymanie robotników, obecnie zatrudnionych przy robotach ciesielskich, a ewentualnie i murarskich, w okresie zimowym; 2) przeprowadzenie zwiększenia stanu zatrudnienia przy robotach ciesielskich; 3) wykonanie robót przygotowawczych, które mogą być przeprowadzane w okresie zimowym.

W wyniku podobnych narad z Centralnym Związkiem Cechów Piekarskich Związek ten zalecił swym członkom: 1) skasowanie godzin nadliczbowych, 2) zamianę pewnej kategorji młodocianych na żywicieli rodzin; 3) przyjęcie w każdej piekarni choćby jednego bezrobotnego na jeden lub dwa dni w tygodniu.

Zanotować, wreszcie, należy rozporządzenie P. Ministra Komunikacji, ustalające wytyczne dla zwalczania bezrobocia na kolejach i polecające dyrekcjom okręgowym P. K. P. utrzymy-

wanie ścisłego kontaktu z lokalnemi komitetami do spraw bezrobocia oraz z wojewódzkiemi sekcjami pracy przez specjalnych delegatów kolejowych. Rozporządzenie zaleca poszczególnym dyrekcjom P. K. P. dążyć, bez powiększania wydatków przedsiębiorstwa, do rozszerzenia obecnej ilości pracy na stosunkowo większą liczbę pracowników, mając na względzie przedewszystkiem zatrudnienie żywicieli rodzin.

Jak wykazują dane P.U.P.P., liczba bezrobotnych w dn. 21/XI wynosiła 257.290 osób, wzrost więc bezrobocia w porównaniu ze stanem w dn. 14/XI wyraża się liczbą zaledwie 268 osób. Dalsza akcja władz państwowych i N. K. na odcinku przeciwdziałania wzrostowi bezrobocia i zwiększania stanu zatrudnienia w niedługim czasie będzie już mogła znaleźć swe oparcie w nowych ustawach (o zmianie niektórych postanowień ustawy o czasie pracy, oraz w sprawie zmian i uzupełnień niektórych postanowień ustawy o pracy młodocianych i kobiet), które ogłoszone już zostały w Nr. 101 „*Dz. Ust. R. P.*" z dn. 25/XI i z tym dniem uzyskały moc obowiązującą.

R.

RYNEK PRACY W PAŹDZIERNIKU 1931 R. — Sytuacja na rynku pracy w październiku uległa nieznacznemu pogorszeniu. Liczba bezrobotnych, zarejestrowanych w P. U. P. P., wzrosła z 251 378 w początku października do 253 355 w początku listopada; równocześnie liczba częściowo zatrudnionych lekko obniżyła się — ze 125.225 do 122.853. Lekkie pogorszenie się stanu zatrudnienia jest wywołane momentami sezonowemi. Jest niezmiernie charakterystyczne, jak to wynika z dalej podanych liczb, że we wszystkich głównych grupach zawodowych ujawnił się wzrost bezrobocia, a jedynie grupa różnych, obejmująca robotników niefachowych, wykazała spadek bezrobocia. Wynikać to zdaje się ze stosunkowo dobrych warunków atmosferycznych, pozwalających na dłuższe w r. b. niż zazwyczaj prowadzenie robót ziemnych, polnych i t. p.

Poniższe zestawienie podaje liczby bezrobotnych w początkach poszczególnych miesięcy 4 ostatnich lat:

	1928	*1929*	*1930*	*1931*
Styczeń	165.268	126.429	186.427	303.148
Luty	179.602	160.843	249.462	345.295
Marzec	178.403	177.462	282.562	365.648
Kwiecień	167.022	170.494	295.612	379.021
Maj	154.656	149.093	273.717	355 102
Czerwiec	132.453	122.771	228.321	320.109
Lipiec	116.719	106.622	207.258	276.378
Sierpień	103.451	97.191	194.279	261 059
Wrzesień	94.177	91.512	176.810	251.608
Październik . . .	79.885	83.063	167.454	251.378
Listopad	79.689	93.800	167.349	253.355
Grudzień	94.132	126.644	211.918	

Liczby częściowo zatrudnionych w ciągu tegoż okresu podaje następujące zestawienie (w początkach miesięcy):

	1928	*1929*	*1930*	*1931*
Styczeń	33.190	21.726	36.663	103.707
Luty	31.465	15.847	88.712	194.434
Marzec	25.565	16.554	117.973	94.148
Kwiecień	48.878	16.967	109.519	118.753
Maj	54.385	21.791	142.647	109.442
Czerwiec	27.461	26.343	127.511	153.991
Lipiec	28.728	30.299	94.065	151.077
Sierpień	32.996	36.044	78.117	119.518
Wrzesień	25.911	38.837	89.811	128.491
Październik . . .	28.147	35.067	63.183	125.225
Listopad	25.189	34.572	119.498	122.853
Grudzień	26.143	36.111	97.127	

Z całkowitej liczby częściowo zatrudnionych w początku listopada 4.044 osób pracowało 1 dzień w tygodniu, 13.602 — 2 dni, 39.641 — 3 dni, 28.806 — 4 dni i 3[illegible].760 — 5 dni w tygodniu; średnio więc każdy z częściowo zatrudnionych pracował 3·9 dnia w tygodniu.

Poniższe zestawienie podaje liczby bezrobotnych według głównych grup zawodowych (w początkach miesięcy):

	Październik	*Listopad*	+ *wzrost* — *zmniejszenie*
Górnicy	13.295	13.409	+ 114
Hutnicy	2.449	2.534	+ 85
Metalowcy	22.222	23.602	+ 1.380
Włókiennicy . . .	20.192	24.702	+ 4.510
Budowlani	16.403	20.463	+ 4.057
Umysłowi	34.230	36.038	+ 1.808
Pozostali	142.587	132.609	— 9.978
Ogółem:	251.378	253.355	+ 1.977

W górnictwie węglowem w październiku nastąpiło dalsze sezonowe ożywienie. Mimo pewnego spadku eksportu wzmógł się zbyt krajowy węgla, w rezultacie ogólny zbyt był większy niż we wrześniu. W kopalnictwie naftowem położenie niezmienione. W innych działach kopalnictwa, w szczególności w kopalniach rud metali, wytwórczość została lekko ograniczona, naskutek czego lekko wzrosło bezrobocie wśród górników.

W hutnictwie żelaznem sytuacja uległa poważnemu pogorszeniu. Naskutek znacznego obniżenia się wywozu, a równocześnie i napływu zamówień krajowych, wytwórczość obniżyła się blisko o 25%. W hutnictwie cynkowem i ołowianem wytwórczość w związku przedewszystkiem z uchwałami kartelu cynkowego uległa dalszej redukcji. Mimo spadku wytwórczości hutniczej zatrudnienie w hutnictwie utrzymuje się niemal bez zmian na dotychczasowym poziomie.

W przemyśle metalowo-maszynowym zanotować możemy dalsze skurczenie się produkcji. Przypisać to trzeba — obok zakończenia prac dla przemysłu budowlanego — jeszcze zmniejszeniu się zamówień ze strony przemysłów odbiorczych. Wskutek tego nastąpiło dalsze zmniejszenie się stanu zatrudnienia w fabrykach metalowych i maszynowych. W szczególności sytuacja fabryk maszyn rolniczych jest bardzo niekorzystna, a stan zatrudnienia spadł w niektórych fabrykach do 20%.

W przemyśle bawełnianym oraz wełnianym łódzkim produkcja i zatrudnienie nie wykazały większych zmian. Natomiast w przemyśle dzianym zaznaczyło się w październiku dość znaczne sezonowe ożywienie. Przeciętne uruchomienie maszyn przędzalniczych w okręgu białostockim wynosiło w październiku około 160% w stosunku do jednej zmiany. Zawdzięczać to należy projektowanemu wprowadzeniu w Anglji ceł ochronnych, w związku z czem przemysłowcy białostoccy przyśpieszali wykonanie zamówień oraz eksportowali na składy do swych ajentów w Anglji znaczną ilość niesprzedanych tkanin i odzieży.

GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICTWO WĘGLOWE

STAN PRZEMYSŁU WĘGLOWEGO W PAŹDZIERNIKU 1931 R. — Sytuacja przemysłu węglowego w październiku w porównaniu z miesiącem poprzednim uległa dalszej sezonowej poprawie; wprawdzie eksport nieznacznie spadł, jednak spadek wywozu został skompensowany z pewną nadwyżką wzmożonem zapotrzebowaniem rynku wewnętrznego.

Z uwagi na przytoczone przyczyny oraz w związku z większą w październiku o 1 ilością dni roboczych (27 wobec 26) wydobycie zwiększyło się o 8·18%.

Liczbowo stan przemysłu węglowego w październiku—według danych tymczasowych — ilustruje następujące zestawienie (w tys. tonn):

Rejony węglowe	*Wydobycie*	*Zbyt w kraju*	*Eksport*	*Zapasy na zwałach*[1])
Śląski	2.755	1.321	1.119	1.666
Dąbrowski. . .	754	425	213	694
Krakowski. . .	258	199	2	97
Razem:	3.767	1.945	1.334	2.457
Wrzesień 1931 [2])	3.482	1.709	1.379	2.292
Zmiany w stosunku do września	+ 285	+ 236	— 45	+ 165

[1]) *Obliczono przy uwzględnieniu węgla, zużytego na cele własne kopalń, na deputaty robotnicze, oraz węgla, skreślonego przy sprawdzaniu zapasów.*

[2]) *Liczby poprawione.*

Z danych zestawienia tego wynika, że wydobycie węgla kamiennego w październiku wynosiło 3.767 tys. t, czyli w stosunku do września wzrosło o 285 tys. t. Przeciętne dzienne wydobycie (przy 27 dniach roboczych) zwiększyło się o ok. 5 tys. t i wynosiło ok. 139·5 tys. t.

Ogólny zbyt węgla kamiennego w październiku zwiększył się o 191 tys. t w porównaniu z miesiącem poprzednim i wynosił 3.279 tys. t. Ponieważ zbyt węgla wewnątrz kraju wzrósł dość znacznie, a eksport się obniżył, przeto nastąpiła pewna poprawa w ustosunkowaniu się zbytu krajowego do eksportu. Udział zbytu krajowego w zbycie ogólnym wyniósł we wrześniu 55·34%, w październiku 59·32%.

Wzrost zapotrzebowania na rynku wewnętrznym został wywołany głównie zwiększonemi zakupami sortymentów opałowych, w związku z gromadzeniem zapasów na okres zimowy przez hurtowników, oraz znacznie zwiększonemi dostawami węgla dla kolei. Natomiast zapotrzebowanie sortymentów przemysłowych kształtowało się nadal zniżkowo. Ciężka sytuacja na rynku pieniężnym i kredytowym wpływała ujemnie na dokonywane tranzakcje na krajowym rynku węglowym.

Na spadek wywozu nie tyle wpłynęły czynniki koniunkturalne, ile zmiany natury strukturalnej, jakie w ostatnich miesiącach dokonały się na międzynarodowym rynku węglowym wskutek zwiększenia się, dzięki spadkowi funta, zdolności konkurencyjnej brytyjskiego przemysłu węglowego oraz wskutek wprowadzenia w całym szeregu krajów restrykcyj importowych. Poza tem na pewne obniżenie się eksportu wpłynął strajk robotników portowych w Gdańsku.

Z eksportu konwencyjnego spadł eksport do Węgier z uwagi na rozporządzenie z dn. 30/IX r. b., na mocy którego zabroniony jest import do Węgier szeregu materjałów opałowych. Spadł wywóz do Włoch w związku z silniejszą konkurencją węgla brytyjskiego, a w większym jeszcze stopniu węgla rosyjskiego. Również zaznaczył się dość znaczny spadek wywozu do Belgji w związku z rozporządzeniem Rządu belgijskiego w sprawie reglamentacji i skontyngentowania importu węgla, na podstawie którego przywóz węgla do Belgji został zredukowany o 24% w stosunku do 1930 r. Zarządzenie powyższe weszło w życie w dn. 13/X. Z ważniejszych posunięć organizacyjnych przemysłu węglowego w dziedzinie eksportu węgla wymienić należy utworzenie konwencji eksportowej, obejmującej następujące państwa: Danja, Norwegja, Szwecja, Estonja, Finlandia, Litwa, Łotwa, Belgja, Francja i Holandja, z ważnością od 1/X r. b., początkowo na okres 3-miesięczny. Celem jej jest ochrona stanu posiadania poszczególnych jej uczestników, wobec zaostrzającej się konkurencji ze strony węgla obcego pochodzenia.

Zapasy na zwałach kopalnianych w październiku zwiększyły się o 165 tys. t i wynosiły 2.457 tys. t. Ten poważny wzrost zapasów na zwałach ma swe uzasadnienie w braku zbytu sortymentów drobnych.

Liczba robotników, zapisanych z końcem miesiąca w kopalniach węgla kamiennego, wynosiła:

Rejony	*Wrzesień*	*Październik*	*Zmiany w stos. do września 1931*
Śląski . . .	73.436	73.342	— 94
Dąbrowski .	25.745	25.933	+ 188
Krakowski .	8.160	8.406	+ 246
Razem:	107.341	107.681	+ 340

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w całem górnictwie utrzymała się mniej więcej na poziomie poprzedniego miesiąca i wynosiła na dz. 31/X 13.409 osób.

Wydajność pracy, a więc przeciętne wydobycie na jedną robotniko-dniówkę w kopalniach węgla kamiennego, wynosiła 1.460 kg, a zatem zwiększyła się o 36 kg w porównaniu z wrześniem.

Przeciętne wydobycie na jedną robotniko-dniówkę całej załogi w poszczególnych rejonach węglowych w październiku w porównaniu z wrześniem ilustrują następujące dane (w kg):

Rejony	*Wrzesień*	*Październik*
Śląski	1.546	1.579
Dąbrowski . .	1.136	1.191
Krakowski . .	1.221	1.273

Przeciętne zarobki robotnicze na dniówkę opłaconą całej załogi w poszczególnych rejonach węglowych za wrzesień w porównaniu z 2 poprzedniemi miesiącami wykazuje następujące zestawienie (w ℔):

Rejony	*Lipiec*	*Sierpień*	*Wrzesień*
Śląski	10·34	10·35	10·37
Dąbrowski	8·77	8·89	8·78
Krakowski	8·03	8·19	8·18

Płace robotnicze w miesiącu sprawozdawczym pozostały bez zmiany.

Ceny węgla w kraju loco kopalnia pozostały bez zmiany. Również nie uległy zmianie ceny węgla, eksportowanego do krajów konwencyjnych. Ceny węgla f. o. b. Gdańsk—Gdynia dla tranzakcyj z natychmiastową dostawą kształtowały się zwyżkowo i wynosiły dla grubych gatunków węgla górnośląskiego średnio po sh 12/9 za tonnę; zarówno odbiorcy, jak i koncerny węglowe, wstrzymują się od zawierania nowych tranzakcyj, a zwłaszcza kontraktów na dłuższe terminy w związku z niewyjaśnioną sytuacją na rynku walutowym.

Taryfy kolejowe na węgiel w kraju pozostały niezmienione, zniesiona została natomiast taryfa związkowa polsko-austrjacka oraz podniesiono austrjacką taryfę towarową dla przewozów do 77 km. Zwyżka ta jednak dla polskiego przemysłu węglowego nie posiada większego znaczenia, ponieważ gros naszego eksportu kierowane jest do Wiednia (odległość Lundenburg — Wien Nordbahnhof wynosi 79 km).

Stawki frachtowe morskie na rynku bałtyckim kształtowały się zwyżkowo, zwłaszcza kiedy chodziło o tonnaż natychmiastowy, przyczem kontrakty dokonywane były przeważnie w walutach państw, do których ładunki były przeznaczone. Za statek ok. 3 000 t płacono z Gdańska — Gdyni do Sztokholmu kor. szw. 4·25, do Kopenhagi kor. duńskich 5·00, do Rygi Łat. 5·25, do Rouen fr. fr. 31, do Bordeaux sh 6/3 w złocie, do Gandawy sh 4/6 w złocie, do Włoch do G. S. S. L. sh 7 w złocie, do Parkas i Ekenäs sh 5/6 po kursie funta papierowego, do Algieru i Tunisu sh 8/6 w walucie papierowej.

Produkcja koksu w październiku w porównaniu z wrześniem zwiększyła się o 135 t i wynosiła 125.176 t, natomiast zmniejszył się ogólny zbyt koksu o 3.861 t i wynosił 146.642 t. Zapasy spadły na koniec miesiąca do 188.824 t. Załoga robotnicza wynosiła 2.299 osób.

Produkcja brykietów w październiku wynosiła 32.553 t, t. j. o 3.929 t więcej niż we wrześniu. Również dość znacznie zwiększył się ogólny zbyt brykietów i wynosił 31.902 t. W brykieciarniach zatrudnionych było 213 robotników.

Węgla brunatnego wydobyto w październiku 3.629 t, t. j. o 496 t więcej w porównaniu z miesiącem poprzednim, również zwiększył się zbyt krajowy. Załoga robotnicza w kopalniach węgla brunatnego wynosiła 211 osób.

PRZEMYSŁ NAFTOWY

PRZEMYSŁ NAFTOWY W SIERPNIU 1931 R.[1]). — Wydobycie ropy w sierpniu r. b. zaznaczyło się lekkim spadkiem. Przeciętna dzienna produkcja ropy osiągnęła niespełna 174 cyst. brutto, wobec 175 cyst. w lipcu.

Wyniki prac wiertniczych były dobre. Nawiercono znaczne ilości gazów ziemnych i produkcję ropy w wysokości 81 t dziennie. Gazy w ilości około 150 m³/min. przyszły w całości z jednego nowego otworu „Mazur IX" w Daszawie. Produkcję ropy dały 2 otwory w rej. borysławskim i 20 otworów w rej. marek specjalnych. Przyrost ropy marki podstawowej wynosił około 18 t dziennie z pogłębionego otworu „Pontresina V" i 2 t z nowego otworu „Herta III". Pozostałe ilości ropy około 61 t dziennie przypadały na otwory kopalń marek specjalnych. Z nich największe ilości ropy uzyskano w Bitkowie na kopalni „Dąbrowa": w nowym otworze Nr. 41 — 7·5 t dziennie i 5 t w pogłębionym otworze XLVII.

W porównaniu z przeciętną ilością dowierconych i pogłębianych otworów dowiercono o 5 otworów więcej. Wszystkie nowe otwory były produktywne. Z pogłębianych tylko w jednym wypadku nie osiągnięto rezultatów pozytywnych.

Procent ropy, zużytej na opał i manko, pozostał na niskim poziomie, wynosząc około 4% produkcji brutto, wobec 5% w r. ub.

Ekspedycja ropy do rafinerji była normalna, stanowiąc 5.224 cyst. W r. b. przeciętnie ekspedjowano 5.194 cyst. w r. ub. w tym samym okresie 5.265 cyst.

Zapasy ropy, zamagazynowanej na kopalniach i tłoczniach, zwiększyły się do 2.416 cyst., wobec 2.342 cyst. w lipcu r. b. i 1.785 cyst. w sierpniu r. ub. Nadwyżka ropy, uzyskana tytu-

[1]) *Dane za lipiec 1931 r. — p. zesz. 44/1931, str. 1509.*

łem manka tłoczniowego, wynosiła 146 cyst. Łączna ilość ropy, zamagazynowanej na kopalniach, tłoczniach i rafinerjach, zwiększyła się do 9.203 cyst.

W porównaniu z innemi krajami, produkującemi ropę, przebieg kryzysu w sierpniu r. b. dla polskiego kopalnictwa naftowego dawał się odczuwać znacznie łagodniej.

Tablica I **Produkcja i obrót ropą — w sierpniu 1931 r.** (w cysternach)

MIESIĄC I ROK	JASŁO i KRAKÓW				DROHOBYCZ				STANISŁAWÓW				RAZEM			
	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca
Lipiec 1931	816	7	830	431	4.203	207	4.205	1.618	406	7	397	293	5.425	221	5.432	2.342
Sierpień 1931	*847*	*10*	*744*	*529*	*4.135*	*215*	*4.041*	*1.639*	*401*	*7*	*439*	*284*	*5.383*	*232*	*5.224*	*2.416*
Stycz.-sierp. 1931	6.412	57	6.292	529	32.996	1.748	32.177	1.639	3.158	56	3.087	248	42.566	1.861	41.556	2.416
Stycz.-sierp. 1930	5.324	53	5.311	335	34.865	2.168	33.728	1.249	3.141	61	3.087	201	43.330	2.282	42.126	1.785

Tablica II **Produkcja i zużycie gazów ziemnych — w sierpniu 1931 r.** (w tys. m³)

MIESIĄC I ROK	JASŁO				DROHOBYCZ				STANISŁAWÓW				RAZEM			
	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko
Lipiec 1931	6.556	2.603	3.488	465	25.477	11.034	14.153	290	3.872	2.526	1.065	281	35.905	16.163	18.706	1.036
Sierpień 1931	*6.278*	*2.535*	*3.436*	*307*	*25.712*	*10.869*	*14.578*	*265*	*3.788*	*2.593*	*975*	*220*	*35.778*	*15.997*	*18.989*	*792*
Stycz.-sierp. 1931	57.446	20.962	32.296	4.188	225.478	85.950	137.967	1.561	31.344	21.658	7.553	2.133	314.268	128 570	177.816	7.882
Stycz.-sierp. 1930	50.288	18.891	28.039	3.358	242.381	103.276	137.983	1.122	32.071	22 393	7.258	2.420	324.740	144.560	173.280	6.900

Tablica III **Liczba otworów wiertniczych na kopalniach ropy i gazów — w sierpniu 1931 r.**

MIESIĄC I ROK	Liczba otworów														Ilość otworów produktywnych	Przeciętna dzienna produkcja otworów — kg
	Montowane	Zmontowane	Wiercone			Instrument.	Wyłącznie gazowe	Samopłynące	Łyżkowane	Pompowane	Tłokowane	Rekonstrukc.	Likwidacja	Razem		
			Produktywne	Bez produkcji	Razem											
Lipiec 1931	18	14	31	82	113	40	159	18	229	2.013	365	18	21	3.008	2.656	658
Sierpień 1931	*18*	*9*	*41*	*69*	*110*	*45*	*155*	*18*	*228*	*2.012*	*372*	*21*	*29*	*3.017*	*2.671*	*650*

Ceny ropy, zakupywanej przez Państwowe Zakłady Naftowe i Syndykat, pozostały na poziomie niezmienionym. Przy pewnym nadmiarze ropy, wobec utrudnionego zbytu produktów naftowych zagranicę, również jak w lipcu pewne drobne ilości ropy były zbywane po cenach, niższych od rynkowych.

Zainteresowanie terenami naftowemi było niewielkie. Zgłoszono jedną nową kopalnię w Gorlicach — „Ropita". Ogólna liczba wierconych otworów pozostała bez większych zmian. Nowych otworów przybyło 8.

Ilość odwierconych metrów utrzymała się prawie na poziomie lipca r. b., wynosząc 6.305 m, t. j. o 4.095 m mniej niż w sierpniu r. ub.

Liczba robotników, zatrudnionych w kopalnictwie ropy i gazów ziemnych, zwiększyła się o 100 osób.

W kopalnictwie gazów ziemnych poza znacznem dowierceniem gazowem w otworze „Mazur IX" w Daszawie nie zaszły poważniejsze zmiany. Przeciętna dzienna produkcja gazowa wynosiła 1.151 tys. m³, wobec 1.158 tys. m³ w lipcu r. b. Manko gazowe pozostało na poziomie niezmienionym, wynosząc około 2% produkcji.

W sierpniu r. b. było czynnych 30 rafineryj nafty, które zatrudniały ogółem 3.752 robotników i majstrów (w lipcu 3.716). Z tej liczby 3.639 robotników było zajętych przy pracach, związanych bezpośrednio z ruchem zakładów. Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych w Drohobyczu zatrudniała w tej liczbie 633 robotników.

Przeróbka ropy w rafinerjach wyniosła ogółem 52.054 t, czyli o 590 t mniej niż w lipcu r. b. (52 643 t). Przerobiono ropy borysławskiej (Standard) 37.668 t (73%), specjalnej małoparafinowanej 8.665 t (16%), specjalnej bezparafinowej 5.721 t (11%).

Wytwórczość produktów naftowych wyniosła ogółem 48.263 t, czyli że strata przy przeróbce stanowiła 7·3% (przeciętnie w 1930 r. 8·3%).

Konsumpcja produktów naftowych w kraju wyniosła 33.207 t (w tem wewnętrzne spożycie rafineryj 2.093 t) i przedstawiała się następująco (w tonnach):

	Sierpień 1931	*Sierpień 1930*	*Przec. mies. 1930*
Benzyna	8.156	10.177	8.166
Nafta	10.214	10.654	12.120
Oleje gazowy i opałowy	5.345	5.930	5.980
Oleje smarowe . . .	4.293	4.738	4.250
Parafina	696	712	810

Eksport produktów naftowych (właściwie wysyłka z rafineryj, przeznaczona na eksport) wyniósł ogółem 20.857 t, czyli był znacznie wyższy niż przeciętny eksport w r. ub. (miesięcznie 16.015 t).

Tablica IV **Produkcja i obrót produktami naftowemi — w sierpniu 1931 r.** (w tonnach)

Produkt	Wytwórczość z przeróbki ropy	Wysyłka do spożycia w kraju	Zapotrzeb. rafineryj	Eksport	Wymiana międzyrafineryjna		Import	Zapasy	
					wysyłki	przywóz[1])		w dn. 1/VIII 1931	w dn. 31/VIII 1931
Benzyna	7.811	8.069	87	6.940	524	3.483	—	32.979	28.580
Nafta rafinowana	10.983	10.196	13	1.578	11	15	—	4.282	3.482
„ destylowana	4.112	5	—	4.439	—	—	—	38.196	37.864
Olej gazowy	7.349	4.930	160	2.664	45	11	—	21.652	21.213
„ opał. z destyl. rozkład.	90	212	43	—	—	—	—	1.281	1.116
Oleje smarowe	5.185	4.274	19	1.954	149	205	41	42.173	41.208
Smary stałe	188	224	11	22	6	9	1	624	559
Parafina	2.183	696	—	1.947	—	1	—	6.105	5.646
Świece	23	—	—	25	—	—	—	29	27
Asfalt	1.907	1.371	328	680	14	7	—	18.085	17.606
Koks	880	220	291	500	230	305	—	3.612	3.556
Produkty uboczne	157	169	—	—	—	—	—	1.954	1.942
Ropał, gudron i pozostałości	3.111	747	943	108	666	1	—	34.370	35.018
Olej parafinowy	4.210	—	197	—	416	404	—	37.386	41.387
Gacz	74	1	1	—	—	—	—	4.065	4 137
Ogółem:	48.263	31.114	2.093	20.857	2.061	4.441	42	246.793	243 341

Tablica V **Eksport do poszczególnych krajów — w sierpniu 1931 r.** (w tonnach)

Kraj przeznaczenia	Benzyna		Nafta		Olej gazowy i opałowy	Oleje smar.		Parafina	Świece	Asfalt	Koks	Wazelina, smary stałe, mydło naftenowe	Półprodukty	Pozost. destyl.[2])	Razem
	rektyfikow.	surowa	rafinowana	destylow.		rafinowane	destylow.								
Anglja	—	—	—	—	—	—	—	166	—	—	—	—	—	—	166
Austrja	1.050	—	112	—	310	37	31	221	—	41	30	3	—	15	1.850
Belgja	13	—	—	—	—	—	—	—	—	56	—	—	—	—	69
Czechosłowacja	853	3.716	—	3.524	—	185	461	—	—	—	49	9	—	13	8.810
Danja	203	—	—	—	30	25	—	—	—	—	—	—	—	—	258
Francja	89	—	—	—	184	15	—	—	—	—	—	—	—	—	288
Finlandja	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Holandja	118	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	118
Jugosławja	64	—	—	—	—	30	—	136	—	—	—	6	—	—	236
Litwa	—	—	—	—	—	105	—	—	—	—	—	—	—	—	105
Łotwa	117	—	156	—	10	104	79	—	—	—	—	—	—	—	466
Niemcy	13	—	—	—	—	26	—	225	—	406	372	—	—	—	1.042
Norwegja	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
Rumunja	—	—	—	—	—	56	—	—	—	—	—	4	—	—	60
Szwajcarja	177	—	—	—	937	15	—	—	—	—	49	—	—	—	1.178
Szwecja	40	—	26	—	—	98	16	—	—	46	—	—	—	—	226
Węgry	—	—	—	—	—	—	—	80	—	—	—	—	—	—	80
Włochy	—	—	—	—	—	36	—	77	—	—	—	—	—	—	113
Razem:	2.750	3.716	294	3.524	1.471	734	587	905	—	549	500	22	—	28	15.080
Gdańsk loco	366	—	81	—	700	20	—	212	—	81	—	—	—	80	1.540
„ tranzyt	108	—	1.203	915	493	51	562	830	25	50	—	—	—	—	4.237
Ogółem:	3.224	3.716	1.578	4.439	2.664	805	1.149	1.947	25	680	500	22	—	108	20.857

Z poszczególnych produktów wywieziono zagranicę (w tonnach):

	Sierpień 1931	*Przec. mies. 1930*
Benzyna	6.940	3.415
Nafta	6.017	2.514
Oleje gazowy i opał.	2.664	3.686
Oleje smarowe	1.954	3.130
Parafina	1.947	1.889

Ruch zapasów produktów naftowych w rafinerjach przedstawiał się następująco (w tonnach):

	1/IX 1931	*1/VIII 1931*	*1/IX 1930*
Benzyna	28 580	32.979	25.919
Nafta	41.346	42.478	32.933
Oleje gazowy i opałowy	22.329	22.933	14.126
Oleje smarowe	41.208	42.173	34.665
Parafina	5.646	6.105	5.614
Inne produkty	104.232	100.125	99.928
Razem:	243.341	246.793	213.185

W przemyśle gazolinowym sytuacja była w dalszym ciągu pomyślna. Ceny wynosiły ok. $ 680 — 700 za cysternę 10-tonnową. Produkcja gazoliny wynosiła w sierpniu 3.424 t (w lipcu 3.312 t). Z ogólnej ilości 35.778 tys. m³ gazu ziemnego, wyprodukowanego na kopalniach, przerobiono w gazoliniarniach 23.612 tys. m³, czyli 66%. Ze 100 m³ przerobionego gazu otrzymano przeciętnie w sierpniu r. b. 14·47 kg gazoliny (w lipcu 14·08 kg, w 1930 r. przeciętnie 13·46 kg). Do rafineryj nafty wysłano jako domieszkę do benzyn ciężkich, celem otrzymania benzyny motorowej, 3.282 t gazoliny. W ruchu było 22 zakładów gazolinowych. Zakłady zatrudniały 277 robotników.

[1]) *73 t — strata manipulacyjna na gazolinie.*
[2]) *Ropał, gudron, pozostałości z ropy bezparafinowej.*

KOPALNICTWO WOSKU ZIEMNEGO W SIERPNIU 1931 R. — Wydobycie wosku ziemnego wynosiło w sierpniu r. b. 20 t, wobec 23 t w lipcu. Konjunktury zbytu były złe. Zapasy wosku, zamagazynowanego na kopalniach, wynosiły 54 t. Liczba robotników zwiększyła się do 250 osób, wobec 232 w miesiącu poprzednim.

NOWE PODWIERCENIA W LISTOPADZIE 1931 R. — W otworze Nr. II kopalni „Fanto - Horodyszcze" w Mraźnicy po podwierceniu spodu o 30 cm do głęb. 1.424·4 m w piaskowcu borysławskim uzyskano zwiększenie produkcji z 6 t do 16 t ropy dziennie, przyczem daje się zauważyć dalszy wzrost wydajności. Produkcja gazów nie uległa zmianie i wynosi około 2·5 m³/min. Ropa nie jest, jak w innych okolicznych otworach, marki podstawowej, lecz lekka o ciężarze gatunkowym 0 853.

W Równem w otworze Nr. 50 kopalni „August - Karol" po podwierceniu do 708 m produkcja wzrosła samoczynnie do 30 t dziennie.

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

EKSPORT WŁÓKIENNICZY WOBEC WPROWADZENIA CEŁ W ANGLJI. — Jedną z gałęzi gospodarstwa polskiego, najpoważniej dotkniętych wprowadzeniem angielskich ceł ochronnych, równających się w wielu wypadkach kompletnemu zahamowaniu importu, jest niewątpliwie przemysł włókienniczy. Anglja bowiem w okresie szeregu ostatnich miesięcy wysunęła się na czoło odbiorców polskiej produkcji włókienniczej zarówno w dziale tkanin i wyrobów gotowych, jak i odzieży oraz konfekcji. Udział Anglji w eksporcie włókienniczym Łodzi w październiku wyraził się sumą £ 5,373.000 na ogólną sumę eksportu £ 7,534.305. Jest to ma symalna kwota, osiągnięta przez włókiennictwo polskie w obrotach z Anglją, a rozwój tego eksportu zawdzięczać należy zarówno inicjatywie eksporterów, którzy w oparciu o akcję przygotowawczą Izby Przem.-Handlowej w Łodzi potrafili nastawić swą produkcję do potrzeb rynku angielskiego, jak i w dużej mierze racjonalnej polityce Rządu, który przez wprowadzenie zwrotu ceł przy wywozie gotowej odzieży dał poważny impuls dla tej gałęzi ekspansji gospodarczej. Jeszcze w lutym r. b. wywóz włókienniczy do Anglji nie przekraczał znacznie sumy £ ½ miljn. Dopiero wprowadzenie zwrotów ceł za przędzę przy eksporcie odzieży (luty r. b.) przynosi nagły wzrost, który nie zatrzymuje się już ani na chwilę, nabierając cech trwałości. Eksport konfekcji posiada dla bilansu handlowego znaczenie o tyle poważne, że opiera się na wytwórczości całego szeregu działów produkcji, dając zatrudnienie znacznej ilości robotników różnych gałezi, tak iż w eksportowej konfekcji robocizna stanowi lwią część kosztów własnych.

Wprowadzenie ceł na konfekcję, przywożoną do Anglji, jest dla włókiennictwa polskiego uderzeniem bardzo poważnem, i liczyć się należy z tem, że eksport w okresie najbliższych miesięcy może wykazać pokaźny spadek. Spadek ten odbije się dopiero w grudniu, gdyż listopad w związku z oczekiwaniem na wprowadzenie ceł w Anglji przyniósł niezwykły wzrost natężenia wysiłków eksporterów, dążących za wszelką cenę do uplasowania na rynku angielskim największych ilości manufaktury jeszcze przed wprowadzeniem ustaw ochronnych. Obliczają jednak, że w grudniu wywóz w stosunku do października może obniżyć się do połowy.

Cła angielskie w odniesieniu do włókiennictwa obejmują następujące artykuły: przędzę bawełnianą, jedwab, towary wełniane, przedewszystkiem kołdry i koce, eksportowane przez Białystok i Łódź, plusz, flanele, filc, sukna wełniane, szale, dywany, odzież wełnianą męską i chłopięcą oraz bieliznę, pończochy jedwabne i sztuczno-jedwabne, wyroby lniane, chusteczki i ręczniki, rękawiczki skórzane, eksportowane ostatnio w dużych ilościach z okręgu wileńskiego, oraz rękawiczki trykotowe, wyrabiane w Łodzi. Jedynie eksportowane przez włókiennictwo polskie tkaniny bawełniane nie zostały narazie objęte cłami, ale nie stanowią one zbyt wielkiej pozycji w eksporcie do Anglji, a z drugiej strony jest zupełnie prawdopodobne uzupełnienie listy wyrobów, obłożonych cłem, przez szereg dalszych artykułów, m. in. przez tkaniny bawełniane.

Na tle tej ciężkiej sytuacji z tem większem uznaniem podkreślić należy żywotność i inicjatywę eksporterów łódzkich, którzy podjęli w ostatnich dniach niezwykle energiczne wysiłki, mające na celu skierowanie eksportu konfekcji do Holandji, Belgji, Francji i Danji, gdyż nawiązane niedawno z temi krajami stosunki dały dobre wyniki, i jakkolwiek eksport do tych krajów w okresie października nie przekroczył £ 900.000, to jednak, jak wykazały dotychczasowe tranzakcje, istnieją przy sprzyjających warunkach poważne możliwości rozwoju tego eksportu. Poparcie akcji tej przez Rząd winno, zdaniem zainteresowanych, wyrazić się w możliwie szybkiem zadecydowaniu sprawy przedłużenia rozporządzenia o zwrocie cła przy eksporcie włókienniczym, które to rozporządzenie wygasa z dn. 31 grudnia r. b. Wysiłki eksportów po ostatecznem ustaleniu dalszego premjowania eksportu mogłyby być konsekwentniej realizowane, bo oparte byłyby przy kalkulowaniu długoterminowych kontraktów na tak poważnym czynniku, jakim zwłaszcza dla eksportu konfekcji jest zwrot cła. Dlatego też Izba Przem.-Handlowa w Łodzi w memorjale, złożonym Rządowi, zwróciła uwagę na doniosłą rolę premji eksportowej w postaci zwrotu cła, podkreślając konieczność przedłużenia wymienionego rozporządzenia. Zważyć przytem należy, że wzrost eksportu konfekcji przyczynił się wydatnie do zupełnego prawie zlikwidowania bezrobocia w całym szeregu ośrodków w okręgu przemysłowym łódzkim, jak np. w Brzezinach, Ozorkowie i t. d., gdzie ludność znalazła zatrudnienie dla potrzeb produkcji, związanej z wytwórczością gotowej odzieży. W tych ośrodkach w razie likwidacji wywozu konfekcji bezrobocie wystąpiłoby znowu z całą jaskrawością, gdyż jednocześnie straciliby zatrudnienie robotnicy szeregu pokrewnych branż, jak np. przemysłu podszewkowego i produkcji specjalnych gatunków tkanin odzieżowych oraz dodatków do ubrań gotowych. Uzyskanie rynków zastępczych dla odzieży i tkanin umożliwiłoby utrzymanie wytwórczości i stanu zatrudnienia robotników na dotychczasowym poziomie.

M. K.

PRZEMYSŁ KONFEKCYJNY

RYNEK OBUWIA. — Ceny mechanicznego obuwia nie są już dziś wyższe od cen obuwia zagranicznego, opłacającego cło. Rękodzieło i chałupnictwo nawet rzucają na rynek obuwie bezkonkurencyjnie tanie, przyczem ta cena konkurencyjna opłacana jest w chałupnictwie i rzemiośle pracą ponad 16 godzin na dobę i głodowemi dosłownie płacami.

To, co widzimy dziś na rynku polskim, nie jest więc już kwestią wysokich cen produkcji polskiej, nie tłumaczy się także tylko konkurencją zagraniczną, ani też tylko spadkiem spożycia. Wprawdzie produkcja obuwia gumowego odbiła przemysłowi obuwia skórzanego kilka miljonów konsumentów, ale i to nie od dziś. Rozprzężenie całkowite rynku ma swoje główne źródło w niedomaganiach aparatu zbytu. Nie jest to kwestja nowa. Kilka fabryk próbowało już przebudować swój zbyt, ale i tu nie wszędzie się dobrze powiodło. Jedna taka próba została zahamowana upadkiem finansującego ją, w braku polskich kredytów, wiedeńskiego Rotszylda, inna została podjęta zbyt powoli i pod nadzorem sądowym nadal się rozwija, trzecia wegetuje, czwarta — tak samo, a nawet w wypadku, w którym powodzenie zdaje się sprzyjać na całej linji, zbyt powolne rozbudowanie nowego systemu zbytu wytwarza znaczne trudności. Fabryki dążą do oderwania się od pośrednictwa i do zorganizowania sprzedaży albo we własnych sklepach, albo we własnych punktach sprzedażnych, t. j. w lokalach, zakontraktowanych u kupców. Dążenie to tłumaczy się faktem, że z małemi wyjątkami handel pogrzebał całkowicie swój majątek w obecnym kryzysie. Gotówką płacić kupcy nie są w stanie; kupując za gotówkę zdolni są nabywać tylko po kilkanaście lub kilkadziesiąt par; weksle, przez nich wystawiane, nie posiadają żadnego zabezpieczenia majątkowego i, egzekwowane w razie dopuszczenia do protestu, prowadzą do licytacji przez dostawcę własnego jego towaru. Sprzedaż komisowa, poza trudnościami jej sfinansowania, wywołała wielkie rozczarowanie z powodu zbyt licznych wypadków nadużycia zaufania. Kupcy zatrzymywali, rzekomo jako pożyczki, sumy, otrzymane ze sprzedaży powierzonych im w komis towarów. Skierowanie tych spraw na drogę karną narażało na zwiększenie strat, gdyż powodowałoby bankructwo zachwianych jednostek. Tolerancja zaś stwarzała bardzo niebezpiecznie precedensy, ośmielające do naśladownictwa. To też rozwinięcie sprzedaży komisowej było niemożliwe, ograniczono się tylko do jednostek zupełnie pewnych, albo też dawano do sklepu „własnego kasjera".

Ale przejście na formę sprzedaży we własnych sklepach lub punktach sprzedażnych jest rzeczą niezmiernie trudną. Dwie są tego przyczyny: kwestja lokalowa i kwestja kapitału obrotowego.

Pomimo kryzysu i licznych upadłości oraz likwidacyj nadal nie można wynająć bez odstępnego lepszych lokali sklepowych. Lokal taki opłacany być musi zarówno dawniejszemu lokatorowi, jak i właścicielowi domu. Odstępne wynosi w większych miastach setki i tysiące dolarów.

Jeżeli już udało się zdobyć lokal na sklep własny lub zakontraktować sklep cudzy jako punkt sprzedażny dla określonego dostawcy, wyłania się kwestja kapitału obrotowego. W normalnych czasach, w których zapewne na rynku łatwiej było o pieniądze i większe były kapitały własne, za towar, leżący w sklepie u kupca, otrzymywano weksle. Weksle te dyskontowano, spłacano z otrzymanych kredytów dyskontowych ew. należności oraz finansowano następną partję produkcji. Obecnie natomiast, kiedy i o pieniądze trudniej i kapitały własne zmalały, towar wędruje tak samo do sklepu, ale wzamian za niego nie otrzymuje się już weksli, niema co zdyskontować, brak emisyjnego lub oszczędnościowego kapitału obrotowego. Bez kapitału obrotowego trudno zaopatrzyć sklepy własne w minimum nawet asortymentu. Jeśli fabrykant chce otwierać własne punkty sprzedażne, musi posiadać albo wielkie kapitały własne, jak zagraniczne firmy, albo musi pisać weksle własne i za weksle kupować skóry u kupca lub garbarza, a ci dopiero weksle takie mogą dyskontować. Taki kredyt wekslowy jednak podraża kupno surowców o 15 — 25% i wyklucza poza tem wykorzystywanie okazyjnych sprzedaży z likwidacyj lub licytacyj, obecnie tak częstych. Zagraniczna konkurencja z okazyj takich korzysta natomiast w całej pełni, gdyż w bankach swoich krajów otrzymuje kredyt zarówno tańszy od polskiego, jak i w znacznie większych rozmiarach. W zakupie takim konkurencja zagraniczna, li tylko dzięki lepszej obsłudze kredytowej i posiadanym kapitałom zyskuje ℳ 4 — 6 przewagi na parze obuwia, czyli więcej od cła polskiego.

Sfery przemysłu obuwianego, zaniepokojone takim stanem rzeczy, wniosły do Ministerstwa Przemysłu i Handlu projekt ustanowienia zastawu rejestrowego na obuwie, znajdujące się w sklepach, prowadzących wyłącznie tylko obuwie. W uzasadnieniu tego projektu fabryki te twierdzą, że nawet gdyby nastąpić miały jak najlepsze konjunktury dla obuwia, kapitały, utracone przez handel i przemysł podczas kryzysu, nie dadzą się inaczej odbudować, jak z zysków. Do tego czasu brak kapitału, przy obecnym sposobie finansowania, nadal uniemożliwiać będzie sprzedaż za pośrednictwem bezkapitałowych kupców lub we własnych sklepach. Dopiero utworzenie możności zastawu na towarze w sklepie otworzyłoby drogę do nowych form kredytu, mających zastąpić utracony kredyt wekslowy.

W czasie powolnej mobilizacji sił dla zwalczenia kryzysu w branży obuwianej każdy, kto z oparciem o wielki kapitał zagraniczny wejdzie na rynek polski bez cła, rynek ten opanuje z łatwością. Wobec też wiadomości, że jedna z firm zagranicznych budować ma olbrzymią fabrykę obuwia, obliczoną na zmonopolizowanie rynku, szereg polskich fabryk zapowiada własną likwidację, a w sferach rzemiosła i chałupnictwa oczekuje się ewent. wzrostu bezrobocia o kilkanaście tysięcy osób. Rzecz ta posiada znaczenie również dla garbarstwa.

W. D.

ROLNICTWO

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA ROLNICTWA

ZBIORY ZIEMIOPŁODÓW W 1931 R. — Na podstawie ostatnio otrzymanych danych, Gł. Urz. Stat. dokonał ostatniego w bieżącym roku gospodarczym oszacowania przypuszczalnych zbiorów w Polsce, w stosunku do najważniejszych ziemiopłodów. Wyniki oszacowania są następujące (w miljn. q):

	1931	*1930=100*
Pszenica .	22·0	98·3
Żyto . . .	56·6	81·3
Jęczmień .	14·7	100·3
Owies . . .	23·9	101·8

Obliczenia powyższego dokonano na podstawie danych korespondentów o plonach z II połowy października, oraz powierzchni upraw, ustalonej na podstawie danych rejestracyjnych.

Wyniki oszacowania zbiorów, podane do wiadomości w połowie września i obecnie, nie są zgodne, z uwagi na różnice w obliczeniu powierzchni upraw.

ZAGADNIENIE STANDARYZACJI JĘCZMIENIA BROWAROWEGO. — Napozór ujęcie obrotu jęczmienia browarowego w normy standaryzacyjne nie wydaje się zagadnieniem zbyt skomplikowanem. W rzeczywistości jednak nie wystarczy zarejestrować wymagania stosunkowo nielicznej grupy odbiorców co do cech jęczmienia i dostosować do tych wymagań produkcję jęczmienia browarowego. Wymagania browarów bowiem są tak drobiazgowe, różnorodne i ciężkie, że niesłychanie utrudniają stworzenie kryterjów standaryzacji, któremi mogliby się kierować producenci jęczmienia browarowego.

Zagranicą wysuwano wątpliwości co do celowości standaryzacji jęczmienia, z pominięciem jej możliwości. Istnieje stosunkowo ograniczone grono odbiorców i producentów, obrót jęczmienia browarowego nie nasuwa konieczności wyeliminowania kupna na próbę, co, jak wiadomo, stanowi istotę standaryzacji.

Ten argument, który mógł być wysuwany zagranicą, nie może być wysuwany w Polsce. Polska produkcja jęczmienia browarowego (ziemia kujawska) znana była przed wojną, bardzo ceniona i poszukiwana w browarach rosyjskich, zwłaszcza petersburskich, mniej natomiast była znana w krajach zachodnio-europejskich. Istnieje więc potrzeba zdobycia dla tej produkcji rynków zbytu na zachodzie Europy. Możliwości rozwoju eksportu w tej dziedzinie są duże. Dotychczas jednak mało zrobiło się w Polsce w kierunku należytej organizacji zbytu i podniesienia produkcji.

O ile zagranicą standaryzacja jęczmienia browarowego jest może niepotrzebna, wystarczy sprzedaż według próby, o tyle standaryzacja w Polsce, gdyby dała się przeprowadzić, byłaby bardzo celowa, umożliwiłaby bowiem zdobycie rynku zagranicznego.

Standaryzacja jęczmienia browarowego może opierać się o zasadę wymagań odbiorców lub o zasadę cech produkcji. Należy pójść drogą dostosowania produkcji do wymagań odbiorców, gdyż droga narzucenia odbiorcom swoich wymagań jest zgóry skazane na niepowodzenie.

Ilość różnorodnych wymagań, jakie stawiane są pod adresem jęczmienia browarowego, jest niezmiernie duża. Niema kryterjum, które zostałoby przez wszystkie browary jednakowo i bez zastrzeń przyjęte.

Wytworzenie pozytywnych kryterjów, które pozwoliłyby na przeprowadzenie standaryzacji jęczmienia browarowego w pełnem tego słowa znaczeniu, jest bardzo trudne lub wręcz niemożliwe. Innemi słowy, nie można wytworzyć standartów jęczmienia browarowego. Można stworzyć quasi-standaryzację, a mianowicie drogą negatywnego stwierdzenia pewnych cech surowca, które dyskwalifikują go lub zmniejszają jego wartość.

Stwierdzenie, iż jęczmień browarowy nie powinien posiadać takich a takich cech, nie będzie jeszcze standaryzacją (brak standartów), pozwoli jednak na skuteczne zastąpienie norm standaryzacyjnych w ścisłem tego słowa znaczeniu, normami, które również wydatnie mogą przyczynić się do podniesienia eksportu przez wprowadzenie towaru na rynki zagraniczne.

Warunki atmosferyczne, glebowe, sposoby uprawy i t. p. nie pozwalają w Polsce na daleko idące ujednolicenie produkcji, tak jak np. w Stanach Zjedn. Am. Z teoretycznego jednak przykładu standaryzacji jęczmienia w Stanach Zjedn. możemy wyciągnąć ciekawy wniosek, a mianowicie to, że t. zw. standaryzacja amerykańska nie jest sensu stricto standaryzacją, gdyż idzie drogą negatywnych określeń, nie tworząc właściwie standartów. Przedewszystkiem uderza tam w oczy ilość klas jęczmienia i gatunków. Prócz tego istnieją rodzaje jęczmienia, nieobjęte klasyfikacją tych głównych 4 klas. Standaryzacja amerykańska mówi przedewszystkiem o tem, czego jęczmień nie powinien zawierać, więc m. in. owsa, części mineralnych, łuszczonego jęczmienia i t. p., pozytywne zaś kryterja są tylko dwa: waga buszla oraz procentowy stosunek ziaren zdrowych.

Nie możemy tego nazywać standaryzacją, gdyż czy można przypuszczać, by którykolwiek browar mógł kupować surowiec z wykluczeniem próby, na podstawie w ten sposób skonstruowanych standartów. Standarty tego rodzaju nie będą posiadały żadnej wartości dla odbiorców, nie przyczynią się również do ułatwienia obrotów.

Teoretyczny przykład amerykańki ma jednak pewną wartość dla naszych stosunków. Należy zrezygnować ze standaryzacji jęczmienia browarowego w ścisłem tego słowa znaczeniu, drogą tworzenia kryterjów pozytywnych. Konieczne jest natomiast stworzenie kontroli produkcji i eksportu. Powinna być stworzona kwalifikowana, uznana produkcja jęczmienia browarowego, powinny być stworzone normy, według których jęczmień, zawierający zanieczyszczenie, uszkodzone ziarna i t. p., nie może być kwalifikowany jako jęczmień browarowy.

Rolnik powinien zrobić maksymum wysiłku, aby jako producent ważnego i cenionego surowca nie był nieświadomy tego, czego od niego wymagają, prowadził produkcję kontrolowaną i posiadał znajomość wartości swego towaru, umiejąc należycie go ocenić i spieniężyć.

Wielką rolę mogą tu odgrywać związki producentów jęczmienia browarowego, które przy współudziale państwa powinny zorganizować kwalifikowaną produkcję i eksport jęczmienia browarowego z Polski.

W. Z.

PODWYŻSZENIE CEŁ OD TŁUSZCZÓW WIEPRZOWYCH — p. str. 1621.

HANDEL

HANDEL ZAGRANICZNY

HANDEL ZAGRANICZNY WE WRZEŚNIU I PAŹDZIERNIKU 1931 R. — Głębokie zmiany, jakie pod wpływem ogólnych czynników konjunkturalnych nastąpiły zarówno na rynku wewnętrznym, jak zwłaszcza na rynkach zagranicznych, nie pozwalają na porównywanie rezultatów, osiągniętych przez handel zagraniczny w ostatnich miesiącach, z danemi za analogiczny okres r. ub. Tem samem zacieśnia się skala porównań, w szczególności trudnem się staje wyeliminowanie wpływu wahań sezonowych, a ogólny obraz statystyczny bilansu handlowego znacznie traci na wymowie i wyrazistości. Rozważania na ten temat ograniczyć się więc muszą do liczb za ostatnie miesiące r. b., które, w ujęciu sumarycznem, przedstawiają się następująco:

	Przywóz		*Wywóz*		*Saldo*
	t nn	tys. ℳ	tonn	tys. ℳ	tys. ℳ
Sierpień . . .	259.888	109.102	1,585.008	150.110	+ 41.008
Wrzesień . .	268.343	113.324	1,756.733	171.488	+ 58.164
Październik .	258.983	119.410	1,797.845	158.207	+ 38.797

W liczbach powyższych uderza przedewszystkiem tendencja zwyżkowa w przywozie. Rozmiary jego utrzymują się wprawdzie poniżej przeciętnej rocznej, jednak, uwzględniając wpływ czynnika sezonowego, stwierdzić należy, że trwająca od dłuższego czasu tendencja spadkowa uległa załamaniu już w sierpniu, a we wrześniu i październiku nastąpił wzrost ponadsezonowy, tem charakterystyczniejszy, że nie znajduje on odpowiednika w bilansach handlowych innych państw, gdzie przywóz poddawany jest różnego rodzaju zarządzeniom restrykcyjnym. W Polsce — jak wiadomo — nie nastąpiły żadne posunięcia administracyjne, mogące wpłynąć na ograniczenie przywozu, tem samem zaś nacisk ze strony rynku międzynarodowego na rynek polski relatywnie wzrósł. Analizując bliżej zmiany, zachodzące w strukturze wewnętrznej przywozu, możemy stwierdzić ogólnie, że zatrzymanie spadku względnie wzrost przywozu dotyczył przedewszystkiem surowców i półfabrykatów przemysłowych, podczas gdy przywóz wyrobów gotowych miał nadal tendencję raczej spadkową. Dowodzą tego poniższe liczby, obejmujące te pozycje towarowe, które dla porównywanego okresu są szczególnie charakterystyczne (w tys. ℳ):

	Sierpień	*Wrzesień*	*Październik*
Artyk. spożywcze	13.909	19.204	18.649
w tem: ryż	2.431	5.258	2.421
Skóry i futra surowe	3.644	4.393	4.669
Rudy żelazne	1.467	1.810	2.253
Nawozy sztuczne	2.390	1.940	474
Tłuszcze techniczne	2.542	2.685	3.345
Szmelc żelazny	3.166	3.130	4 490
Maszyny i aparaty	9.082	8.094	7.259
Samochody	1.658	864	1.025
Wełna i bawełna	17.747	13.926	15.680
Przędza wełn., bawełn. i jedwabna	6.979	6.389	5.360
Tkaniny wełn., bawełn. i jedwabne	5.570	6.382	6.281

Zważywszy, że na zmiany w liczbach globalnych przywozu wpływają obecnie przedewszystkiem surowce przemysłowe, można przypuszczać, że w miesiącach najbliższych liczby te utrzymają się na poziomie mało zmienionym, za czem przemawia zahamowanie spadku cen surowców na rynkach światowych, wiadome jest bowiem, że podczas trwania procesu zniżkowego zapasy surowców redukowane są do minimum, podobnie jak i rozmiary zakupów bieżących. Tem samem zaś saldo bilansu handlowego okazuje się uzależnionem przedewszystkiem od kształtowania się wywozu, o ile, oczywiście, rozmiary przywozu nie odczują działania czynników, nie dających się w tej chwili przewidzieć.

Przeciętna miesięczna wywozu wynosi za 10 mies. r. b. ℳ 160.450 tys., okazuje się więc wyższą od przeciętnej za 3 ostatnie miesiące, i to tem bardziej, że wrzesień i październik były miesiącami szczególnie intensywnego eksportu do Anglji, wobec coraz realniejszej perspektywy wprowadzenia tam ceł. Eliminując ten czynnik nadzwyczajny, który na rezultaty najbliższych miesięcy oddziała redukująco, oraz uwzględniając działanie czynnika sezonowości, możemy stwierdzić, że wywóz z Polski, w początku roku mniej więcej ustabilizowany, wykazuje ostatnio tendencję spadkową. Konjunktura wewnętrzna raczej sprzyja wzmożeniu eksportu, nie znalazło to zaś wyrazu w rezultatach handlowych naskutek ogromnych i stale rosnących trudności, z jakiemi spotyka się towar polski na swych najważniejszych rynkach zbytu, nie tyle może ze względu na konjunkturalne zacieśnianie się tych rynków, co na wypadki walutowe oraz najrozmaitsze restrykcyjne zarządzenia administracyjne.

Niemcy, będące tradycyjnie największym naszym odbiorcą, kurczą rozmiary swego przywozu w gwałtownem tempie, z największą zaś siłą dotyczy to przywozu z Polski. O ile bowiem w ciągu 9 mies. r. b. w porównaniu z tym samym okresem r. ub. całkowity import niemiecki zmniejszył się mniej wiecej o $^1/_3$, a całkowity eksport polski o ok. 22%, to wywóz z Polski do Niemiec spadł w tym czasie o 50%; bilans wymiany towarowej z Niemcami, w r. ub. dodatni, stał się obecnie ujemny, przyczem przesunęły się one w wywozie na drugie miejsce (po Anglji), utrzymując nadal pierwsze miejsce w przywozie. Zmniejszenie się wywozu do Niemiec odbija się na wszystkich nieomal pozycjach towarowych. Austrja i Czechosłowacja, oddawna już ograniczające nasz wywóz hodowlany, zaostrzyły ostatnio te restrykcje, a wprowadzone tam ograniczenia walutowe dotykają również wszystkich innych towarów polskich. Analogiczne utrudnienia walutowe spotykamy w pozostałych państwach Europy Środkowej. W krajach bałtyckich obok zarządzeń walutowych wchodzą w życie zakazy przywozu. Spadek funta utrudnił na rynku angielskim konkurencję naszych produktów hodowlanych z towarem, pochodzącym z krajów skandynawskich, o walucie również zdeprecjonowanej; podobne trudności napotyka eksport drzewny. Poza tem w funcie angielskim kalkulowany był wywóz szeregu towarów do krajów trzecich, spadek więc tej waluty i w tym wypadku wpłynął na zmniejszenie rozmiarów wywozu, zwłaszcza zaś wyrobów hutniczych i cynku. Spadek walut skandynawskich uczynił mniej lukratywnym wywóz na te rynki; równocześnie wzmogła się na nich konkurencja węgla angielskiego. We Francji wprowadzone zostały kontyngenty przywozowe, co od września uniemożliwiło nam zupełnie eksport drzewa i znacznie zmniejszyło eksport węgla, w najbliższym zaś czasie działać zaczną kontyngenty na mięso i inne artykuły spożywcze. Na rozmiary wywozu listopadowego wpłyną też nowe cła angielskie i to tem silniej, że dotąd perspektywa ceł wpływała na eksport zwyżkowo.

Uwagi powyższe, bynajmniej nie wyczerpujące listy ograniczeń, stojących przed eksportem polskim, wskazują w pewnym stopniu na kategorje towarów, których wywóz musiał we wrześniu i październiku ulec zmniejszeniu, najbardziej wyraźnemu. Szczegóły zawiera poniższa tablica, przyczem należy zaznaczyć, że utrudnienia administracyjne z pełną siłą zaczęły działać w październiku (w tys. ℳ):

	Sierpień	*Wrzesień*	*Październik*
Zboża i mąka	2.690	8.636	11.393
Nasiona strączkowe	433	1.013	2.768
Cukier	5.844	4.094	2.577
Bekony i wędliny	7.612	11.572	9.373
Nabiał	13.068	17.350	13.218
Trzoda chlewna	2 882	3.484	3.987
Gęsi	884	2.321	2.453
Pierze i puch	813	996	1.089
Drzewo i wyroby	19.569	18.[illegible]78	13.383
Nasiona	1.822	3 161	2.544
Węgiel	28.787	31.870	33.674
Benzyna i parafina	2.247	2.415	2.962

Nawozy sztuczne	1.336	1.584	2.299
Wyr. hutnicze	15.390	13.808	9.905
Ołów	1.276	1.335	632
Cynk i blacha cynkowa . .	6.606	4.874	3.480
Przędza wełn. i bawełn. . .	4.881	4.338	4.739
Tkaniny wełn., bawełniane i jedwabne	7.004	9 203	5.322
Konfekcja i odzież	1.593	3.353	3.424

Fatalna sytuacja na rynku międzynarodowym, względnie utrudnienia administracyjne i walutowe spowodowały spadek lub brak sezonowego wzrostu wywozu najważniejszych artykułów eksportu polskiego; natomiast czynnikom tym kosztem poważnych ofiar oparł się wywóz trzody chlewnej, węgla (głównie do krajów skandynawskich) i produktów naftowych. Wzrost wywozu zbóż (głównie jęczmień), strączkowych i drobiu ma charakter sezonowy, przyczem działanie czynników restrykcyjnych było tu stosunkowo słabe. Na uwagę zasługuje szereg grup towarowych, jak pierze i puch, nasiona, nawozy sztuczne, konfekcja i odzież, których wywóz wzrósł w porównaniu z r. ub., oraz przędza i tkaniny, które utrzymały się na poziomie mało zmienionym; wreszcie, liczny szereg towarów, zestawieniem powyższem nieobjętych, stanowiący razem ok. 25% wywozu całkowitego, dał w okresie sierpień — październik wzrost eksportu o ℳ 3·6 miljn., t. j. 44% ogolnego wzrostu, jaki nastąpił w tym czasie. Znaczy to, że w wywozie coraz poważniejszą rolę zaczynają odgrywać towary „nowe", doniedawna lub nawet i obecnie reprezentujące kwoty zupełnie znikome, względnie towary takie, jak tkaniny, gdzie zwiększony nakład zabiegliwości kupieckiej przyczynić się może do znakomitego rozszerzenia rynku. Jest to objaw niewątpliwie pomyślny, aczkolwiek przyczyn jego szukać należy w trudnościach, panujących na rynku wewnętrznym. Zwrócenie baczniejszej uwagi na te drugorzędne działy wywozu mogłoby się bardzo wydatnie przyczynić do zwiększenia aktywnej strony bilansu handlowego, zwłaszcza, że towary te zazwyczaj spotykają się z mniejszemi oporami na rynkach zbytu. Podobne znaczenie posiada tocząca się akcja poszukiwania rynków zastępczych. W obu kierunkach jednak rezultaty mogą być osiągnięte jedynie po upływie dłuższego okresu czasu.

W. J.

HANDEL WEWNĘTRZNY

SYTUACJA ZBYTU WEWNĘTRZNEGO. — Ogłaszane przez Główny Urząd Statystyczny dane, dotyczące zbytu na rynku wewnętrznym niektórych towarów skartelizowanych i monopolowych, pozwalają najogólniej zorjentować sie w procesie kurczenia się tego rynku. Dane te — z uwzględnieniem poza tem i węgla — przedstawiają się następująco:

	Cały rok:			*Styczeń — wrzesień*	
	1928	*1929*	*1930*	*1930*	*1931*
Węgiel[1]) — tonn	18,492.311	20,834.924	15,694.300	9,189.796[2])	9,103.899[2])
Żelazo[3]) — „	497 698	380.737	284.378	215.133[2])	126.050[2])
Cement — „	989.715	908.259	758.546	638.541	442.584
Nafta[4]) — „	124.039	133.012	127.715	80.068	71.486
Cukier[5]) — „	351.051	361.036	348.381	260 063	246.280
Drożdże — q	87.970	89.973	92.340	66.651	63.684
Tytoń — tys. ℳ	647.180	705.002	704.046	534.117	484.853
Spirytus[6]) — tys. l 100° . . .	47.519	48.140	37.331	28.076	20.617
Sól jadalna — tonn	285.367	301.770	301.903	216.783	202.434
Zapałki—skrzyń à 5.000 pud.	147.318	148.587	157.050	111.498	82.770

Spadek zbytu, jak widzimy, dotknął przedewszystkiem przemysły, produkujące dobra wytwórcze, w mniejszym zaś stopniu ujawnił się w zakresie dóbr spożycia. Spadek zbytu dóbr wytwórczych zaczął się już w 1929 r., dóbr spożycia — dopiero w 1930 r. Szczególnie nieznaczna jest w r. b. zniżka zbytu cukru, drożdży i soli, przyczem zbyt drożdży i soli właśnie w r. b. dopiero zaczął spadać. Również dopiero w r. b. zaczął obniżać się zbyt tytoniu i zapałek, przybierając jednak, zwłaszcza dla zapałek, ostrzejsze tempo. Szczególne silne tempo spadku — i to już od 1930 r. — wykazuje zbyt spirytusu.

[1]) *Bez dostaw rządowych i samorządowych.*
[2]) *Za okres styczeń — sierpień.*
[3]) *Bez zakupów: rządowych, samorządowych i hut syndykatowych.*
[4]) *Bez dostaw rządowych.*
[5]) *Zbyt cukrowni zrzeszonych i niezrzeszonych.*
[6]) *Na cele spożywcze.*

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE[1])

ZBOŻA I PRZETWORY

RUCH CEN ZBÓŻ w okresie od 9 do 22 listopada r. b. kształtował się następująco (ceny za 100 kg):

	9 — 15/XI		*16 — 22/XI*		+ wzrost — zmniejszenie
	ℳ	$	ℳ	$	%
Pszenica					
Warszawa .	27·10	3·04	28·47	3·20	+ 5·0
Poznań . .	24·90	2·79½	25·42	2·85½	+ 2·0
Lwów . . .	23·81	2·67	25·70	2·88½	+ 7·9
Przeciętna .	**25·27**	**2·83½**	**26·53**	**2·98**	**+ 4·9**
Żyto					
Warszawa .	26·22	2·94½	27·17	3·05	+ 3·6
Poznań . .	24·95	2·80	25·90	2·91	+ 3·8
Lwów . . .	24·45	2·74½	26·00	2·92	+ 6·3
Przeciętna .	**25·21**	**2·83**	**26·35**	**2·96**	**+ 4·5**
Owies					
Warszawa .	25·37	2·85	25·12½	2·82	— 0·9
Poznań . .	24·40	2·74	24·87½	2·79	+ 1·9
Lwów . . .	24·75	2·78	26·20	2·94	+ 5·8
Przeciętna .	**24·84**	**2·79**	**25·40**	**2·85**	**+ 2·2**
Jęczmień browarowy					
Warszawa .	28·31	3·18	27·75	3·11½	— 1·9
Poznań . .	28·00	3·14	28·12½	3·16	+ 0·4
Lwów . . .	—	—	24·25	2·72	—
Przeciętna .	—	—	**26·71**	**3·00**	—
Jęczmień zwykły					
Warszawa .	24·68	2·77	25·25	2·83½	+ 2·3
Poznań . .	23·65	2·65½	23·61	2·65	— 0·1
Lwów . . .	20·58	2·31	20·58	2·31	—
Przeciętna .	**22·97**	**2·58**	**23·15**	**2·60**	**+ 0·7**

— Okres sprawozdawczy (od 16 do 21 listopada) minął na rynku zbóż chlebowych przy tendencji naogół mocniejszej, szczególnie dla pszenicy i żyta, które na giełdach warszawskiej i poznańskiej uzyskały dalsze dość znaczne zwyżki cen. Dla jęczmienia browarowego i przemiałowego oraz owsa panowała na giełdzie warszawskiej nieco słabsza tendencja i wykazują one pewne zniżki, podczas gdy na giełdzie poznańskiej nastąpiła — również niewielka — poprawa ich cen. Ceny przetworów kształtowały się zwyżkowo; szczególnie silna była poprawa mąki żytniej na giełdzie poznańskiej (+ ℳ 3·25 na 100 kg). Na giełdzie gdańskiej nie przyniósł okres sprawozdawczy poważniejszych zmian, naogół jednak dała się zauważyć pewna zniżka cen zbóż. Na pozostałych giełdach prowincjonalnych utrzymała się nadal tendencja mocniejsza.

Warszawa. — Ceny orjentacyjne — w ℳ za 100 kg parytet wagon Warszawa (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica dworska 29·00 — 29·50 (28·00 — 28·50), — zbierana 28·00 — 28·50 (27·00 — 27·50), żyto 27·00 — 27·50 (26·50—27·00), jeczmień brow. 27·00 — 28·00 (28·00 — 29·00), — przemiałowy 25·00—25·50 (25·00—25·50), owies jednolity 25·50—26·50 (25·75 — 26·75), — zbierany 23·25—24·25 (24·00 — 25·00), mąka pszenna luksusowa 48·00 — 55·00 (46·00 — 55·00), — pszenna 4/0 43·00 — 48·00 (43·00 — 46·00), — żytnia pytlowa 42·00 — 45·00, — sitkowa 32·00 —33·00, — razowa 32·00—33·00,—otręby pszenne szale 18·50—19·00 (18·00 — 18·50),— pszenne średnie 17·50 — 18·00 (17·00 — 17·50), — żytnie 18·00—18·50 (16·00 — 17·50).

Poznań. — Ceny orjentacyjne — w ℳ za 100 kg parytet Poznań (jak wyżej): pszenica 25·75 — 26·25 (25·00— 25·50), żyto 27·00 — 27·25 (25·00), jęczmień brow. 27·50 — 29·00 (27·50 — 28·50), — przemiałowy 64 do 66 kg 22·50— 23·50 (22·25 — 23·25),— 68 kg 24·00 — 25·00 23·75 — 24·75), owies 25·50 — 26·00 (24·25—24·75), mąka pszenna 65%-owa wraz z workiem 38·25 — 40·25 (37·50 — 39·50), — żytnia 65%-owa wraz z workiem stand. 39·75 — 40·75

[1]) *Na podstawie danych Min. Przemysłu i Handlu i Min. Rolnictwa, sprawozdań organizacyj gospodarczych, własnych korespondentów, depesz P. A. T. oraz Agencji Wschodniej i t. d.*

(36·50 — 37·50), otręby pszenne grube 17·50 — 18·50 (17·50 — 18·50),— pszenne średnie 16·50 — 17·50 (16·50 — 17·50), — żytnie 17·50 — 18·25 (17·25 — 18·00).

Gdańsk. — Notowano — w guld. gd. za 100 kg (jak wyżej): pszenica (zależnie od gatunku) 14·25 — 15·25 (14·00—15·50), żyto 15·25 (15·30 — 15·50), jęczmień najlepszy 16·00 — 17·25 (16·00 — 17·50), — średni 14·50 — 15·50 (15·25 — 16·00), — pastewny 14·00 (14·50), otręby pszenne 11·00 (10·50), — żytnie 11·00 (11·00 — 12·00).

CHEMIKALJA

— Notowania Związku Przemysłu Chemicznego Rzplitej Polskiej na dz. 15 listopada r. b. uległy w ostatnim miesiącu pewnym zmianom: mianowicie cena oleiny zwierzęcej destylatu podniesiona została o ℳ 10·00, siarczan amonu zaś o ℳ 0·64, podczas gdy cenę oleju lnianego zniżono o ℳ 15·00.

Notowania Związku — w ℳ za 100 kg loco fabryka bez opakowania: aceton 450·00, alkohol metylowy techniczny 90% 170·00, — czysty 99% 300·00, amoniak skroplony za 1 kg HN_3 (wraz z opakowaniem) 1·80, azotniak mielony za 1 kg% N_2 (wraz z opakowaniem) 1·73, — granulowany za 1 kg% N_2 (wraz z opakowaniem) 1·88, azotan amonu (wraz z opakowaniem) 100·00, benzol handlowy 90% 85·00, — czysty 100·00, bisulfat (kw. siarczan sodu) 13·50, boraks (wraz z opakowaniem) 110·00—125·00, chlorek cynku 50° Bé 45·00, chlorek wapna bielący 36·00, chlorek wapnia ($CaCl_2$) 20·00 — 22·00, chloroform czysty 800·00, — „pro narcosi" 1.800·00, eter siarkowy 390·00, fenol czysty 300·00, formalina 40% 270·00, gliceryna farmaceutyczna 30° Bé (wraz z opakowaniem) 305·00, — techniczna 85/88% (wraz z opakowaniem) 175·00, karbid granulowany (wraz z opakowaniem) 75·00, karbolineum 39·75, klej kostny 265·00, klej skórny 300·00, krezol 140·00, kwas azotowy 30° Bé w przeliczeniu na 100% HNO_3 (wraz z opakowaniem) 100·00, kwas mrówkowy 85% 241·00, kwas siarkowy 60° Bé 7·37, kwas solny 19/21° Bé 14·25, kwas octowy techniczny 30% 120·00, mączka kostna odklejona 30% P_2O_5 16·00, naftalina surowa prasowana 34·50, — czysta w łuskach 57·50, octan sodu 140·00, — ołowiu 215·00, oleina zwierzęca destylat 210·00, — saponificat 190·00, oleum 20% 19·94, olej lniany 105·00, potaż kalcynowany 90/95% (wraz z opakowaniem) 120·00, potaż żrący topiony 88/92% (wraz z opakowaniem) 140·00, pirydyna czysta za 1 kg 9·75, smoła preparowana 18·75, siarczan amonu 36·80, siarczan miedzi (wraz z opakowaniem) 110·00 — 125·00, siarczek sodu 60/62% (wraz z opakowaniem) 65·00, soda amonjakalna 25·00, — kaustyczna 60·00, sól glauberska kalcynowana niemielona 14·25, stearyna 200·00, superfosfat 16% 11·52 — 12·16, toluol czysty 120·00, żelatyna techniczna 380·00.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 16 do 21 listopada 1931 r.

— Okres sprawozdawczy nie przyniósł poważniejszych zmian na giełdzie warszawskiej. Obroty nadal były ograniczone, ilość notowanych akcyj uległa zmniejszeniu, przyczem — jak i dotąd — większością akcyj zawierano tylko sporadyczne tranzakcje. Usposobienie spokojne — kursy utrzymywały się przeważnie na dotychczasowych poziomach, w kilku jedynie wypadkach wykazując zwyżkę w porównaniu z ostatniemi notowaniami.

Z akcyj bankowych notowane były wyłącznie akcje Banku Polskiego — po kursie ustabilizowanym od dłuższego czasu. W grupie akcyj przedsiębiorstw chemicznych dokonywano dość licznych tranzakcyj akcjami S. A. Eksploatacji Soli Potasowych, które w porównaniu z ostatniemi notowaniami z przed miesiąca poprawiły się o ℳ 3·00. Grupa przedsiębiorstw cukrowniczych nie była tak ożywiona, jak w okresie poprzednim; notowano tylko akcje Warsz. T-wa Fabryk Cukru — w rezultacie tygodniowym zyskały one na kursie ℳ 0·50. W grupie przedsiębiorstw metalurgicznych bez zmiany pozostały kursy Modrzejowa i Pocisku, natomiast Ostrowiec zwyżkował o ok. 13%. Poza tem notowane były akcje Haberbuscha i Schielego — po kursie niezmienionym. Od dn. 18 listopada r. b. akcje Zjedn. Fabryk Portland-Cementu „Firley", od dn. 21 listopada r. b. zaś akcje T-wa Zakł. Przędz. Bawełny, Tkalni i Bielarni „Zawiercie" notowane są bez kuponów za 1930 r.; oba kupony bez wartości.

Również na giełdach prowincjonalnych minął okres sprawozdawczy bez większych zmian; zainteresowanie popularniejszemi papierami lokalnemi coprawda wzrosło, obroty jednak nie przekraczały dotychczasowych rozmiarów.

GIEŁDA WARSZAWSKA

		Wartość nominalna	*Kurs najwyższy*	*Kurs najniższy*	*Kurs w dn. 21/XI*
			w ℳ		
Bank Polski	ℳ	100	110·00	110·00	110·00
S. A. Eksploatacji Soli Potasowych	ℳ	100	83·00	80·00	—
Warsz. T-wo Fabryk Cukru	ℳ	100	20·00	19·50	—
Modrzejów	ℳ	50	4·00	4·00	—
Ostrowiec — serja B I—III em.	ℳ	50	34·00	34·00	—
Pocisk	ℳ	25	1·06	1·06	—
Haberbusch i Schiele	ℳ	100	53·00	53·00	53·00

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje (maksymum i minimum — w ℳ): Elektrownia — 18·00.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje (jak wyżej; w nawiasach podane są notowania okresu poprzedniego): Bank Polski — 108·00 (108·00), Tesp — 80·00, Chodorów — 125·00 — 122·00, Gazy Wschodnie — 8·50 — 8·00.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje (jak wyżej): Bank Polski — 108·00 (107·00).

CŁA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWN.

PODNIESIENIE CEŁ OD TŁUSZCZÓW WIEPRZOWYCH. — Gdy rozporządzeniem z dn. 23/VII 1930 r. poprzednio obowiązujące stawki celne od tłuszczów wieprzowych zostały podniesione do poziomu ℳ 80 od słoniny świeżej solonej, ℳ 100 od szmalcu i ℳ 120 od słoniny paprykowanej, wędzonej, wydawało się, że stawki te będą zupełnie wystarczające, aby zapewnić krajowemu rolnictwu opłacalność hodowli trzody słoninowej i aby przez rozwinięcie tej gałęzi naszej wytwórczości uchronić kraj przed zbędnym importem tłuszczów pochodzenia zagranicznego. Wspomniana podwyżka niewątpliwie oddziałała hamująco na przywóz słoniny i szmalcu z zagranicy. Świadczy o tem następujące zestawienie przywozu do Polski tłuszczów wieprzowych (w tonnach):

	Słonina		*Szmalec*	
	1930	*1931*	*1930*	*1931*
Styczeń	181	0	1.134	3
Luty	203	0	1.859	0
Marzec	280	0	2.275	0
Kwiecień	121	0	848	0
Maj	14	0	507	0
Czerwiec	223	0	2.050	0
Lipiec	95	0	1.064	0
Sierpień	350	0	1.522	0
Wrzesień	422	0	703	15
Październik	0		78	
Listopad	0		1	
Grudzień	0		1	

W ostatnich czasach sytuacja uległa zmianie, albowiem naskutek nagromadzenia się w Ameryce poważnych zapasów tłuszczów wieprzowych ceny tych artykułów zostały bardzo poważnie obniżone, i zaszła obawa, że dla produktów amerykańskich, wspieranych dumpingiem kredytowym, podwyższone w lipcu 1930 r. cła przywozowe okażą się nie wystarczające.

Ponowny zalew naszego kraju tłuszczami obcego pochodzenia miałby nie tylko ujemne skutki z punktu widzenia naszego bilansu handlowego, ale odbiłby się w sposób wysoce niekorzystny na interesach krajowej hodowli trzody chlewnej.

Wobec przeżywanego obecnie przez nasze rolnictwo ciężkiego

przesilenia w dziedzinie wytwórczości zwierzęcej wpuszczenie na rynek większych transportów słoniny, zwłaszcza zaś szmalcu amerykańskiego, byłoby równoznaczne z przekreśleniem dotychczasowego dorobku w zakresie popierania w kraju hodowli trzody słoninowej. Hodowla ta rozwinęła się w ostatnich czasach poważnie, zwłaszcza zaś w dzisiejszej dekonjunkturze na trzodę mięsną hodowla słoninowa ma przed sobą pomyślne widoki rozwoju na najbliższą przyszłość i dlatego uchronienie tej gałęzi naszej hodowli przed upadkiem, zwłaszcza w obecnych warunkach, staje się zagadnieniem pierwszorzędnej wagi.

W zrozumieniu powyższego stanu rzeczy Rząd rozporządzeniem z dn. 4/XI 1931 r. o częściowej zmianie taryfy celnej („*Dz. Ust. R. P.*" Nr. 100, poz. 769) podwoił dotychczasowe cła od tłuszczów wieprzowych, wobec czego ochrona celna w tym zakresie przedstawia się w chwili obecnej, jak następuje: cło od słoniny świeżej, solonej ℳ 160, od szmalcu—ℳ 200 oraz od słoniny paprykowanej, wędzonej — ℳ 240 od 100 kg.

Pragnąc zabezpieczyć się przed wszelkiemi ewentualnościami, Rząd we wspomnianem rozporządzeniu zamieścił klauzulę, w myśl której za każdorazowem pozwoleniem Min. Skarbu przy przywozie do Polski tłuszczów wieprzowych mogą obowiązywać stawki poprzednie.

Należy zaznaczyć, że jednocześnie z podniesieniem ceł od tłuszczów wieprzowych zostało podniesione cło od margaryny i od sztucznych tłuszczów jadalnych. Na wiosnę r. b. rozporządzeniem z dn. 22/IV 1931 r. poprzednio obowiązująca stawka celna w tym zakresie w wysokości ℳ 52 od 100 kg została podniesiona do poziomu ℳ 100, obecnie zaś rozporządzeniem z dn. 4/XI 1931 r. stawka ta uległa ponownemu podwyższeniu do poziomu ℳ 200 od 100 kg, z tem zastrzeżeniem, że margaryna i sztuczne tłuszcze jadalne za każdorazowem pozwoleniem Min. Skarbu będą mogły być sprowadzane przy poprzedniej stawce ℳ 100.

H.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA KOMUNIKACJI

OBRADY KOMITETU KIEROWNICZEGO MIĘDZYNARODOWEGO ZWIĄZKU KOLEJOWEGO. — W czasie od 4 do 7/XI r. b. odbyły się w Paryżu doroczne obrady Komitetu Kierowniczego Międzynarodowego Związku Kolejowego (U. I. C.), mające na celu rozpatrywanie i uchwalanie wniosków, przedstawionych przez komisje tego Związku (na posiedzeniach w Paryżu i Berlinie w r. b.), jako też i innych spraw, mających na celu usprawnienie komunikacji międzynarodowej.

Z bardziej aktualnych spraw, rozpatrywanych podczas tych obrad i co do których powzięto pewne decyzje, zalecane kolejom lub je obowiązujące (dla kolei, wchodzących w skład U. I. C.), można wyliczyć: ujednostajnienie sposobu wydawania biletów, przewóz gazet i czasopism, wyposażenie wagonów prywatnych kolei w hamulce ręczne i zespolone, zasady używania hamulców zespolonych w wagonach towarowych w ruchu międzynarodowym, ułatwianie podróży grupowych studentom i skautom, ujednostajnienie numeracji miejsc w wagonach bezpośredniej międzynarodowej komunikacji, przyjmowanie od podróżnych w pociągach depesz prywatnych, wydawanie w komunikacji międzynarodowej ulgowych biletów turystycznych, na wystawy i t. p., ujednostajnienie prowizji dla agencji, sprzedającej bilety międzynarodowej komunikacji, przejazdy kolejowo-powietrzne, ujednostajnienie wzoru deklaracji celnej, opracowanie warunków technicznych dla skrzyń przenośnych (containers) i taryf dla przewożenia w nich towarów, ulepszanie statystyki kolejowej, ujednostajnienie kalendarza, statystyka przewozów samochodami, należącemi do towarzystw kolejowych, wzmacnianie sprzęgieł wagonowych, parowe ogrzewanie wagonów, ulepszenie połączenia wagonów zapomocą harmonji, ujednostajnienie przepisów, tyczących się budowy i eksploatacji wagonów specjalnych dla przewożenia gazu w stanie płynnym, ustalenie minimum promieni łuków nawierzchni, statystyka wypadków przy szczepianiu wagonów, ustalenie warunków technicznych dla sprzęgów samoczynnych i program prób z temi sprzęgami i t. p.

BEZPOŚREDNIE TARYFY TOWAROWE MIĘDZY POLSKA A BUŁGARJĄ, GRECJĄ I TURCJĄ. — Dn. 5 i 6/XI r. b. odbyła się w Budapeszcie poprzedzona dłuższemi wstępnemi rokowaniami konferencja w sprawie opracowania bezpośrednich taryf towarowych dla obrotu handlowego między Czechosłowacją, Polską, Austrją, Węgrami, Rumunją, Jugosławją z jednej a Turcją, Grecją i Bułgarją z drugiej strony. Na konferencji były reprezentowane zarządy kolejowe wszystkich wymienionych wyżej państw, z wyjątkiem Rumunji.

Konferencja uchwaliła wydać wspólną dla związku kolejowego tych państw, nazwanego Środkowo-Europejsko-Orjentalnym, część I taryfy, podczas gdy taryfy części II opracowane będą dla każdej komunikacji osobno (np. Polska — Turcja, Polska — Grecja, Polska—Bułgarja). Opłaty wyrażone będą we frankach złotych w jednej sumie od stacji nadania do stacji przeznaczenia. Taryfy części II wydane będą w języku kraju nadania i przeznaczenia z tłumaczeniem na język niemiecki lub francuski. Stawki opłat przewozowych opracowane będą z uwzględnieniem ewentualnej konkurencji dróg morskich lub wodnych.

Komisja urzędnicza, którą koleje węgierskie, jako zarząd, kierujący sprawami tego związku, zwoła w II połowie stycznia 1932 r. do Budapesztu, ustali artykuły i stacje, dla których przewidziane będą w odnośnych taryfach bezpośrednie stawki przewozowe.

NOWE WYDANIE REGULAMINU PRZEWOZU PRZESYŁEK TOWAROWYCH. — Z dniem 1/XII r. b. wchodzi w życie nowe wydanie regulaminu przewozu przesyłek towarowych, ogłoszone w „*Dz. Ust. R. P.*" Nr. 93, poz. 721. Równocześnie zyskuje moc obowiązującą nowe wydanie części I *A* taryfy towarowej kolei żelaznych na obszarach Rzeczypospolitej Polskiej i Wolnego Miasta Gdańska, składającej się z tegoż regulaminu, uzupełnionego postanowieniami wykonawczemi, a ogłoszonej w „*Dzienniku Taryf i Zarządzeń Kolejowych*" Nr. 40, poz. 458.

Z chwilą wejścia w życie tej taryfy traci moc obowiązującą część I *A* taryfy towarowej kolei żelaznych z dn. 1/XI 1928 r.

Nowe wydanie tak regulaminu, jak i części I *A* taryfy towarowej, nie wprowadza zmian zasadniczych do wydania poprzedniego. Usuwa jedynie zauważone nieścisłości lub braki i zmienia brzmienie redakcyjne ustępów, powodujące nieporozumienia. Zwłaszcza w zakresie postanowień wykonawczych zmian tych jest bardzo dużo, co w wyniku daje bardziej jasną i sprecyzowaną redakcję, zapobiegającą niepożądanym wątpliwościom i nieporozumieniom.

Na specjalne podkreślenie zasługuje znaczne rozwinięcie załącznika *G*, zawierającego przepisy o ładowaniu wagonów towarowych, przystosowane obecnie ściśle do umowy o wzajemnem używaniu wagonów w komunikacji międzynarodowej, oraz wydanie 2 nowych załączników: 1) załącznika *H* — zawierającego wykaz oświadczeń, przewidzianych w regulaminie przewozu i w taryfach, z podaniem zaleconego ich brzmienia oraz miejsca ich zamieszczenia; 2) załącznika *J*—zawierającego przepisy o opakowaniu i załadowaniu poszczególnych towarów

PRACA POLSKICH KOLEI PAŃSTWOWYCH W SIERPNIU 1931 R. — Przewóz podróżnych w sierpniu r. b. (31 dni) wyniósł ogółem 14,330.668 osób i w porównaniu z lipcem r. b. (31 dni — 13,633.601 osób) zwiększył się o 5·1%, a w porównaniu z sierpniem r. ub. (14,591.748 osób) zmniejszył się o 1·8%. Zwiększenie ruchu pasażerskiego przypada głównie na koniec sierpnia w związku z masowym powrotem z uzdrowisk, letnisk oraz z rozpoczynającym się rokiem szkolnym. Regularność ruchu pociągów pasażerskich wynosiła w sierpniu 89%.

Przewóz towarów w sierpniu r. b. przy 25 dniach roboczych wynosił, oprócz kolejowych gospodarczych, 5,506.609 t, czyli w porównaniu z lipcem r. b. (27 dni roboczych, — 5,403.488 t) zwiększył się o 1·9%. W porównaniu zaś z sierpniem r. ub. (25 dni roboczych — 5,732.610 t) zmniejszył się o 3·9%.

Naładowano w sierpniu r. b. na stacjach linii normalnotorowych P. K. P. i W. M. Gdańska 404.612 wagonów 15-tonnowych, a przyjęto od kolei zagranicznych 43.369 wag. z ładunkami, przeznaczonemi do Polski oraz przechodzącemi przez Polskę tranzytem, czyli razem przewieziono 447.981 wag. ładownych (włącznie z przesyłkami gospodarczemi kolejowemi). W porównaniu z lipcem r. b. (444.044 wag.) ogólna praca kolei w zakresie przewozu towarów zwiększyła się o 0·9% (liczbą wagonów, użytych do przewozu), naładunek zaś na stacjach P. K. P. i W. M. Gdańska o 2·8%. Zwiększenie to należy przypisać większej liczbie naładowanych wagonów węgla, nawozów sztucznych oraz produktów rolnych. Natomiast w porównaniu z sierpniem r. ub. (478.454 wag.) ogólna praca w sierpniu r. b. zmniejszyła się o 6·4%.

Tabor parowozowy i wagonowy w dn. 1/VIII r. b. wynosił: parowozów 5.386, czyli w porównaniu z ilostanem na 1/VIII r. ub. (5.351) więcej o 0·7%; wagonów osobowych 12.080, więcej niż w r. ub. (10.351) o 16·7%; wagonów towarowych było 157.730, w porównaniu z r. ub. (153.419) więcej o 2·8%.

Nowego taboru normalnotorowego dostarczyły fabryki w sierpniu r. b. ilości następujące: parowozów osobowych 10, — towarowych 2, wagonów osobowych 9, — towarowych 348.

Na dn. 1/IX odstawiono do rezerwy wskutek zmniejszenia ruchu towarowego: wagonów krytych 18.147, węglarek 17.235, platform 6.613, wag. specjalnych 34, razem 42.029.

Przebieg pociągów w sierpniu wynosił: w ruchu osobowym 5,655.835 poc.-km, w ruchu towarowym 4,464.811 poc.-km, razem 10,120.646 poc.-km.

Wpływy P. K. P. w sierpniu r. b. wynosiły (w ℒ):

Przewóz podróżnych	31,977.617
„ bagażu i przesyłek ekspresowych	1,537.144
„ towarów	73,306.663
Wpływy uboczne	1,054.957
Razem:	107,876.381

W porównaniu z lipcem r. b. (ℒ 105,357.504) wpływy w sierpniu zwiększyły się o 2·4%, a w porównaniu z sierpniem r. ub. (ℒ 126,865.080) zmniejszyły się o 14·9%.

PRACA POLSKICH LINIJ LOTNICZYCH „LOT" W PAŹDZIERNIKU 1931 R. — W październiku r. b. dokonano na aparatach Polskich Linij Lotniczych 315 lotów, przebywając 77.730 km w czasie 501·08 godzin. Regularność wynosiła 97·2%. Przewieziono ogółem 678 pasażerów, 6.286 kg bagażu, 21.188 kg towarów, 2.661 kg poczty oraz 474 kg gazet.

Poza tem dokonano jeszcze 35 dodatkowych lotów, przebywając w czasie 65·49 godzin 9.266 km. Przewieziono pasażerów 45, bagażu 521 kg i towarów 1.521 kg.

STUDJA NAD LINJĄ SIEMKOWICE — CZĘSTOCHOWA. — W myśl koncesji, udzielonej przez Min. Komunikacji Francusko-Polskiemu Towarzystwu Kolejowemu, poza dokończeniem budowy magistrali Górny Śląsk — Gdynia Towarzystwo obowiązane jest zbudować jednotorową odnogę od stacji Siemkowice do stacji Częstochowa, długości 55 km. Odnoga ta łączyć będzie dąbrowskie zagłębie węglowe z magistralą. Obecnie na trasie linji Siemkowice — Częstochowa ukończone zostały wszelkie prace w polu, związane ze sporządzeniem projektów.

ZWIĘKSZENIE SZEROKOŚCI TORU KOLEI WĄSKOTOROWYCH. — Min. Komunikacji w dążeniu do znormalizowania szerokości toru kolei wąskotorowych oraz do zwiększenia tonnażu i szybkości pociągów opracowało plan zmiany szerokości toru z 600 mm na 750 mm. W wykonaniu tego planu przekuto już 100 km toru kolei Dukszty-Druja.

SZKOLENIE PERSONELU KOLEJOWEGO. — W r. b. Min. Komunikacji zorganizowało, tak jak w latach ubiegłych, szereg kursów, szkolących personel. Otwarte więc zostały 3 kursy ruchowo-handlowe, 1 handlowo-taryfowy, na które uczęszcza ogółem 197 słuchaczy. Kursy te, prowadzone od 1923 r., wyszkoliły ogółem 1.582 pracowników.

Niezależnie od tych kursów szkolenie służby niższej prowadzone jest intensywnie przez organizowanie specjalnych kursów w poszczególnych dyrekcjach kolejowych. Akcja ta dała doskonałe wyniki, i od 1919 r. do końca 1930 r. przez kursy te przewinęło się 16.000 pracowników. W r. b. na kursy dla personelu niższej służby kolejowej uczęszcza ogółem 800 pracowników.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

INWESTYCJE W PORCIE GDYŃSKIM W 1931 R. — Kryzys gospodarczy nie odbił się dotkliwie na pracy portu gdyńskiego. Jak wiadomo, ruch okrętowy i obrót towarowy wzrosły bardzo poważnie w porównaniu do r. ub., przyczem wciąż notowane są nowe rekordy. Podobnie i w zakresie inwestycyj portowych nietylko nie notujemy cofnięcia się w porównaniu z r. ub., lecz — przeciwnie — poważny postęp. Tłumaczy się to wciąż wzrastającemi potrzebami rozwijającego się handlu morskiego: przeprowadzane inwestycje są palącą koniecznością.

Tegoroczny sezon budowlany w porcie gdyńskim miał te charakterystyczne cechy, że prace przy budowie samych nabrzeży i basenów odgrywały mniejszą rolę niż prace na nabrzeżach i w głębi terenów. Tłumaczy się to daleko idącem zaawansowaniem samej rozbudowy portu, która nie wymaga już tak forsownej pracy; przeciwnie — odczuwa się wciąż wzrastającą potrzebę urządzeń składowych, przeładunkowych i t. d.

W zakresie budowy samych nabrzeży i portu wykonano następujące prace: ustawiono ogółem 65 skrzyń żelazo-betonowych przy budowie nowych nabrzeży i mol. Prace te w głównej części będą ukończone w przyszłym sezonie. Wśród wykonanych robót należy wymienić: ustawienie 589 m bież. skrzyń na nabrzeżu Stanów Zjedn., przyczem nadbudowano 330 m bież., ustawienie 415 m bież. skrzyń przy budowie nowego mola od południa, 294 m bież. przy budowie łamacza fal oraz 96 m bież. w wejściu północnem. W budowie jest poza tem 38 dalszych skrzyń, które będą ustawiane na wiosnę 1932 r. Prace czerpalne w r. b. nie były zbyt duże: wyczerpano 2.193.235 m³ gruntu w porcie, a poza tem usunięto z terenów portowych, przeznaczonych na zabudowę — 161.602 m³ torfu.

Pierwsze miejsce w tegorocznych inwestycjach zajmuje budowa nowych magazynów portowych. Wykończono lub będzie wykończone do końca r. b. 5 nowych magazynów portowych, wskutek czego liczba własnych magazynów wzrośnie z 4 do 9, powierzchnia ich zaś z 20.700 m² do 55.300 m². Poza tem zbudowano 2 prywatne magazyny — Cukroport II o powierzchni 5.500 m² oraz Cukroport III — o pow. 3.750 m².

Wśród nowych magazynów największy jest budowany na nabrzeżu Stanów Zjedn.; przeznaczony on jest dla drobnicy, głównie zaś dla bawełny, i zostanie oddany do użytku z początkiem 1932 r. Długość jego wynosi 240 m, szerokość 50 m, powierzchnia 12.000 m². Na nab. Rotterdamskiem przedłużono istniejący hangar portowy Nr. 2. Przybudówka ma powierzchnię 5.760 m² i będzie służyła dla składowania tanich towarów. Na nab. Polskiem w II strefie za hangarem portowym Nr. 3 wykończono magazyn długoterminowy o 2 kondygnacjach. W przyszłości zostaną dobudowane dalsze piętra, tak że będzie on 4-piętrowy. Na nab. Francuskiem dopiero w listopadzie rozpoczęto budowę magazynu piętrowego o długości 114 m i szerokości 36 m na parterze i 31 na piętrze. Będzie to magazyn podgrzewany i będzie służył specjalnie dla łamanego tranzytu. Będzie miał poza tem przybudówkę pasażerską o 3 kondygnacjach i wymiarach 24 m na 36 m. Na koniec r. b. zostanie poza tem ukończona hala rybna o pow. 2.500 m², w tem powierzchnia pomieszczeń chłodzonych będzie wynosiła 570 m².

W zakresie zainstalowania nowych dźwigów zrobiono niewiele. Przybyło w ciągu r. b. 10 dźwigów: 8 bramowych, 1½- i 3-tonnowych oraz 2 10-tonnowe mostowe dla rud. Do dźwigów mostowych ustawiono samoważący zasobnik o 200-tonnowym zbiorniku. Uruchomiono ponadto taśmowe urządzenie dla przeładunku węgla. Obecnie jest ono uzupełniane dodatkowemi inwestycjami.

W zakresie środków komunikacyjnych dokonano dość dużo: wybudowano w porcie 21·5 km torów kolejowych, przebudowano 1·5 km torów oraz ułożono 9.850 m dróg w porcie. Przystąpiono do budowy i częściowo wykończono szereg wiaduktów nad torami kolejowemi.

Poczyniono poza tem szereg drobniejszych inwestycyj: wybudowano kąpielisko dla robotników portowych, rozbudowano warsztaty mechaniczne, techniczny magazyn ruchu, budynek dla portowej straży ogniowej, zbudowano kilka domów mieszkalnych dla urzędników portowych, rozbudowano centralę portową automatycznych aparatów telefonicznych, poczyniono inwestycje oświetleniowe i wodociągowe.

RUCH W PORCIE GDAŃSKIM W PAŹDZIERNIKU 1931 R. — Ruch okrętowy w październiku był w Gdańsku trochę mniejszy aniżeli w miesiącu poprzednim. Zawinęły do portu 504 okręty o pojemności 336.092 nrt (360.049 nrt)[1], wyszło z portu 499 okrętów o pojemności 333 035 nrt (366.535 nrt). W ciągu 10 miesięcy r. b. pojemność okrętów, które zawinęły do portu gdańskiego i port ten opuściły, wyniosła 6,736.526 nrt w porównaniu z 6,926.915 nrt w tym samym okresie r. ub.

Narodowość statków, które odwiedziły w październiku port gdański, była następująca:

	Przybyło:		*Odeszło:*	
	statków	*nrt*	*statków*	*nrt*
Polska	**17**	**20 003**	**14**	**15 917**
Gdańsk	9	5.044	4	2.076
Niemcy	130	64 987	133	66.676
Finlandja	12	6.227	15	9.120
Estonja	26	12.717	24	10.227
Łotwa	19	17.730	18	15.633
Litwa	6	1.776	5	1.191
Szwecja	113	60.442	118	60 642
Norwegja	26	16.471	26	16 694
Danja	92	64.202	89	66 053
Anglja	12	15.237	10	12.276
Holandja	14	5.004	12	4.318
Belgja	—	—	1	1.092
Francja	12	14.631	14	16.841
Hiszpanja	1	2.245	1	2.245
Włochy	5	17.369	4	12.256
Jugosławja	2	4.232	2	4.232
Grecja	4	7.533	7	15.425
Czechosłowacja	1	102	—	—
Panama	1	102	1	102
Węgry	2	38	1	19
Razem:	504	336 092	499	333.035

Na 21 bander, reprezentowanych w gdańskim ruchu portowym w październiku, bandera polska zajmuje 4-te miejsce za Niemcami, Danją i Szwecją, wyprzedzając m. in. Łotwę i Norwegję.

Obrót towarowy w październiku wyniósł 711 040 t w porównaniu do 725 388 t w miesiącu poprzednim i 785.292 t w październiku 1930 r. Zmniejszenie obrotów towarowych w Gdańsku w październiku było wywołane w dużej mierze przez strajk robotników portowych, który miał miejsce w I połowie miesiąca prawozdawczego. Pomimo jednak zmniejszonych obrotów towarowych w październiku suma ogólna przeładunku w porcie gdańskim w ciągu 10 miesięcy r. b. wyniosła 6,893.032 t w porównaniu z 6.754.820 t w analogicznym okresie r. ub.

Ruch towarowy w październiku przedstawiał się następująco (w tonnach):

	Przywóz	*Wywóz*
Artykuły spożywcze i kolonjalne	9.027	48.223
Produkty zwierzęce i wyroby	5 647	1.374
Drzewo i wyroby	624	55.427
Materjały budowlane	274	779
Węgiel, oleje mineralne i t. d.	6 157	526.231
Chemikalja	3.813	1.206
Rudy, metale i wyroby	46.545	2.647
Papier i wyroby	858	1.317
Materjały i surowce włókiennicze	846	45
Razem:	73.791	637.249

Przywóz w porównaniu z wrześniem zmniejszył się o niecałe 6 tys. t. Spadek wykazują rudy o 3 tys. t, chemikalja i produkty zwierzęce o 1·5 tys. t, artykuły żywnościowe o 1 tys. t, pozostałe grupy nie wykazują większych zmian. Naogół jednak import w r. b. przedstawia się daleko gorzej aniżeli w latach poprzednich, a że jednocześnie eksport wzrósł, dysproporcja obrotów w obydwuch kierunkach zwiększyła się znacznie.

Eksport zmniejszył się z 645.953 t we wrześniu na 637.249 t w październiku. Węgiel wykazuje wzrost o przeszło 30 tys. t, zwiększył się również o 2 tys. t wywóz artykułów spożywczych. Eksport drzewa w I połowie r. b. i aż do sierpnia rozwijał się bardzo pomyślnie. Gwałtowny spadek nastąpił we wrześniu. W październiku eksport drzewa spadł do 55 427 t, przyczem jest on już mniejszy o przeszło 8 tys. t od wywozu w analogicznym miesiącu r. ub. Ponieważ dowóz kolejowy drzewa do Gdańska w październiku wyniósł tylko 27.230 t, eksport w najbliższych miesiącach wykaże prawdopodobnie dalszy spadek.

Ruch pasażerski w październiku charakteryzują następujące liczby: przyjechało 110 osób (w tem z Londynu 54, z Hull 41), wyjechało 26 osób.

A. R.

RYNEK FRACHTOWY. — Z wyjątkiem rynku australijskiego, na którym notowano znaczne ożywienie, wszystkie rynki frachtowe wykazały w ub. tygodniu kompletny zastój. Na rynku La Platy zafrachtowano 4 statki o łącznym tonnażu 27 500 t. Na rynku australijskim notowano duże zapotrzebowanie tonnażu pod ładunki zboża do Szanghaju przy stawkach sh 18 do sh 19 z południowych portów. Do Morza Śródziemnego, Anglji i Kontynentu frachty utrzymały się na poziomie od sh 32 z południowych portów i Victorji, sh 29 6 z zachodniej Australji, a sh 28 9 do sh 29/3 z Sydney.

Z portów południowej Rosji zafrachtowano kilka statków pod zboże przy załadunku w grudniu po stawce sh 11 do sh 11/3 do portów Kontynentu. Poszukiwany jest tonnaż pod rudę z Poti do portów Kontynentu, a pod drobnicę do Brazylji i Argentyny.

Na rynku dunajskim po całym szeregu ostatnio dokonanych zafrachtowań nastąpiło pewne zacisze. Zakontraktowano w ub. tygodniu 7 statków o łącznym tonnażu 36.100 t po stawkach poprzednich, t. j. sh 15/9 do portów Kontynentu, rejon Bordeaux Hamburg, sh 15/3 Antwerpja — Rotterdam, a sh 11/6 i sh 12 z Constanzy — Warny — Burgas do portów Kontynentu.

W eksporcie węgla angielskiego ruch słaby przy tendencji zniżkowej.

Stawki na węgiel z Gdyni/Gdańska utrzymały się na poziomie ubiegłych tygodni, t. j. do południowych portów szwedzkich płacono od sh 4/9 do sh 5/3, do Danji od sh 4/9 do sh 5, do Rouen od sh 5/3 do sh 5/6 w walucie złotej, a do Bordeaux od sh 6 do sh 6/6, również w walucie złotej.

KRONIKA BIEŻĄCA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

USTAWY:

Zwolnienie od podatku cukru, przeznaczonego na dożywianie dzieci w szkołach, przedszkolach i ochronkach — ust. z dn. 22/X 1931 r. („*Dz. Ust. R. P.*" Nr. 100, poz. 765).

Częściowa zmiana ustawy z dn. 22/VII 1925 r. o uregulowaniu obrotu cukrem na obszarze Rzeczypospolitej — ust. z dn. 5/XI 1931 r. („*Dz. Ust. R. P.*" Nr. 101, poz. 770).

Zmiana niektórych postanowień ustawy o państw. podatku dochodowym — ust. z dn. 7/XI 1931 r. („*Dz. Ust. R. P.*" Nr. 101, poz. 771).

Zmiany i uzupełnienia ustawy o czasie pracy w przemyśle i handlu — ust. z dn. 7/XI 1931 r. („*Dz. Ust. R. P.*" Nr. 101, poz. 772).

Zmiany i uzupełnienia ustawy o pracy młodocianych i kobiet — ust. z dn. 7/XI 1931 r. („*Dz. Ust. R. P.*" Nr. 101, poz. 773).

Ograniczenia w zatrudnianiu pracowników młodocianych na obszarze górnośląskiej części woj. śląskiego — ust. z dn. 7/XI 1931 r. („*Dz. Ust. R. P.*" Nr. 101, poz. 774).

Skracanie i przedłużanie czasu pracy na obszarze górnośląskiej części woj. śląskiego — ust. z dn. 7/XI 1931 r. („*Dz. Ust. R. P.*" Nr. 101, poz. 775).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Cła tłuszczowe — rozp. Ministrów: Skarbu, Przem. i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 4/XI 1931 r. („*Dz. Ust. R. P.*" Nr. 100, poz. 769 — szczegóły p. str. 1621).

[1]) *W nawiasach podane są liczby za miesiąc poprzedni.*

Uchylenie ceł wywozowych od makuchów — rozp. Ministrów: Skarbu, Przem. i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 9/XI 1931 r. („*Dz. Ust. R. P.*" Nr. 101, poz. 776).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

4 grudnia:

— **„Towarzystwo Akcyjne dla Przemysłu Spirytusowego i Chemicznego w Łańcucie"**, S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Łańcucie.

5 grudnia:

— **„Krakowska Spółka Wydawnicza"**, S. A. — o godz. 12 w lokalu S-ki w Krakowie, ul. św. Filipa 25.

9 grudnia:

— **Towarzystwo Akcyjne Fabryki Portland-Cementu „Wołyń"**, S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Mazowiecka 7.

— **„Bank Austro-Polski"**, S. A. w likwidacji — o godz. 12 w Wiedniu, Wipplingerstr 6.

12 grudnia:

— **„Polski Lloyd"**, S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Marszałkowska 130.

— **Fabryka Wyrobów Ceramicznych „Brytanja"**, S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, al. Jerozolimska 28.

— **Huta Szklana „Tłuszcz"**, S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Orla 6/2.

— **Towarzystwo Handlowe „Żelazo"**, S. A. — o godz. 18 w lokalu Banku Ludowego w Pabjanicach.

— **Spółka Akcyjna dla Handlu i Przemysłu Włóknistego „Włókno Polskie"**, S. A. — o godz. 19 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Okrąg 6/8.

— **„Herbewo" Herliczka, Bełdowski, Wołoszyński, Zjednoczone Fabryki Tutek i Bibułek**, S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Krakowie, al. Słowackiego 64.

— **Towarzystwo Przemysłu Metalowego „K. Rudzki i S-ka"**, S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Fabryczna 3.

— **Towarzystwo Przemysłowe „Kabel"**, S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Mazowiecka 4.

— **Spółka Akcyjna dla Przemysłu i Handlu „Polon"**, S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Cegielniana 3.

— **„Zjednoczone Gazownie Polski"**, S. A. — o godz. 18 w Warszawie, ul. Rymarska 10, m. 14.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

PODATKI I OPŁATY

OPŁATY STEMPLOWE OD SPRZEDAŻY DZIAŁEK PARCELOWANYCH. — W związku z interpretacją przepisu, zawartego w zdaniu 1 ust. 3 art. 58 ustawy o opłatach stemplowych, ustalonej przez Najw. Tryb. Adm., Ministerstwo Skarbu wyjaśniło, co następuje:

Stawka ulgowa w wysokości 1%, przewidziana w zdaniu 1 ust. 3 art. 58 ustawy, ma być stosowana w przypadku utworzenia nowego gospodarstwa tylko wówczas, jeżeli przedmiotem sprzedaży parcelacyjnej jest działka, której obszar nie przewyższa rozmiaru, określonego dla danego okręgu terytorjalnego dla danej kategorji gospodarstw w ustępach 1—4 oraz 7 art. 50 ustawy z dn. 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej lub rozporządzeniu wykonawczem na mocy ust. 5 tegoż art. 50. Jeżeli zaś działka, będąca przedmiotem sprzedaży parcelacyjnej, ma służyć do uzupełnienia gospodarstwa karłowatego, to stawka ulgowa ma być zastosowana tylko wówczas, gdy obszar, do którego zostaje powiększone gospodarstwo karłowate, nie przekracza rozmiaru, wyżej określonego.

Co się tyczy obszaru, pozostawionego właścicielowi posiadłości parcelowanej, obszaru, który nawet nie podlega obowiązkowi parcelacyjnemu, to do niego stawka ulgowa ma zastosowanie tylko wówczas, gdy także ten obszar zostaje rozparcelowany i tylko o tyle, o ile sprzedaż parcelacyjna obejmuje działki, których obszar nie przekracza rozmiaru, określonego w ustępie poprzednim. Jeżeli natomiast obszar, pozostawiony właścicielowi posiadłości parcelowanej, zostaje sprzedany bądź w całości, bądź częściami, wykraczającemi poza ramy, określone w ustępie poprzednim, to sprzedaż taka podlega opłacie normalnej w wysokości 4%.

Stawka ulgowa w wysokości 1% nie dotyczy również pism, stanowiących tytuł przejścia własności „gospodarstw wzorowych" (art. 60 ustawy o wykonaniu reformy rolnej), gdyż, jak wynika z ust. 2 tegoż artykułu, obszar gospodarstwa wzorowego przewyższa rozmiar, określony w art. 50 ust. o wyk. ref. roln.

KREDYT

BANKI PRYWATNE W PIERWSZYCH 3 KWARTAŁACH 1931 R. — Rok bieżący w bankowości upływa pod znakiem redukcji operacyj — zarówno czynnych jak i biernych. Zjawisko spadku wkładów, a w konsekwencji i ograniczania akcji kredytowej przez banki występowało już w II połowie 1930 r., ale silnie zaznaczyło się dopiero w r. b., a zwłaszcza w miesiącach letnich. Przyczyniało się do tego, zwłaszcza w początku roku, dalsze silne kurczenie się produkcji i obrotów, poza tem, od czerwca w szczególnie silnym stopniu, działały tu momenty psychiczne — niepokój, wywołany perturbacjami na rynkach finansowych zagranicznych, zwłaszcza niemieckim. Związane z temi perturbacjami zachwianie się kilku banków oraz przejściowe zaburzenia na rynku walutowym (zwyżka kursu dolara gotówkowego) — wywołały właśnie nastrój niepokoju, który odbijał się na sytuacji banków. Banki jednak — dzięki temu, że od dłuższego czasu prowadzą ostrożną politykę, zabiegając o jak największą płynność oraz wysokie pogotowie kasowe — z opresyj tych wychodzą obronną ręką. Lecz, niewątpliwie, ograniczanie przez banki akcji kredytowej oraz skłonności tezauryzacyjne publiczności — mają za skutek ciągłe pogłębianie się ciasnoty na rynku pieniężnym.

Przy porównywaniu łącznych bilansów banków na ultimo 1930 r. i na ultimo września 1931 r. trzeba brać na uwagę, że w międzyczasie wyeliminowany został 1 bank, który przeszedł w stan likwidacji, w związku z tem w niektórych pozycjach nastąpiło zmniejszenie sum, wynikłe z nieuwzględnienia tego banku; nie odgrywa to jednak większej roli.

Powyższa uwaga ma jeszcze stosunkowo największe znaczenie przy kapitałach własnych. Mianowicie, zmniejszyły się one w ciągu 3 kwartałów r. b. z ₤ 337·1 miljn. do ₤ 334·5 miljn. — naskutek odpadnięcia 5-miljonowego kapitału zakładowego banku w likwidacji. Kapitały rezerwowe banków wzrosły w międzyczasie z ₤ 73·8 miljn. do ₤ 75·9 miljn.

Co do kapitałów obcych banków — to nastąpił w okresie 3 kwartałów r. b. znaczny ich spadek; w I kwartale odpływ ich był jeszcze niewielki, poważnie zaś wzmógł się w II i III kwartale, przyczem w liczbach absolutnych był mniej więcej jednakowy w obu tych kwartałach. Odpływ ten wywoływany był początkowo prawie wyłącznie czynnikami konjunkturalnemi, następnie — od maja pozostawał głównie w związku z wypadkami na rynkach zagranicznych, choć w końcu okresu sprawozdawczego znowuż silniej wystąpiły przyczyny czysto gospodarcze (finansowanie ruchu budowlanego z własnych rezerw, wycofywanie oszczędności na cele konsumpcyjne, wycofywanie wkładów celem pokrycia strat w kapitale obrotowym, wynikłych ze zniżek cen). Ten wpływ wypadków zagranicznych, poczynając od załamania się Kreditanstaltu, poprzez wypadki czerwcowe i lipcowe niemieckie aż do katastrofy funta, wyrażał się bezpośrednio — przez wycofywanie lokat zagranicznych, i pośrednio — jużto przez zachwianie się lub przejściowe trudności banków, związanych z zagranicznemi, jużto przez reperkusje na rynku walutowym — i przez wywołaną w konsekwencji płochliwość wkładców, którzy wycofywali swe lokaty. Odporność i doskonała pozycja banków sprawiły, że już wypadki angielskie np. nie odbiły się na ruchu wkładów, co najwyżej zapoczątkowany w II połowie sierpnia częściowy powrotny ruch wkładów został w końcu września zahamowany.

Liczbowo obraz ruchu kapitałów obcych w bankach przedstawia się następująco (w miljn. ₤):

	31/XII 1930		30/VI 1931	30/IX 1931	30/IX 1930
Wkłady	878·0	(9·3) [1]	708·4	597·8	886·1
Rachunki bieżące . .	306·4	(9·3) [1]	238·4	213·5	305·7
Banki Loro	144·4	(—) [1]	118·1	92·4	150·1
Banki zagran. Nostro.	381·6	(7·1) [1]	311·0	248·2	347·8
Razem:	1.710·4	(25·7) [1]	1.375·9	1.151·9	1.689·7

Jak widzimy, kapitały obce stanowiły na ultimo III kwartału r. b. niewiele więcej niż $^2/_3$ sumy kapitałów w tym samym czasie w r. ub. Odpływ kapitał w w r. b. odbywał się stosunkowo dość równomiernie we wszystkich pozycjach, przyczem — zwłaszcza w II kwartale — najsilniejszy był w zakresie lokat zagranicznych oraz korespondentów „Loro". Co do wkładów właściwych — to ruch ich (według poszczególnych rodzajów) przedstawia następujące zestawienie (w miljn. zł):

	31/XII 1930		30/VI 1931	30/IX 1931	30/IX 1930
Wkłady:					
terminowe	461·8	(9·0) [1]	369·4	316·0	454·0
à vista	237·7	(0·2) [1]	206·0	182·4	255·8
na książeczki wkładkowe i asygnaty kasowe .	178·6	(—) [1]	133·0	99·4	176·4

Jak widzimy, stosunkowo najsilniej — szczególnie znowu w III kwartale — skurczyły się w r. b. wkłady oszczędnościowe, a zkolei terminowe; tu najsilniej odbijały się nastroje niepokoju wśród publiczności oraz fakt finansowania pewnych inwestycyj czy to potrzeb konsumpcyjnych z własnych środków rezerwowych; wkłady à vista, posiadające charakter obrotowych rezerw gotówkowych, zmniejszyły się w nieco mniejszym stopniu.

Operacje czynne są prowadzone przez banki w r. b. z wielką oględnością, a zwłaszcza w okresie silniejszego kurczenia się operacyj biernych, t. j. w okresie II i III kwartału, polityka kredytowa banków przyjęła charakter wybitnie restrykcyjny. Banki stosując ostrą selekcję kredytobiorców, jak i ofiarowywanego materjału wekslowego czy zabezpieczenia, zabiegały przedewszystkiem o utrzymanie znacznej płynności i wysokiego pogotowia kasowego. Szczególnie w III kwartale r. b. banki przeprowadziły poważne redukcje kredytów, co wpłynęło hamująco na jesienne sezonowe ożywienie w przemyśle i handlu oraz na trudności finansowe rolnictwa — choć część wzmożonego zapotrzebowania kredytowego znalazła bezpośrednie zaspokojenie w zwiększonej działalności kredytowej Banku Polskiego.

Liczbowy obraz ruchu kredytów bankowych przedstawia się następująco (w miljn. zł):

	31/XII 1930		31/VI 1931	30/IX 1930	30/IX 1930
Weksle zdyskontowane .	862·5	(2·2) [1]	703·8	597·1	920·3
Rachunki bieżące (salda debetowe)	987·7	(33·9) [1]	827·3	699·6	943·8
w tem:					
1) zabezpieczone . . .	674·7	(33·9) [1]	592·0	485·1	647·0
2) niezabezpieczone ..	313·0	(—) [1]	235·2	214·5	296·8
Pożyczki terminowe . .	61·3	(0·1) [1]	58·0	58·9	54·6

Kredyty dyskontowe spadały dość silnie od początku roku — zrazu głównie pod wpływem braku odpowiedniego materjału wekslowego w związku z redukcją obrotów, później — w dużej mierze dzięki restrykcjom. Kredyt otwarty zaczął kurczyć się dopiero w II kwartale r. b. Jedynie pożyczki terminowe nie ulegają prawie zniżce, wykazując w ten sposób charakter kredytów w pewnym stopniu zamrożonych.

Pozycja weksli protestowanych wykazuje stałą tendencję wzrostu; w ciągu 3 kwartałów suma weksli protestowanych zwiększyła się z zł 21·7 miljn. do zł 37·9 miljn.

Redyskonto weksli — mimo kurczenia się wkładów i wypadków runu na banki — prawie stale zmniejszało się i gdy na początku roku wynosiło niespełna zł 318 miljn., to na ultimo III kwartału tylko zł 275 miljn. Stosunek redyskonta do weksli zdyskontowanych, wobec szybszego jednak tempa spadku portfelu wekslowego, wzrósł w ciągu 3 kwartałów r. b. z 37% do 46%.

Jak wspomnieliśmy wyżej, banki, licząc się z nastrojami psychicznemi oraz sytuacją rynków zagranicznych, a także pogarszającą się wypłacalnością — starały się utrzymywać jak największą płynność oraz wysokie pogotowie kasowe. Dlatego też przedewszystkiem redukcja kredytów, jak widzimy z powyższych zestawień, była silniejsza niż odpływ kapitałów.

[1]) *W nawiasach liczby, dotyczące banku w likwidacji według bilansu na dz. 31/I 1931 r.*

Płynne aktywa, a więc kasa i sumy do dyspozycji (banki spieniężyły ze swego portfelu papierów wartościowych za zł 10·8 miljn.), waluty (których zapas zmniejszył się do połowy), portfel wekslowy netto oraz banki Nostro — oraz zobowiązania i ich wzajemny stosunek — przedstawiały się następująco:

	31/XII 1930	30/VI 1931	30/IX 1931
Płynne aktywa — miljn. zł	769·7	584·4	471·0
Zobowiązania — miljn. zł	1.710·4	1.375·9	1.151·9
Stopień płynności — %	45·0	42·5	40·9

A więc mimo silnego odpływu kapitałów obcych z banków płynność banków nieco tylko pogorszyła się.

Pogotowie kasowe banków, które na ultimo 1930 r. podniosło się, w I kwartale r. b. wykazuje zniżkę, ale w II i III kwartale wykazuje znowu poprawę. Mianowicie stosunek kasy, walut i banków Nostro do zobowiązań wynosił w dn 31/XII 1930 13·2%, w dn. 31/III 1931 11·4%, w dn. 30/VI 1931 12·3% i w dn. 30/IX 1931 12·9%.

Koszty handlowe banków wykazały w r. b. w stosunku do r. ub. silną zniżkę; mianowicie, gdy w okresie 3 kwartałów r. ub. wynosiły one zł 72·1 miljn., to w tym samym czasie r. b. tylko zł 61·2 miljn.

Jednocześnie jednak zmniejszyła się w r. b. rentowność banków, bowiem wobec ograniczenia operacyj banków dochody z procentów i prowizyj padły bardzo poważnie — z zł 95·6 miljn. do zł 72·7 miljn. Stosunek %-owy kosztów handlowych do procentów i prowizyj, wynoszący w okresie 3 kwartałów 1930 r. 75·4%, wzrósł w tym samym czasie r. b. aż do 84·1%.

D.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 16 do 21 listopada 1931 r.

Okres sprawozdawczy minął przy tendencji słabej dla walut europejskich. Olbrzymia większość notowań wykazuje w porównaniu z notowaniami końcowemi okresu poprzedniego zniżkę, w wielu wypadkach dość znaczną; mianowicie funty szterlingi straciły zł 0·26, franki szwajcarskie zł 0·79, belgi zł 0·36, floreny holenderskie zł 1·20, guldeny gdańskie zł 0·65; poza tem niżej cenione były franki francuskie oraz liry włoskie. Zwyżkę uzyskały jedynie dolary oraz korony czeskosłowackie.

Bardzo silnie wzrosło w okresie sprawozdawczym zapotrzebowanie na dolary gotówkowe, pociągając za sobą zwyżkę kursową — w rezultacie tygodniowym o gr 2 — do zł 8·89 za $ 1. Podobna sytuacja panowała na rynku prywatnym, gdzie kurs dolara osiągnął zł 8·894 za $ 1.

Wysokość dziennego zapotrzebowania walut wykazuje w okresie sprawozdawczym wzrost, przyczem udział banków prywatnych w dostarczaniu pokrycia dość znacznie się zwiększył.

		Kurs najwyższy	Kurs najniższy w zł	Kurs w dn. 21/XI
Dolary St. Zjedn. . . .	$ 1	8·921	8·92	8·921
" " " telegr. .	$ 1	8·928	8·927	8·928
Funty szterlingi	£ 1	33·85	33·33	33·35 -33·33 -33·34
Franki francuskie . . .	100 fr.	35·00	34·93½	34·93½
Franki szwajcarskie . . .	100 fr.	174·10	173·50	173·50
Belgi	100 blg.	124·35	124·03	124·03
Korony czeskosłowackie	100 kor.	26·44	26·41	26·43 -26·42½
Liry włoskie	100 lir.	46·18	46·08	46·08
Floreny holenderskie . .	100 fl.	358·90	358·60	358·65
Guldeny gdańskie . . .	100 guld.	174·00	173·65	—

Zainteresowanie działem papierów lokacyjnych państwowych było mniejsze niż w okresie poprzednim. Przy tendencji niejednolitej kursy ulegały stosunkowo nieznacznym wahaniom, tak iż w rezultacie tygodniowym naogół nie wykazują poważniejszych różnic w porównaniu z notowaniami końcowemi okresu poprzedniego. Niżej cenione były: 3% Pożyczka Budowlana (— zł 1·75), 4% Pożyczka Dolarowa (— zł 0·50) oraz 7% Pożyczka Stabilizacyjna (— 2¼%); pozostałe papiery tej grupy zwyżkowały: 4% Pożyczka Inwestycyjna — sztuki o zł 0·25, serje o zł 0·75, 5% Pożyczka Konwersyjna o ¼%, 6% Pożyczka Dolarowa o 1% oraz 10% Pożyczka Kolejowa o 1½%. Listy zastawne i obligacje banków państwowych — bez zmiany.

W dziale listów zastawnych minął okres sprawozdawczy przy tendencji niejednolitej, przynosząc naogół niewielkie tylko różnice w porównaniu z notowaniami okresu poprzedniego. Listy miejskie kształtowały się zniżkowo, jak również część prowincjonalnych. Wyjątek stanowią tylko 8% L. Z. T-wa Kredytowego m. Częstochowy oraz takież listy m. Kalisza, które wykazują poprawę odpowiednio o 4% i 2%. Listami zastawnemi w walucie obcej obracano niewiele — 7% L. Z. T-wa Kredytowego Ziemskiego w Warszawie 1928 r. poprawiły się o ½%.

Dział obligacyj był nadal mało ożywiony; notowano jedynie VIII i IX 6% Obligacje Pożyczek Konwencyjnych m. Warszawy 1926 r., które w porównaniu z notowaniami z pierwszych dni listopada r. b. poprawiły się o ½%.

	Wartość nominalna (waluta)	*Kurs najwyższy*	*Kurs najniższy*	*Kurs w dn. 21 XI*
		w zł		
3% Pożyczka Budowlana	zł w zł. 50	33·00	31·25	—
4% „ Dolarowa	$ 5	43·50	42·25	42·25
4% „ Inwestycyjna	zł w zł. 100	80·00	79·25	—
4% „ „ (serje)	zł w zł. 100	85·00	84·00	—
		w %%	nominału	
5% Pożyczka Konwersyjna	zł	42·00	41·50	41·75
6% Pożyczka Dolarowa	$	63·00	61·00	62·00
7% „ Stabilizacyjna[1])	$	62·00	57·75	-58·00 -60·00 -57·75
10% „ Kolejowa	fr. w zł.	104·50	103·00	—
7% L. Z. Państ. Banku Roln.	zł w zł. 1927	83·25	83·25	83·25
8% „ „ „ „	zł w zł. 1927	94·00	94·00	94·00
7% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83·25	83·25	83·25
8% „ „ „ „	zł w zł. 1924	94·00	94·00	94·00
7% Obl. Kom. „ „ „	zł w zł. 1927	83·25	83·25	83·25
8% „ „ „ „ „	zł w zł. 1924	94·00	94·00	94·00
8% Obl. Bud. „ „ „	zł w zł. 1927	93·00	93·00	—
4½% L. Z. T-wa Kred. Ziems.	zł	44·25	43·25	43·25
7% L. Z. T-wa Kred. Ziems. w Warszawie 1928 r.	$	60·50	60·50	—
4½% L. Z. T-wa Kred. m. Warsz.	zł	48·50	48·25	—
5% „ „ „ „ „	zł	52·00	51·50	51·50
8% „ „ „ „ „	zł	67·50	64·00	64·50 -65·75
8% „ „ „ „ Częstochowy	zł	62·00	60·00	—
8% „ „ „ „ Kalisza	zł	62·00	61·00	—
8% „ „ „ „ Lublina	zł	58·25	58·25	—
8% „ „ „ „ Łodzi	zł	63·00	61·75	62·00
10% „ „ „ „ Radomia	zł	67·75	67·75	—
10% „ „ „ „ Siedlec	zł	67·00	67·00	—
VIII i IX 6% Obl. Pożyczki Konwers. m. Warszawy 1926 r.	zł	37·50	37·50	—

ZŁOTY ZAGRANICĄ

1931	*Gdańsk*[2])	*Berlin*[2])	*Wiedeń*[2])	*Paryż*[2])	*Zurych*[2])
16/XI	57·41—57·525	47·25—47·45	—	286·50	57·50
17/ „	57·33—57·50	„ „	79·41—79·89	—	57·30
18/ „	—	—	„ „	—	57·50
19/ „	57·49—57·60	47·25—47·45	79·44—79·82	286·50	57·30
20/ „	57·50—57·61	„ „	79·41—79·89	—	57·50
21/ „	—	„ „	„ „	—	„

1931	*Londyn*[3])	*Praga*[2])	*New-York*[2])	*Amsterdam*[2])
16/XI	34·00	378·00	—	—
17/ „	„	377·875	—	—
18/ „	„	377·625	—	—
19/ „	„	„	—	—
20/ „	„	377·75	—	—
21/ „	„	—	—	—

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH[4])

	2—7/XI	*9—14/XI*	*16—21/X*
	(maksymum—minimum—ultimo; w nawiasach obroty)		
New-York			
6% dolarowa 1920	58—57—57¼ (14.000)	59—58—58 (17.000)	58⅞—57—57 (32.000)
8% Dillon 1925	60½—59—60½ (39.000)	62—58—58 (42.000)	62⅞—60—62⅛ (94.000)
7% stabilizac. 1927	57½—55—57 (89.000)	58—57—58 (138.000)	58⅜—57—57 (175.000)
7% Warszawy 1928	44½—41¼—44½ (24.000)	42½—42—42½ (24.000)	43⅞—42—42 (65.000)
7% śląska 1928	43—40—43 (8.000)	44—43—43 (59.000)	45—43¾—43¾ (51.000)
Londyn			
7% stabilizac. 1927	60·20—54·70 —61·70	71·60—64·60 —70·10	74·35—68·85 —72·35
Zurich			
7% stabilizac. 1927	55·00—40·00	57·50—55·00	58·00—57·75
Paryż			
7% stabilizac. 1927	71·60—69·80	71·90—70·30	74·45—70·85
Medjolan			
7% włoska 1924	98·70—97·80 —97·80	97·00—96·50 —96·70	96·70—96·00 —96·00

[1]) *Z wyłączeniem transzy francuskiej.*
[2]) *Za zł 100.*
[3]) *Za £ 1.*
[4]) *Kursy — w %%-ach nominału; obroty — w jednostkach walutowych danego kraju.*

Z BANKU POLSKIEGO

STAN RACHUNKÓW BANKU POLSKIEGO W DN. 20 LISTOPADA 1931 R. — Poczynając od ostatniej dekady października, bilans walutowy Banku Polskiego kształtuje się korzystnie, wykazując prawie pełną równowagę skupu i sprzedaży walut i dewiz, gdyż nadwyżki — to skupu, to sprzedaży — są minimalne. Druga dekada listopada dała właśnie bardzo niewielki deficyt walutowy—około zł ½ miljn. Zaznaczyć należy, że nie było w międzyczasie żadnych specjalnych wpływów dewiz—z pożyczek, kredytów czy t. p.

Rezerwy walutowe Banku zmniejszyły się w dekadzie sprawozdawczej z zł 212·2 miljn. do zł 210·3 miljn., wykazując w stosunku do początku listopada wzrost o zł 0·5 miljn., w stosunku zaś do stanu z przed miesiąca (20 X)—spadek o zł 2·8 miljn. Faktycznie rezerwy walutowe wzrosły w ciągu ostatniego miesiąca, tylko że zostały jednocześnie zmniejszone przez zakup zagranicą złota za zł 10·8 miljn. (w III dekadzie października i I listopada).

Spadek w dekadzie sprawozdawczej wykazują tylko rezerwy, niezaliczone do pokrycia (z zł 133·5 miljn. do zł 128·4 miljn.), podczas gdy rezerwy, wchodzące w skład pokrycia, zwiększyły się (z zł 78·7 miljn. do zł 81·9 miljn.).

Rezerwy złote zwiększyły się w II dekadzie listopada tylko o zł 25 tys. — dzięki drobnemu skupowi złota, dokonywanemu przez oddziały Banku. W związku z tem zapas zagraniczny złota pozostał niezmieniony (zł 109·4 miljn.), a wzrósł minimalnie zapas złota w skarbcu (zł 486·4 miljn.).

Stan rezerw złoto-walutowych, stanowiących pokrycie obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku, ilustruje następujące zestawienie (w tys. zł):

	30/X	*10/XI*	*20/XI*
Złoto	591.014	595.826	595.851
Waluty i dewizy netto . .	78.332	78.666	81.899
Razem:	672.346	674.492	677.750

W stosunku do sumy obiegu i zobowiązań powyższe pokrycie złoto-walutowe stanowiło w dn. 20/XI 48·76%, gdy w dn. 10 XI 48·34% i w dn. 3./X 47·39 (statutowe minimum 40%). Samo pokrycie złotem wynosiło: w dn. 20/XI 42·87%, w dn. 10/XI 42·70%, w dn. 31/X 41·87% (statutowe minimum 30%).

Wzrost procentu pokrycia w II dekadzie listopada mniej więcej o powiadał zwyżce sumy pokrycia (rezerw złoto walutowych) — gdyż suma obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań nie uległa prawie zmianie (spadek z zł 1.395·4 miljn. do zł 1.389·9 miljn.). Zniżkę — jak zwykle w środku miesiąca — wykazał obieg biletów bankowych (z zł 1.176·8 miljn. do zł 1.126·3 miljn.), lecz natychmiast płatne zobowiązania jednocześnie prawie w tym samym stopniu wzrosły (z zł 218·6 miljn. do zł 263·6 miljn.).

Wzrost zobowiązań w dekadzie sprawozdawczej pochodzi głównie od lokat żyrowych, które podniosły się z zł 193·0 miljn. do zł 226·5 miljn. Wzrosły w II dekadzie listopada w mniejszym

stopniu lokaty kas państwowych (o ₤ 3·8 milin. do ₤ 39·4milin.), w większym — lokaty prywatne (o ₤ 29·7 miljn. do ₤ 187·0 miljn.).

Z innych — poza rachunkami żyrowemi — pozycyj zobowiązań rachunki: Skarbu na zakup srebra i państwowego funduszu kredytowego — wykazują saldo niezmienione, saldo zaś pozycji „różne rachunki" podniosło się dość znacznie — o ₤ 11·5 miljn. do ₤ 33·1 miljn.

Spadek obiegu w II dekadzie listopada odbywał się w ostatnio zwiększonem tempie i dlatego osiągnął poziom o ₤ 27·3 miljn. niższy niż w dn. 20/X (₤ 1.153·5 miljn.); spadek ten stanowi odpowiednik wzrostu lokat na rachunkach żyrowych, w bardzo zaś małym stopniu wiąże się ze skurczeniem się kredytów Banku.

Suma kredytów dyskontowych wykorzystanych (portfel weksli krajowych) zmniejszyła się tylko o ₤ 3·0 milin. do poziomu o ₤ 0·7 milin. niższego niż w dn. 20/X, pożyczki zaś zastawowe zwiększyły się nieznacznie — o ₤ 0·3 miljn., osiągając poziom o ₤ 1·1 milin. wyższy niż w dn. 20/X. Poza tem portfel weksli zagranicznych zmniejszył się o ₤ 4·8 miljn.

Z pozostałych pozycyj bankowego pokrycia obiegu minimalną zwyżkę wykazał: zapas monet srebrnych i bilonu, przejętych przez Bank na własność — o ₤ 0·04 miljn. i zapas papierów procentowych własnych — o ₤ 0·1 miljn.; dług Skarbu Państwa pozostał niezmieniony.

Całe bankowe pokrycie obiegu przedstawiało się następująco (w tys. ₤):

	31/X	10/XI	20/XI
Weksle	652.147	623.792	620.812
Weksle zagraniczne	106.795	109.959	105.119
Polskie monety srebrne i bilon	31.434	31.943	31.983
Pożyczki, zabezpieczone zastawami	112.907	113.057	113.362
Papiery proc. własne	13.880	13.960	14.069
Dług Skarbu Państwa	20.000	20.000	20.000
Razem:	937.163	912.711	905.365

Emisja skarbowa obniżyła się w dekadzie sprawozdawczej z ₤ 239·8 miljn. do ₤ 232·9 miljn. Na sumę tę składa się: 1) obieg biletów państwowych (5-złotowych — podlegających już tylko wymianie) w wys. ₤ 1·3 miljn. (w dn. 10/XI ₤ 1·3 miljn.), 2) obieg monet srebrnych (5-, 2- i 1-złotowych) w wys. ₤ 158·0 miljn. (w dn. 10/XI ₤ 163·2 miljn.), 3) obieg bilonu niklowego i bronzowego w wys. ₤ 73·6 miljn. (w dn. 10/XI ₤ 75·3 miljn.).

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

KRONIKA ZAGRANICZNA

M. IN. NA PODSTAWIE RAPORTÓW I DONIESIEŃ POLSKICH PLACÓWEK ZAGRANICZNYCH

OGÓLNE

WALKA Z BEZROBOCIEM. — Zagadnienie wzmożenia prac na odcinku walki z bezrobociem uwypukla się coraz jaskrawiej w związku ze zbliżaniem się okresu zimowego oraz wzrastającemi trudnościami w wielu gałęziach przemysłowych. Likwidacja robót sezonowych, zwężanie się wewnętrznego rynku zbytu oraz kurczenie się, w dalszym ciągu, międzynarodowych obrotów handlowych wywierają poważny nacisk w kierunku redukcji stanu zatrudnienia.

W poszczególnych państwach bezrobocie poczęło już wzrastać w sposób gwałtowny. Jedynie Anglja wykazuje jeszcze obecnie spadek bezrobocia. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w tym kraju wynosiła w dn. 9 b. m. 2.683.024, co oznacza zmniejszenie o 27.020 w porównaniu do poprzedniego tygodnia. Zmniejszenie to nie pozostaje jednak w związku z ożywieniem się sytuacji w przemyśle brytyjskim, po dewaluacji funta, ale nastąpiło głównie z powodu niezarejestrowania pewnej ilości osób, których zgłoszenia nie zostały uwzględnione.

Bardzo charakterystyczny dla ogólnej sytuacji jest alarm, jaki podniesiony został ostatnio we Francji z powodu ujawnionego tam wzrostu bezrobocia. Francja była dotychczas jednym z tych nielicznych krajów, które nie znały zagadnienia walki z bezrobociem. Dzisiaj prasa francuska sprawie tej zaczyna poświęcać dużo uwagi, tem bardziej, że ustawodawstwo społeczne we Francji nie przewiduje ubezpieczeń przeciw bezrobociu. W parlamencie złożone zostały wnioski, żądające zorganizowania dla bezrobotnych wielkich robót publicznych, ustalenia na ich rzecz, na zasadzie solidarności robotniczej, procentowych opłat z płac robotników pracujących oraz wprowadzenie pewnych ograniczeń w zatrudnianiu obcokrajowców; Rząd zaś zapowiedział wydanie dekretu o pomocy dla bezrobotnych, w której kosztach państwo partycypować ma w 50%.

Na terenie Niemiec, gdzie klęska bezrobocia jest szczególnie dotkliwa i przypuszczalnie osiągnie w okresie zimowym rozmiary, znacznie przekraczające 5 miljn. osób, sprawa walki z bezrobociem również absorbuje powszechną uwagę. Ostatnio wyłoniona została przez Parlament Rzeszy specjalna komisja dla spraw osiedlenia bezrobotnych w okolicach wielkich miast. Fundusz, wyasygnowany na ten cel przez Rząd, wynosi narazie RM 50 miljn.; osiedlonych ma być na drobnych gospodarstwach podmiejskich około 20.000 bezrobotnych. Celem przeciwdziałania napływowi ludności wiejskiej do miast niektóre magistraty żądają od właścicieli domów i mieszkań, aby nie wynajmowali mieszkań osobom zamiejscowym, nie mającym stałego zajęcia, które mogłyby stać się ciężarem dobroczynności publicznej.

Podobnie, jak i we Francji, niemiecka prasa nacjonalistyczna, przy cichym współudziale związków zawodowych, prowadzi kampanię przeciwko robotnikom obcokrajowcom, domagając się w szczególności zupełnego zamknięcia granic na rok przyszły dla sezonowych robotników rolnych. Sprawa ta żywo interesuje liczne rzesze robotników — Polaków we Francji (górnicy) i w Niemczech (sezonowi). Ewentualne zaprowadzenie w tych państwach ograniczeń w pracy obcokrajowców łatwo mogłoby otworzyć proces masowej reemigracji i poważnie wpłynąć na zwiększenie się u nas liczby osób, wymagających pomocy ze strony państwa. Już dziś nie brak we Francji i w Niemczech licznych wypadków zwalniania z pracy Polaków i pozostawiania ich na obczyźnie bez środków do życia.

Poza tem nowych pomysłów w walce z bezrobociem nigdzie nie widać. Niemieckie związki zawodowe intensywnie ponowiły zabiegi o skrócenie czasu pracy, akcja ta spotyka się jednak ze zdecydowanym oporem ze strony przemysłu. Kwestja podjęcia szeroko zakrojonej akcji na rzecz 40-godzinnego tygodnia pracy była ostatnio omawiana w Berlinie, na posiedzeniu (w dniu 12 i 13 b. m.) Zarządu Naczelnego Międzynarodówki Związków Zawodowych, który uchwalił wezwać krajowe związki do jej przeprowadzenia.

AUSTRJA

REDUKCJA STOPY DYSKONTOWEJ. — W dn. 10 b. m. Natonalbank obniżył swą stopę dyskontową z 10% na 8%; dotychczasowa stopa utrzymywała się od 23 lipca r. b., ustanowiona zaś została na tym wysokim poziomie naskutek perturbacyj, związanych z trudnościami Creditanstalt'u i utrzymała się na nim przez okres ogólnej zwyżki dyskonta w Europie środkowej. Austrja weszła bowiem wówczas na drogę bardziej bezpośrednich metod oddziaływania na rynek pieniężny. Wykaz Nationalbanku z dn. 7 b. m. wskazuje w porównaniu z poprzednim na wzrost zapasu dewiz o 0·5 miljn. szyl., spadek portfelu wekslowego o 6·2 miljn. szyl., jednocześnie obieg zmniejszył się o około 6 miljn. szyl., a pokrycie wzrosło z 28·10% na 28·28%.

WŁOCHY

REORGANIZACJA BANCA COMMERCIALE ITALIANA. — Oficjalny komunikat o reorganizacji finansowej Banca Commerciale Italiana kryje poza sobą wypadki o doniosłem znaczeniu dla przyszłego rozwoju gospodarczego i finansowego Włoch. Zmiany, dokonywające się w bankowości włoskiej, równoznaczne z przekształcaniem wewnętrznej struktury finansowej Włoch, nie mogą pozostać obojętne dla polskiej opinji finansowej i gospodarczej, zwłaszcza jeżeli uwzględni się dość bliskie stosunki, łączące włoski rynek pieniędzy z niektóremi dziedzinami życia gospodarczego Polski.

Banca Commerciale Italiana, czyli t. zw. Comit, znalazł się, począwszy od września r. b., w trudnej sytuacji finansowej, która mogła przerodzić się w katastrofę, w razie gdyby był nastąpił masowy odpływ kredytów i depozytów. Bank Włoski udzielił wówczas Comitowi sumy 1½ miljd. lir. dla pokrycia najniezbędniejszych potrzeb i utrzymania płynności, która to pomoc jednak okazała się nie wystarczająca dla uchronienia najsilniejszego włoskiego organizmu bankowego od wszelkich niespodzianek.

Sytuacja staje się zrozumiała, gdy rozpatrzymy bliżej rolę, odgrywaną przez Comit w życiu gospodarczem Włoch. I tak w pierwszym rzędzie Comit finansował przemysł włoski, zapewniając sobie bezwzględną kontrolę akcyjną w szeregu podstawowych gałęzi przemysłu włoskiego (budownictwo okrętów, zbrojenia morskie, przemysł metalowy, elektryczny, bawełna, nawozy sztuczne i t. p.), powtóre Comit głównie przyczynił się do ekspansji finansowej na rynkach zagranicznych (St. Zjedn., Grecja, Polska, Turcja i t. p.), a wreszcie bank ten ostatniemi czasy wziął w swe ręce inicjatywę ruchu racjonalizacji finansowej, popierając pieniężnie usiłowania koncentracji w przemyśle metalurgicznym, okrętowym, chemicznym Włoch.

Wynikiem tej całej działalności było unieruchomienie olbrzymich kapitałów, tem groźniejsze, że dokonywujące się w okresie kryzysu i marazmu, dewaluacji angielskiej i moratorjum niemieckiego. W tych warunkach konieczne było przeprzeprowadzenie sanacji tej instytucji bankowej — sanacji, która w obecnej formie budzić może pewne zastrzeżenia. W istocie Comit oddał swój portfel akcyjny syndykatowi finansowemu pod nazwą Società Finanziaria Industriale. Główny udział w syndykacie tym przypada Bankowi Włoskiemu oraz organizmom finansowym, kontrolowanym przez państwo, takim jak Banca di Napoli, Banca di Sicilia, Istituto Nazionale di Sicurta i t. p. Instytucje te, rozporządzające znaczną gotówką, wykupują od Comitu jego portfel akcyjny, zapewniając sobie większość udziałów we wszystkich przedsiębiorstwach przemysłowych, wydzielonych z Comitu, a przez to zapewniają kontrolę nad niemi państwu.

Z drugiej strony istniejący już syndykat holding, Consorzio Mobiliare Finanziario, posiadający większość akcyj Comitu, zwiększa dzięki poparciu funduszów państwowych swój kapitał, jednocząc w swych rękach poszczególne syndykaty akcjonariuszy Comitu i zapewniając sobie przez to rozstrzygający wpływ nad tym bankiem, który podjąłby z powrotem normalne funkcje instytucji kredytowej. Informacje z Ameryki stwierdzają, że Bancomit Corporation nie zamierza bynajmniej zaniechać swej działalności finansowej w St. Zjedn., a, wprost przeciwnie, pragnie ją rozwijać.

W rezultacie sanacja Comitu oznaczałaby likwidację jego wpływów gospodarczych we Włoszech, podczas gdy organizmy, zależne od państwa, zastąpiłyby go, finansując i kontrolując poszczególne gałęzie przemysłu. Przeprowadzona operacja przywraca coprawda Comitowi płynność bankową, stanowi jednak jego abdykację z roli polityczno-gospodarczej, odgrywanej przezeń w okresie powojennym.

Etatyzacja kapitalistyczna czyni we Włoszech od czasu wprowadzenia ustroju faszystowskiego coraz większe postępy. Omawiane powyżej posunięcia stanowią jeszcze jeden krok dalej.

SPRAWY CELNE ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWN. W PAŃSTW. ZAGR.

ANGLJA. — Nowe cła przywozowe.— Dn. 19/XI weszła w życie ustawa, upoważniająca Rząd do wprowadzenia ceł na towary, których import wykazuje w 1931 r. „anormalny" wzrost. Ustawa ta ma na celu ograniczenie nadmiernego przywozu, jaki w ostatnich czasach dał się zaobserwować w związku z projektami wprowadzenia w niedalekiej przyszłości ceł w Anglji. Na podstawie tej ustawy Rząd ma prawo wprowadzić cła do wysokości 100% ad valorem na okres obowiązywania tej ustawy, t. j. 6-miesięczny (do 19/V 1932 r.), na towary, objęte III klasą taryfy celnej (przywozowej i wywozowej listy).

Z pod działania wspomnianej ustawy wyjęte są towary Imperjum Brytyjskiego (pochodzące z kolonij i dominjów). Wszelkie rozporządzenia, wydane na podstawie tej ustawy, muszą być zatwierdzone przez Parlament w ciągu 28 dni od daty ich ogłoszenia i tracą moc obowiązującą po upływie tego terminu, o ile w tym czasie nie uzyskają aprobaty Parlamentu.

Na zasadzie wyżej wymienionych pełnomocnictw Minister Handlu w porozumieniu z Urzędem Skarbu wydał rozporządzenie, wprowadzające na szereg artykułów cła przywozowe w wysokości 5% ad valorem, które w dn. 25/XI weszły już w życie.

Zaznaczyć należy, iż cła te pobierane są niezależnie od istniejących w Anglji, mają więc w niektórych wypadkach charakter prohibicyjny.

Artykuły, których omawiane cła dotyczą, obejmują: wyroby ceramiczne i szklane dla użytku domowego, szkło taflowe, ozdobne z wyjątkiem szkła do celów oświetleniowych, wyroby nożownicze oprócz chirurgicznych, narzędzia rzemieślnicze, jak ciesielskie, stolarskie, ślusarskie z wyjątkiem hebli, szufli, narzędzi rolniczych, dalej elektryczne odkurzacze, aparaty radjowe, głośniki, słuchawki telefoniczne, węże gumowe, kremy, proszki i płyny do pielęgnowania zębów, włosów i cery z wyjątkiem perfumerji, olejków oraz mydeł, opony i kiszki rowerowe i inne wyroby.

Z pośród artykułów, w zakresie których omawiane zarządzenie bezpośrednio godzi w interesy polskiego eksportu, wymienić należy na pierwszem miejscu:

Paszcze i palta z wyjątkiem nieprzemakalnych oraz skórzanych i gumowych, ubrania męskie i dziecinne oraz części tych ubrań (nasz eksport do Anglji zwłaszcza ubrań wykazuje w ostatnich czasach znaczny wzrost); na dalszym miejscu stoją: tkaniny wełniane również z przędzy czesankowej, plusze, flanele, kołdry wełniane, pledy podróżne, szale oraz wyroby pończosznicze, wykonane częściowo lub całkowicie z jedwabiu naturalnego lub sztucznego.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie od dn. 9 do 22 listopada r. b. kształtowały się następująco (w $ za kwintal):

	9—15/XI	16—22/XI	+ wzrost — zmniejszenie %
Pszenica:			
Berlin . . .	5·35½	5·40	+ 0·6
Praga . . .	4·48	4·48	—
Chicago . .	2·41	2·24	— 7·0
Buenos Aires	3·01½	2·96	— 1·8
Liverpool .	2·65	2·49	— 6·0
Wiedeń . .	4·41	4·40	— 0·1
Hamburg . .	2·98	2·85	— 4·3
Żyto:			
Berlin . . .	4·67	4·74½	+ 1·5
Praga . . .	4·55	4·53½	— 0·3
Chicago . .	2·19	2·19	—
Wiedeń . .	4·65	·70	+ 1·0
Hamburg . .	—	2·27	—
Owies:			
Berlin . . .	3·55½	3·54	— 0·6
Praga . . .	3·42	3·35	— 2·1
Chicago . .	1·96	1·96	—
Buenos Aires	2·94	2·81	— 4·4
Liverpool .	2·87	2·71½	— 5·4
Wiedeń . .	3·86	3·94	+ 1·9
Hamburg . .	2·99½	2·15	— 6·3
Jęczmień browarowy:			
Berlin . . .	4·15	4·07	— 2·1
Praga . . .	3·84	3·84	—
Chicago . .	2·23	2·25	+ 0·8
Wiedeń . .	5·63	5·56½	— 1·2
Hamburg . .	2·20	2·32	+ 5·7
Jęczmień zwykły:			
Berlin . . .	4·03	3·91	— 2·9

METALE

ŻELAZO. — Według oświadczeń optymistów coraz silniej występują już oznaki przesilenia kryzysu w światowym handlu i przemyśle. Pomimo jednak tych pomyślnych objawów rynek żelazny pozostaje ciągle jeszcze w silnej depresji. Na rynkach wewnętrznych poszczególnych krajów konjunktura w okresie od 30 października do 13 listopada przedstawiała się niejednolicie.

Rynek starego żelastwa nie wykazuje w dalszym ciągu żadnych oznak poprawy.

Na rynku niemieckim panował w dalszym ciągu zastój. Zapotrzebowanie krajowe wykazuje ciągłe kurczenie się. Gatunki żelaza budowlanego nie mają zupełnie zbytu. Względnie niezły zbyt był na żelazo sztabowe. W blachach ruch był bardzo słaby z powodu braku zatrudnienia w fabrykach kotłów i w stoczniach. Ceny utrzymywane były na dotychczasowej wysokości RM 128 za tonnę żelaza sztabowego loco Oberhausen.

Na rynku starego żelastwa kompletny brak ożywienia. W okręgu reńsko-westfalskim za I gat. żelastwa płacono loco huta RM 20 — 22 za tonnę, za staliwo RM 22—24.

Na rynku francuskim brak jest również oznak polepszenia. Pogorszył sytuację spadek funta, gdyż skutkiem tego wywóz francuski do krajów anglo-

saskich zmalał bardzo znacznie, natomiast wzmógł się przywóz angielski do Francji. Obecnie obowiązująca cena jest 500 fr., ponieważ jednak huty mają pewne kontyngenty, nieobjęte przez biuro sprzedaży, sprzedają je więc ok. 470—480 fr..

Rynek belgijski jest ciągle w chaosie, tak że nawet trudno jest zorjentować się w jego faktycznem położeniu. Cokolwiek lepszy nastrój w poprzednim tygodniu ustąpił znów miejsca apatji. Ceny utrzymują się na niebywale niskim poziomie £ 3 za tonnę.

W Anglji wzmożenie ruchu trwa w dalszym ciągu, choć nie w takiem tempie i rozmiarach, jakich się spodziewano po wyborach.

Dla przewidywań na przyszłość charakterystyczny jest fakt, iż cena starego żelastwa wzrosła, choć narazie odbiorcy nie chcą płacić żądanych cen. W hutach Cleveland zapasy surówki znikają szybko, gdyż wytwórczość nie wystarcza wobec wzmożonego zapotrzebowania. Cena zasadnicza za Nr. 3 wynosi sh 58/6. Walcownie wykazują znacznie lepszy stan zatrudnienia dzięki odpadnięciu konkurencji hut kontynentalnych. Ceny wynosiły: za żelazo sztabowe £ 6.17.6, za szyny £ 8.5.0—8.10.0, drut £ 7.10.0, bednarkę £ 9.10.0.

Ceny wywozowe żelaza większych wytwórców europejskich: Anglji, Belgji wraz z Luksemburgiem i Francji — w £ złotych f. o. b. port — notowane były w dn. 13 listopada 1931 r., jak następuje:

	Wielka Brytanja	*Belgja i Luksemburg*	*Francja*
	za 1.016 kg	za 1.000 kg	
Surówka:			
odlewn. Nr. III (2·5-3·0% Si)	—	2. 7.0	2. 7.6
tomasowska	—	2. 7.0	—
hematytowa	—	—	—
ferromangan	—	—	—
Półwytwór:			
kęsy	—	2.15.6	2.15.6
platyny	—	2.17.0	2.17.0
Wytwory gotowe:			
żelazo sztabowe	—	3. 0.0	3. 0.0
belki	—	2.19.0	2 19.0
kątowniki	—	3. 0.0	2.19.6
blacha okrętowa, rezerwoarowa i t. p.	—	—	—
szyny stalowe	—	6.10.0	6.10.0
bednarka	—	3.18.6	3.18.0
drut-walcówka	—	5. 2.0	5. 2.0
blacha tomasowska	—	3 17.0	3.18.0
blacha czarna (24 gage)	—	—	—
drut ocynkow.	—	6. 3.9	6. 3.9
gwoździe druc.	—	5. 6.0	5. 6.0

METALE NIEŻELAZNE. — Pewne oznaki ogólnego polepszenia wywarły również swój wpływ i na rynek metali. W okresie od 31 października do 13 listopada zauważyć się dało lekkie ożywienie na rynku. Bardziej ożywiona była działalność ze strony spekulacji, co jednak daje pewne wskazówki na możliwości poprawy. Ceny prawie wszystkich metali podniosły się w ostatnich tygodniach i to nie tylko w walucie papierowej, lecz również i w stosunku do podstawy złotej. W obecnej chwili trudno jest jeszcze przewidzieć, o ile ten wzrost cen jest trwały, tembardziej że położenie statystyczne nie wykazuje poprawy — zmniejsza się wytwórczość, ale kurczy się również spożycie.

Rynek miedzi w silnym stopniu pociągnął za sobą i inne metale. Ceny szły stale w górę. Cena kartelowa utrzymywana jest na tej samej wysokości, zaofiarowania zaś pozakartelowe podniosły się do 7¼ cts za lb.

Na rynku cyny, pod wpływem rynku miedzi, nastąpiła również zwyżka, jednakże mniejsza. Położenie statystyczne cyny jest niekorzystne. Zapotrzebowanie było słabe ze strony konsumentów, cokolwiek zaś mocniejsze ze strony spekulacji.

Na rynku ołowiu widoczne było pewne ożywienie, dzięki zwiększeniu się zapotrzebowania ze strony konsumentów; z drugiej strony wysyłka z Australji wykazuje zmniejszenie, to też zapasy ogólne również uległy pewnej redukcji. Ceny wykazywały dosyć znaczną zwyżkę.

Rynek cynkowy miał przebieg spokojny. Położenie statystyczne jest względnie niezłe. Wobec ograniczenia produkcji dawał się odczuwać brak niektórych marek.

Na rynku srebra nastąpiło silne ożywienie, które też wywołało dosyć znaczną zwyżkę jego ceny. Ujawniają się znaczne zakupy spekulacyjne w związku z zatargiem w Mandżurji, gdzie okaże się niezbędne pokrycie znacznych wydatków, wywołanych zbrojnemi operacjami.

Ruch cen poszczególnych metali przedstawiał się następująco (cena pierwsza oznacza tranzakcje gotówkowe, druga zaś tranzakcje terminowe): Miedź standard zyskała £ $2^3/_8$, wzgl. £ $2^9/_{16}$, miedź elektrolityczna zyskała £ 1¾, rafinowana zaś £ $1^7/_8$. Cyna wykazała zysk £ $4^{15}/_{16}$ i $5^5/_8$; Ołów zyskał £ 1½, wzgl. £ $1^9/_{16}$. Cynk zyskał £ $^{15}/_{16}$ wzgl. £ 1. Glin pozostawał bez zmiany, nikiel zaś zyskał £ 5 w sprzedaży krajowej, w sprzedaży zaś zagranicznej pozostawał bez zmiany. Biała blacha zyskała £ ¼. Platyna zyskała sh 8 na uncji. Srebro zyskało $3^{15}/_{16}$ d wzgl. 3¾ d na uncji. Złoto również wykazało zysk sh 1/9 na uncji.

W poniższem zestawieniu podane są ceny wymienionych metali (w £ za 1.016 kg z wyjątkiem: blachy białej, która notowana jest w sh za skrzynkę o 112 arkuszach, platyny—w £ za uncję, złota — w sh za uncję i srebra — w d za uncję):

Metal	*Poprzed. okres ultimo*	*Okres sprawozdawczy: maksymum*	*minimum*	*ultimo*
Miedź:				
standard:				
kasa	$35\text{-}^1/_{16}$	$39^3/_{16}$	$35^3/_8$	$37^3/_8$—½
term.	$35\frac{1}{2}\text{-}^5/_8$	$39^{13}/_{16}$	$36^1/_{16}$	38—$^1/_8$
elektrol.	41-42	44½	41	43—½
rafinow.	37½-38½	41¼	37½	39¼—40½
Cyna:				
kasa . .	$128^1/_8\text{-}¼$	$134^5/_8$	$127^3/_8$	133—¼
term. . .	$129\frac{1}{2}\text{-}^5/_8$	$136^3/_8$	$129^5/_8$	$135^1/_8\text{-}¼$
Ołów:				
kasa . .	$13^7/_{16}$	$15^1/_{16}$	$13^9/_{16}$	$14^{15}/_{16}$
term. . .	$13^3/_8$	15	13½	$14^{15}/_{16}$
Cynk:				
kasa . .	$13^1/_8$	$14^3/_{16}$	$13^3/_{16}$	$14^1/_{16}$
term. . .	$13^7/_{16}$	$14^5/_8$	$13^{11}/_{16}$	$14^7/_{16}$
Glin:				
dla kraju .	95	95	95	95
„ zagr. .	—	—	—	—
Blacha biała .	13½—14½	14¼	13½	13¾—14¼
Nikiel:				
dla kraju .	215	220	215	220
„ zagr. .	$ 37	$ 37	$ 37	$ 37
Platyna „Spong"	9.16	10.8.6	10.00	10.40
Srebro:				
kasa . .	$17^3/_{16}$	$21^9/_{16}$	18½	$21^1/_8$
term. . .	$17^3/_{16}$	$21^3/_8$	$18^7/_{16}$	$20^{15}/_{16}$
Złoto .	107/3	110/5	108/½	109/0

Na rynku starych metali panował zupełny zastój. Zapotrzebowanie było bardzo nieznaczne. Ceny utrzymywały się na poprzednim poziomie, mianowicie w Niemczech loco Berlin dn. 13/XI w handlu hurtowym (w RM): miedź 57 — 62, bronz 45 — 50, mosiądz 37 — 42, cynk 13 — 14 i ołów miękki 20 — 22. We Francji loco Paryż dn. 30/X ceny analogiczne wynosiły (we fr. fr.): 280, 230, 170, 70 i 115.

PRZEDRUK DOZWOLONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
ELEKTORALNA 2 (parter)

TELEFONY: 412-66 (Red.), 412-73 i 335-35 (Adm.), 412-68 (Druk.). Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu.

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie—zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZAGRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ w zeszytach zwykłych: IV str. okładki zł 1 200; II i III str. okł.—zł 900; ½ str. okł.—zł 500; str. zwycz.: 1 str. — zł 600, ½ str. — 350, ¼ str. — zł 200, ⅛ str. — zł 110. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

Redaktor Naczelny: **CZESŁAW PECHE**

Redaktor: **WACŁAW SZURIG**

Redaktor działu finansowo-skarbowego: **PAWEŁ MICHALSKI**
Redaktor działu rolniczego: **LEONARD KRAWULSKI**
Redaktor działu komunikacyjnego: **JÓZEF GIEYSZTOR**

Wydawca: **MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU**

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

KOLEJ LOKALNA DELATYN-KOŁOMYJA-STEFANÓWKA, S. A.

I OGŁOSZENIE

Stosownie do postanowień §§ 11 — 20 statutu podpisany Zarząd Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Delatyn — Kołomyja — Stefanówka" zwołuje niniejszem

XXX ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Delatyn — Kołomyja — Stefanówka" na **dzień 21 grudnia 1931 r. o godz. 10 przed południem** w lokalu Biura Małopolskich Kolei Lokalnych (gmach Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych. IV p., drzwi Nr 453) we Lwowie.

Przedmiotem obrad będą: 1) Rozpatrzenie sprawozdania Zarządu z czynności oraz sprawozdania Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za okres od 1/IV 1930 r. do 31/III 1931 r. i uchwała co do udzielenia absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej. 2) Rozdział zysku. 3) Ustalenie wysokości rocznego wynagrodzenia dla Członków Rady Nadzorczej oraz wartości znaczka obecności. 4) Sprawa zleconej Radzie Nadzorczej kooptacji jednego członka tej Rady.

Po myśli postanowień § 21 statutu, każda akcja daje prawo uczestniczenia w Walnem Zgromadzeniu, jeżeli zostanie złożona przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w Kasie Spółki lub w Kasie Skarbowej I we Lwowie i nie będzie odebrana przed ukończeniem tegoż.

Ewentualne dodatkowe wnioski do porządku dziennego mogą być zgłoszone najpóźniej 5 grudnia 1931 r. w Zarządzie we Lwowie, ul. Zygmuntowska 1 (gmach Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych. IV p., drzwi Nr. 453).

Lwów, dn. 20 listopada 1931 r.

Zarząd.

Ogłoszenie drugie.

ZAPROSZENIE NA

VIII Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonarjuszów Spółki Akcyjnej p. f.

„Węgierska Górka" Górnicza i Hutnicza Spółka Akcyjna

Z SIEDZIBĄ W KRAKOWIE

które się odbędzie **w czwartek dn. 10 grudnia 1931 r. o godz. 17** w sali posiedzeń Biura Sprzedaży Rur Zjednoczonych Odlewni Polskich „Ruropol" w Warszawie, Nowy Świat 35. m. 3. z nast. porządkiem dziennym:

1) Odczytanie protokułu z ostatniego Walnego Zgromadzenia;
2) Sprawozdanie Dyrekcji;
3) Przedłożenie zamknięcia rachunkowego za rok 1930;
4) Sprawozdanie rewizorów rachunkowych i udzielenie absolutorjum;
5) Ustalenie liczby członków Zarządu;
6) Ustalenie liczby i wybór członków Rady Nadzorczej;
7) Ustalenie wysokości wynagrodzenia dla rewizorów rachunkowych;

PP. Akcjonarjusze, pragnący wziąć udział w Walnem Zgromadzeniu, zechcą złożyć akcje lub świadectwa tymczasowe, uzasadniające prawo głosowania, najpóźniej na siedem dni przed odbyciem Walnego Zgromadzenia w Kasie Spółki w Węgierskiej Górce. Zamiast akcyj wzgl. świadectw tymczasowych mogą być złożone również potwierdzenia, wydane na dowód złożenia akcyj wzgl. świadectw tymczasowych u notarjusza, mającego siedzibę urzędową w granicach Rzeczypospolitej Polskiej.

Zarząd Spółki Akcyjnej Zakładów Ceramicznych „ZŁOTOGLIN"

zawiadamia, że **dn. 19 grudnia 1931 r. o godz. 19** w lokalu Spółki w Warszawie, ul. Królewska 9, odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej, zatwierdzenie bilansu oraz rachunków zysków i strat za 1930 r. 2) Uchwalenie zmian statutu według zasad nowego prawa o spółkach akcyjnych. 3) Wybory uzupełniające do Zarządu i wybory Komisji Rewizyjnej. 4) Wolne wnioski.

Stosownie do statutu, Akcjonarjusze, pragnący skorzystać z prawa głosu, powinni do dn. 12 grudnia złożyć w biurze Zarządu, Królewska 9, swoje akcje.

Sprostowanie

W bilansie S. A. „SAFAT" na dz. 31 grudnia 1930 r., ogłoszonym w zesz. 46 tyg. *„Polska Gospodarcza"*, podano omyłkowo poz. Stanu Czynnego: 4) Depozyty ₤ 3.000·00, winno być ₤ 300·00.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonarjuszów

Towarzystwa Browaru „SZOPEN" w Wilnie, S. A.

odbędzie się w **dn. 20 grudnia 1931 r. o godz. 19** w lokalu Zarządu T-wa w Wilnie, ul. Sierakowskiego 18.

Porządek obrad: 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1930/31; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu, rachunku strat i zysków oraz podziału zysku za rok oper. 1930/31; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie preliminarza na rok oper. 1931/32; 4) Uzgodnienie statutu Spółki z Prawem o spółkach akcyjnych z dn. 28 marca 1928 r.; 5) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski.

OGŁOSZENIE DRUGIE

ZARZĄD

Towarzystwa Przymysłowo - Handlowego

„BLOCK-BRUN", S. A.

podaje do wiadomości PP. Akcjonarjuszów, że na Walnem Zgromadzeniu Akcjonarjuszów Spółki w dn. 15 maja 1931 r. zapadła uchwała o podwyższeniu kapitału Akcyjnego Spółki o zł 500.000, czyli do wysokości zł 2,000.000, przez wypuszczenie 5-ciu tysięcy sztuk akcyj na okaziciela III złotowej emisji po zł 100 nominalnej wartości każda na sumę ogólną zł 500.000, na warunkach następujących:

1) Pierwszeństwo do nabycia akcyj III emisji złotowej służy właścicielom akcyj poprzednich dwóch emisyj złotowych w stosunku do ilości posiadanych akcyj, czyli za każde 3 akcje poprzednich emisyj złotowych mają oni prawo nabyć jedną akcję III złotowej emisji;

2) Cena emisyjna akcji III złotowej emisji dla dawnych Akcjonarjuszów, którzy wykorzystają prawo poboru, określa się na zł 104 za jedną akcję wartości nominalnej zł 100, z czego zł 100 przeznacza się na kapitał zakładowy, reszta zaś po pokryciu kosztów z emisją nowych akcyj związanych — na kapitał zapasowy;

3) Akcjonarjusze, pragnący skorzystać z zastrzeżonego dla nich prawa pierwszeństwa, winni przed upływem 21 dni od daty ostatniego — 3-go ogłoszenia — przedstawić w biurze Zarządu Towarzystwa Przemysłowo-Handlowego „Block-Brun", Spółka Akcyjna, przy ulicy Marszałka Focha Nr. 2, posiadane akcje celem ostemplowania oraz wpłacić całą przypadającą za nowe akcje należność;

4) Jeśli w terminie określonym powyżej w punkcie 3-im dawni Akcjonarjusze nie wykonają prawa poboru akcyj III złotowej emisji, będzie niezwłocznie wyznaczony nowy dwutygodniowy termin dla poboru pozostałych akcyj przez wszystkich dawnych Akcjonarjuszów. O tym terminie będą uczynione jednorazowe ogłoszenia. Dodatkowy przydział akcyj III złotowej emisji nastąpi w stosunku do zgłoszeń. Akcje nierozebrane w powyższym terminie Zarząd Spółki może sprzedać według swego uznania po cenie nie niższej od ceny emisyjnej.

5) Akcje III emisji złotowej będą brały udział w zyskach Spółki od dnia 1 stycznia 1932 r., zrównane zaś zostaną w prawach z akcjami poprzednich 2-ch złotowych emisyj po zarejestrowaniu podwyższenia kapitału akcyjnego Spółki.

Zarząd Spółki Akcyjnej

„JURATA" Uzdrowisko na Półwyspie Helu

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonarjuszów, iż **dn. 18 grudnia 1931 r. o godz. 18** odbędzie się w Warszawie w lokalu przy ulicy Marszałkowskiej Nr. 7, m. 1

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem obrad: 1) Zagajenie Zgromadzenia przez Prezesa Rady Nadzorczej i Wybór Przewodniczącego. 2) Sprawozdanie Zarządu za czas ubiegły od ostatniego Walnego Zgromadzenia. 3) Wnioski Rady Nadzorczej. 4) Ustalenie ilości członków Rady Nadzorczej i Zarządu Spółki. 5) Wybory członków Rady Nadzorczej. 6) Wybory członków Zarządu. 7) Wolne wnioski.

Właściciele akcyj korzystają z prawa głosu, o ile najmniej na 7 dni przed Walnem Zgromadzeniem zdeponują w Zarządzie Spółki (Warszawa, Marszałkowska 7, m. 1) lub u notarjusza polskiego bądź oryginalne akcje, bądź dowody depozytowe na posiadane akcje. Dowody depozytowe będą wystarczające, o ile będą wydane przez jeden z banków w Rzeczypospolitej Polskiej lub przez jeden z banków zagranicznych, zakwalifikowanych do tego przez Ministerstwo Skarbu (par. 23 Statutu Spółki).

ZARZĄD

Cukrowni i Rafinerji „Zbiersk", S. A.

podaje do łaskawej wiadomości PP. Akcjonarjuszów, że rozpoczęta została

wymiana dawnych akcyj 20-złotowych na akcje 1.000-złotowe

w stosunku 50-ciu dawnych akcyj na jedną nową.

Wymiany dokonywuje biuro Zarządu w Warszawie, ul. Mokotowska 25, w godzinach od 9 do 12.

Za kupony od wymienionych akcyj wypłacaną jest dywidenda za 1930/31 rok w wysokości 4%.

ZARZĄD

Sp. Akc. do Eksploatacji Państwowego Monopolu Zapałczanego w Polsce

zawiadamia niniejszem, że **w dn. 19 grudnia 1931 r., w sobotę o godz. 14 (2 po południu)** w biurze Zarządu Spółki w Warszawie, ul. Królewska Nr. 3, odbędzie się

Walne Zgromadzenie Akcjonarjuszów Spółki

z następującym porządkiem obrad:

1) Przyjęcie do wiadomości zatwierdzonego nowego Statutu Spółki;
2) Wybory władz Spółki;
3) Określenie prawa podpisu poszczególnych członków Zarządu Spółki.

Rada Banku Amerykańskiego w Polsce, S. A.

zawiadamia, że w **dn. 19 grudnia 1931 r. w sobotę o godz. 14 (2 po południu)** w Warszawie, ul. Królewska Nr. 3, w lokalu Banku ma się odbyć **Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonarjuszów Banku** z następującym porządkiem obrad:

1) Przyjęcie do wiadomości zatwierdzonego nowego Statutu Banku; 2) Ustalenie liczby oraz wybory członków Rady; 3) Określenie prawa podpisu poszczególnych członków Rady Banku.

Właściciele akcyj na okaziciela, pragnący uczestniczyć w Walnem Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje najpóźniej do dn. 12 grudnia 1931 r. w kasie Banku lub w biurze Aktiebolaget Kreuger & Toll, Stockholm, Västra Trädgardsgatan 17.

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

Cukrowni i Rafinerji Leśmierz, S. A.

powzięło w dn. 14 listopada 1931 r. uchwałę, aby akcje rublowe Towarzystwa Przemysłowego Leśmierz, Sp. Akc., względnie zaświadczenia, unieważnić i wydać wzamian nowe akcje złotowe Cukrowni i Rafinerji Leśmierz, Sp. Akc. W myśl tej uchwały Zarząd Cukrowni i Rafinerji Leśmierz, Sp. Akc. prosi PP. Akcjonarjuszów o składanie w biurze Zarządu w Leśmierzu, począwszy od 20 listopada 1931 r., starych akcyj, względnie zaświadczeń, wzamian których będą wydawane nowe akcje.

SĄD OKRĘGOWY W KRAKOWIE
Wydział II Handlowy
dn. 19 września 1931 r.
Lcz. II. Firm. 1167/31

B. II. 83

Do ts rejestru handlowego Oddział „B" przy firmie „Bank Zachodni", Spółka Akcyjna, Oddział w Krakowie, wpisano dodatkowo: Na podstawie uchwały Sądu Okręgowego w Warszawie R. H. B. 7370 z dn 11 czerwca 1931 r. i statutu, uzgodnionego rozp. Prez. Rzpl. z dn. 29 kwietnia 1919 r. „Dz. Pr." Nr. 39, poz. 282, oraz ust. drugiego art. k 70 prawa o spółkach akcyjnych z dn. 22 marca 1922 r. zatwierdzonego postanowieniem Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z dn. 20 lipca 1928 r. i 29 listopada 1929 r. i zarejestrowanego w Sądzie Okręgowym w Warszawie, jako Sądzie siedziby Centrali firmy pod L. B. Nr. 7370, jak następuje:

Data wpisu: 19 września 1931 r. Kapitał akcyjny wynosi ₷ 10,080.000, całkowicie wpłacony, podzielony na 100.800 sztuk akcyj po ₷ 100 imiennej wartości każda. Zarząd Banku: Radę Banku stanowią: Zdzisław Lubomirski, ul. Wiejska 10, Stefan Brun, Matejki 8, Stanisław Fuchs, Górnośląska 22, Herman Ginsberg, Sienkiewicza 14, Czesław Klarner, Marszałkowska 9, Stefan Laurysiewicz, Bagatela 10, Jerzy Michalski, Krakowskie-Przedmieście 9, Andrzej Rotwand, Aleja Róż 3, Dr. Karol Szlenkier, Nowowiejska 16, Michał Wawelberg, Wspólna 19, Jerzy Komorowski, Ujazdowska 26, wszyscy w Warszawie, oraz Stanisław Łącki w Posadowie poczta Lwówek. Dyrekcję Banku stanowią: Aleksander Moszkowski, ul. Wilcza 8, Michał Stanisław Korwin Kossakowski Miodowa 11, Dr. Leon Szper, Koszykowa 8, Jan Lichtenfeld, Sosnowa 14, wszyscy w Warszawie. Podpis firmy następuje w ten sposób, że pod wpisanem, wydrukowanem lub stempilją wyciśniętem brzmieniem firmy położą swoje podpisy dwaj członkowie dyrekcji łącznie lub jeden z nich łącznie z jedną z osób upoważnionych do podpisywania za spółkę. Prokurenci centrali podpisują za centralę i wszystkie oddziały łącznie we dwóch lub też łącznie z jednym z dyrektorów. Do podpisywania firmy oddziału krakowskiego upoważnieni są pod wypisanem, wydrukowanem, lub pieczątką wyciśniętem brzmieniem firmy albo dwaj członkowie dyrekcji lub dwaj prokurenci centrali, albo dwaj prokurenci oddziału krakowskiego łącznie, albo jeden prokurent łącznie z jedną z osób upoważnionych do podpisywania za centralę i wszystkie oddziały banku. Prokura: Prokurentami Centrali są: Józef Berson, Koszykowa 70, Józef Białobrzeski, Wielka 42, Antoni Birnbaum, Waliców 25, Bernard Feldhusen, Hoża 39, Henryk Jastrzębowski, Nowy Świat 26, Maurycy Kaliski, Mazowiecka 2, Lucjan Krajewski, Marjańska 10, Stanisław Lipski, Przechodnia 1, Szymon Łochowski, Karowa 5, Bronisław Nadelski, Szara 1, Jakób Neufeld, Ceglana 7, Ludwik Opal, Nowy Świat 57, Grzegorz Rabinowicz, Nowogrodzka 36, Leon Rotwand, Jasna 10, Mieczysław Stein, Jerozolimska 75, Aleksander Szyndler, Moniuszki 2a, Stanisław Raubal-Zahorowski, Okólnik 9, Józef Wierusz Kowalski, Czackiego 21, Konstancja Wolska, Krakowskie Przedmieście 5, wszyscy w Warszawie.

Prokurentami Oddziału Krakowskiego są: Stanisław Hofman, Kremerowska 16, Izydor Garfunkel Sobieskiego 16b, Henryk Kornblum, Starowiślna 39, Edward Pliszewski, Jasna 10, wszyscy w Krakowie.

Prokurentami innych oddziałów są: Warszawski miejski: Ludwik Lewy-Liwski, Aleksander Kon, Gdynia: Michał Królikowski, Łódź: Edward Turski, Antoni Lancendorfer, Otton Presse, Herman Leopold Alet, Poznań: Jan Freudenheim, Edmund Wicentowicz, Kazimierz Palacz, Aleksandra Piechurska, Jakób Vicenti.

Czas trwania spółki nieograniczony. Rok obrachunkowy: kalendarzowy. Wszelkie ogłoszenia publiczne spółki umieszczane będą w *„Monitorze Polskim"* i w jednem z pism według wyboru walnego zgromadzenia. Przepisy likwidacji ustawowe. Wpisano na podstawie podania z dnia 24 sierpnia 1931 r.

ZARZĄD

Spółki Akc. Drzewnego Przemysłu i Handlu

podaje do wiadomości PP. Akcjonarjuszów, że

XII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się **dn. 19 grudnia o godz. 5 po poł.** w lokalu Zarządu Spółki, Oboźna 7, z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór Przewodniczącego, 2) Zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za 1930/31 rok i sprawozdania komisji rewizyjnej, 3) Sposób pokrycia strat i uchylenie postanowienia Walnego Zgromadzenia z dn. 17 grudnia 1928 r. pkt. 3, 4) Dalsze prowadzenie Spółki, ewentualne powzięcie postanowienia jej likwidacji, 5) Wybór komisji likwidacyjnej i ustalenie jej wynagrodzenia, oraz sposobu likwidacji, 6) Upoważnienie Zarządu względnie komisji likwidacyjnej do sprzedaży nieruchomości. O ile punkt 4 i 5 nie zostaną uchwalone, 7) Wybór uzupełniający do Zarządu i do Komisji Rewizyjnej, oraz ustalenie ich wynagrodzenia, 8) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytu, 9) Wnioski akcjonarjuszów zgłoszone ustawowo.

PP. Akcjonarjusze, życzący sobie wziąć udział w powyższem zgromadzeniu, winni stosownie do § 24 statutu złożyć swoje akcje wraz ze spisem kolejnym numerów w biurze Zarządu, Oboźna 7, w godz. 10 — 1 do dn. 12 grudnia 1931 r. włącznie. Na akcje, znajdujące się w instytucjach kredytowych, należy przedstawić odpowiednie zaświadczenie z wykazem numerów.

Rada i Dyrekcja Spółki Akcyjnej p. f.

SKŁADY TOWAROWE „WARRANT", S. A. W ŁODZI

niniejszem mają zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonarjuszów, iż, stosownie do statutu (uzgodnionego z nowem prawem o spółkach akcyjnych, zatwierdzonego dnia 21/IV 1931 przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu oraz Ministerstwo Skarbu i zarejestrowanego w Wydziale Rejestru Handlowego Sądu Okręgowego w Łodzi 25/VIII 1931 r.), odbędzie się w **dn. 15 grudnia r. b. o godz. 6 wiecz.** w lokalu Spółki przy ul. Piotrkowskiej Nr. 56, zgodnie z § 21 i § 28 statutu w drugim terminie—prawomocne do wszelkich uchwał bez względu na ilość akcyj, reprezentowanych przez przybyłych akcjonarjuszów,

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonarjuszów

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego Zgromadzenia;
2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań Rady i Komisji Rewizyjnej oraz bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1930;
3) Ukonstytuowanie się władz Towarzystwa zgodnie z przepisami nowego statutu, a mianowicie: *a)* Wybór Zarządu, *b)* Wybór Komisji Rewizyjnej;
4) Określenie wynagrodzenia dla członków Zarządu na 1931 r. i Komisji Rewizyjnej za 1930 r.;
5) Zatwierdzenie budżetu na 1931 r.;
6) Wolne wnioski.

P. P. Akcjonarjusze, pragnący uczestniczyć w Walnem Zgromadzeniu Akcjonarjuszów, winni złożyć posiadane akcje w myśl § 26 statutu nie później, jak na 7 dni przed dniem Walnego Zgromadzenia w Dyrekcji Spółki.

Akcjonarjusze, pragnący zamieścić dodatkowe sprawy w obradach na Walnem Zgromadzeniu, winni zgłosić je najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Rada i Dyrekcja

Cukrownia i Rafinerja Leśmierz, S. A.

Bilans po dz. 30 czerwca 1931 r. włącznie za okres operacyjny 1930/31

STAN CZYNNY	ℒ	ℒ
Kasa		3.765·80
Papiery publiczne		218.980·60
Cukrownia Leśmierz		5.783.628·44
Dobra ziemskie Leśmierz		4,933.928·87
„ „ Lućmierz		2,481.484·36
Płatkarnia w Lućmierzu		310.245·00
Nieruchomość „Bachus" w Kutnie		64.793·85
Remanenty w cukrowni		1,824.105·73
Remanenty w gospodarstwie Leśmierz		499.633·17
Remanenty w gospodarstwie Lućmierz		56.275·42
Remanenty w lesie Lućmierz		24.527·08
Ubezpieczenia		12.400·00
Zaliczenia na buraki		929.947·37
Dłużnicy		319.368·30
Depozyty:		
w Kasie Leśmierz	166.942·40	
w Związku Zaw. Cukrowni	103.400·00	
w Dyrekcji Kolei Państw.	199.270·00	379.612·40
		17,842.696·39

STAN BIERNY	ℒ
Kapitał akcyjny	8,400.000·00
„ amortyzacyjny	1,456.953·32
„ zasobowy	220.000·00
Specjalna rezerwa	553.974·09
Należności skarbowe	825.794·90
Wierzyciele	3,987.413·75
Akcepty	268.440·00
Weksle	1,629.042·50
Kasa Przezorności i Pomocy	112.871·36
Depozyty własne	379.612·40
Zysk za 1930/31 r.	8.594·07
	17,842.696·39

Rachunek Strat i Zysków

WINIEN	ℒ
Podatek dochodowy za lata ubiegłe	73.055·80
„ majątkowy	20.761·34
Koszty administracji	302.126·41
Procenty	535.355·03
Różnica kursu	585·58
Strata z gospodarstwa Leśmierz	66.050·87
Strata na kursie 144 akcyj Ortowein, Karasiński	3.510·00
Strata na kursie ℒ 92.670·00 Poż. Konwers.	12.973·80
Zysk za 1930/31 r.	8.594·07
	1,023.012·90

MA	ℒ
Zysk z cukrowni	947.462·97
„ z gospodarstwa Lućmierz	7.170·43
„ z lasu Lućmierz	68.379·50
	1,023.012·90

Bilans, rachunek strat i zysków zatwierdzone przez Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonarjuszów w dn. 14 listopada 1931 r.

Zysk w sumie ℒ 8.594·07 Walne Zgromadzenie Akcjonarjuszów uchwaliło przelać na kapitał amortyzacyjny.

Zarząd Spółki Akcyjnej

Przemysł Gumowy „ARDAL" w Lidzie

zawiadamia Akcjonarjuszów Spółki, że

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonarjuszów

odbędzie się w siedzibie Spółki w Lidzie, ul. Fabryczna 8, **w dn. 22 grudnia 1931 r. o godz. 12 w południe**, z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie umów, dotyczących nabycia w roku bilansowym 1929/30 i w czasie od 1 lipca 1930 r. do 1 listopada 1930 r. nieruchomości oraz urządzeń trwałego użytku, jakoteż dotyczących tego nabycia sprawozdań Zarządu.
2) Rozporządzenie i zatwierdzenie sprawozdań Zarządu i Rady Nadzorczej, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok 1930/31.
3) Wybór dziennika do ogłoszeń.
4) Zmiana dotychczasowego brzmienia pierwszego zdania § 13 statutu: „Walne Zgromadzenia akcjonarjuszów bywają zwyczajne i nadzwyczajne Zgromadzenie zwyczajne zwołuje Zarząd nie później jak w październiku każdego roku dla rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania i bilansu za ubiegły rok operacyjny, oraz budżetu na rok następny, tudzież dla wyboru członków Zarządu i Rady Nadzorczej", na następujące brzmienie: „Walne Zgromadzenia akcjonarjuszów bywają zwyczajne i nadzwyczajne. Zgromadzenie zwyczajne zwołuje Zarząd nie później 30 listopada każdego roku dla rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania i bilansu za ubiegły rok operacyjny, oraz budżetu na rok następny, tudzież dla wyboru członków Zarządu i Rady Nadzorczej".
5) Uzupełnienie statutu § 30a treści następującej: „Bilans, rachunek zysków i strat oraz sprawozdanie Zarządu za rok ubiegły operacyjny winne być wygotowane nie później 1 października każdego roku";
6) Powiększenie kapitału akcyjnego o sumę ℒ 250.000, w drodze nowej emisji akcyj i w związku z tym zmiana statutu Spółki przez dodanie do tego statutu § 8^2 o brzmieniu następującem: „Kapitał zakładowy Spółki określony w §§ 8 i 8^1 tego statutu podwyższony został o ℒ 250.000 przez emisję 2.500 akcyj na okaziciela wartości nominalnej po ℒ 100 każda".
7) Wybory członków Zarządu i Rady Nadzorczej.
8) Rozpatrzenie i zatwierdzenie preliminarza budżetowego na rok gospodarczy 1931/32
9) Wolne wnioski.

UWAGA I. — Akcjonarjusze, pragnący wystąpić z jakimbądź wnioskiem własnym, winni zgłosić swój wniosek Zarządowi przynajmniej na 14 dni przed datą odbycia Walnego Zgromadzenia.

UWAGA II. — Akcjonarjusze, życzący przyjąć udział w tem Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje w Zarządzie Spółki przynajmniej na 7 dni przed datą odbycia Walnego Zgromadzenia.

Zarząd Spółki Akcyjnej

K. Buszczyński i Synowie, Hodowla Nasion

W WARSZAWIE

podaje do wiadomości PP. Akcjonarjuszów, że **w dniu 17 grudnia 1931 r. o godz. 18** odbędzie się w Warszawie w lokalu Spółki (ul. Mazowiecka 1)

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Akcjonarjuszów Spółki z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego,
2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania oraz bilansu wraz z rachunkiem strat i zysków za rok operacyjny 1930/31, zatwierdzenie preliminarza budżetowego i planu działalności na 1931/32 rok operacyjny, określenie wynagrodzenia Członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej,
3) Określenie wysokości kredytu, z którego może korzystać Spółka. Upoważnienie Zarządu do obciążania hipotecznego nieruchomości Spółki,
4) Upoważnienie Zarządu do kupna i sprzedaży nieruchomości;
5) Wybór Członka Zarządu na miejsce ustępującego,
6) Wybory Członków Komisji Rewizyjnej,
7) Wolne wnioski PP. Akcjonarjuszy.

FABRYKA PRZETWORÓW CHEMICZNYCH „RĘDZINY", S. A.

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1930 r.

STAN CZYNNY	ℳ
Ziemia	37.500·00
Nieruchomości	910.175·55
Maszyny, aparaty i urządzenia	2.207.602·88
Kasa	7.636·38
Weksle	748.531·04
Papiery publiczne	14.661·25
Produkty surowe, gotowe i materjały	1,176.044·74
Dłużnicy—salda na rachunkach dłużników	707.918·53
	5,810.070·37

STAN BIERNY	ℳ	ℳ
Kapitał Zakładowy		1,950.000·00
Kapitał Amortyzacyjny p/g bilansu na 31/XII 1929 r.	1,180.947·03	
dochodzi z odpisu za 1930 r.:		
od maszyn, aparatów i urządzeń . ℳ 207.997·66		
od nieruchom. ℳ 32.850·79	240.848·45	1,421.795·48
Kapitał Zapasowy p/g bilansu na dz. 31/XII 1929 r.	201.302·34	
dochodzi z odpisu za 1930 r.	37.273·74	238.576·08
Kapitał Rezerwowy		183.110·46
Kapitał Rezerwy podatkowej z odpisu za 1930 r.		121.000·00
Kapitał Rezerwy Specjalnej		310.000·00
Kapitał Ubezpieczeń Ogniowych		50.000·00
Niepodniesione dywidendy		88.426·99
Wierzyciele		1,120.093·98
Rachunek Zysków i Strat		327.067·38
		5.810.070·37

Rachunek Strat i Zysków do Bilansu na dz. 31 grudnia 1930 r.

KREDYT	ℳ
Pozostałość zysku z 1929 r.	54.186·38
Wpływ za kupony od papierów publicznych	6.308·32
Wpływ za procenty	39.153·63
Odpis z Rezerwy Podatkowej z 1929 r.	186.800·00
Dochód brutto ze sprzedaży	1,552.753·93
	1,839.202·26

DEBET		ℳ
Strata na dłużnikach		7.911·17
Świadczenia Skarbowe:		
Podatek skarbowy, komunalny i opłaty stemplowe		444.495·33
Świadczenia Socjalne:		
Kasa Chorych, fundusz emerytalny, bezrobocia, ubezpieczenie od wypadków		60.503·08
Pensje Zarządu, Dyrekcji, personelu biurowego i technicznego		236.824·48
Koszty handlowe i portorje		126.658·45
Utrzymanie nieruchomości, bocznicy kolejowej, szkoły fabrycznej, laboratorjum		139.379·41
Asekuracje ogniowe		23.769·20
Odpisy:		
Na Kapitał Amortyzacyjny	ℳ 240.848·45	
„ „ Zapasowy	ℳ 37.273·74	
„ „ Rezerwy Podatkowej	ℳ 121.000·00	
„ „ Sumy Przechod.	ℳ 73.471·57	472.593·76
Zysk do podziału za 1930 r.		327.067·38
		1,839.202·26

Podział Zysków za 1930 r. na sumę ℳ 327.067·38

Stosownie do uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonarjuszów, odbytego w dn. 27 października 1931 r., zysk ten podzielono, jak następuje:

Na dywidendę od 3.000 szt. akcyj po ℳ 52 = ℳ 156.000·00; Na Kapitał Ubezpieczeń Ogniowych ℳ 50.000·00; Na tantjemy dla członków Zarządu ℳ 36.000·00; Na fundusz stypendjalny imienia ś. p. Stanisława Bielskiego ℳ 8.000·00; Na cele społeczne i dobroczynne ℳ 4.000·00; Pozostaje do przeniesienia na 1931 r. ℳ 73.067·38; **Razem ℳ 327.067·38.**

Zarząd Akcyjnego Towarzystwa Krawieckiego „AMERYKA", S. A.

zawiadamia, że w myśl § 7 statutu dn. **21 grudnia 1931 r.** o godz. 8 wieczorem w lokalu Spółki przy ul. Ząbkowskiej Nr. 40 odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym: 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego, 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej, 3) Wyznaczenie wynagrodzenia dla Zarządu i Komisji Rewizyjnej, 4) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej, 5) Wolne wnioski.

Na podstawie art. 54 i 57 Rozp. P. Prezydenta R. P. z dn. 22 marca 1928 r. (*„Dz. Ust. R. P."* Nr. 39 z dn. 26/III 1928 r.) każdy akcjonarjusz może zgłosić dodatkowo punkty porządku dziennego.

PP. Akcjonarjusze, pragnący wziąć udział w Nadzwyczajnem Walnem Zebraniu, winni złożyć swe akcje lub kwity depozytowe w biurze Zarządu najpóźniej na 7 dni przed terminem Zebrania.

FRANKO-POLSKIE TOWARZYSTWO GÓRNICZE W DĄBROWIE GÓRNICZEJ

ROK OPERACYJNY 1930/1931 r.

Bilans na 30 czerwca 1930/1931 r. (za czas od 1 lutego 1930 r. do 30 czerwca 1931 r.)

AKTYWA	℣
Nieruchomości:	
Pola kopalniane	6,645.731·23
Szyby i kapitalne roboty górnicze podziemne:	
a) kopalnia Reden	3,111.498·82
b) szyb pod Będzinem	1,012.072·26
c) sztolnia Czartoryska	133.553·81
d) kopalnia Ulisses	1,875.328·20
Budynki przemysłowe	1,858.253·66
Budynki gospodarcze	38.260·38
Maszyny	6,103.512·73
Piece i Urządzenia huty „Konstanty"	872.445·48
Budynki mieszkalne	894.906·99
Grunta	279.551·37
Razem Nieruchomości:	22,825.114·93
Kapitał obrotowy:	
Gotówka do dyspozycji { Kasa	3.431·57
Gotówka do dyspozycji { Banki	61.786·74
Papiery wartościowe	661·70
Kaucja wpłacona Rządowi	3.363·30
Dłużnicy za towary i różni	297.694·17
Zapasy i towary	2,742.430·97
Razem Kapitał Obrotowy:	3,109.368·35
Zyski i straty:	
Strata za rok operacyjny 1930/1931	816.389·97
Razem Zyski i Straty:	816.389·97
Razem Aktywa:	26,750.873·25

PASYWA	℣
Kapitał i rezerwy:	
Kapitał zakładowy	6,000.000·00
Fundusz zapasowy ustawowy	804.546·77
Fundusz amortyzacyjny	15,168.985·60
Fundusz rezerwowy	1,974.786·08
Razem Kapitał i Rezerwy:	23,948.318·45
Wierzyciele:	
Dostawcy	1,650.921·19
Robocizna i wierzyciele różni	775.304·61
Banki	376.329·00
Razem Wierzyciele:	2,802.554·80
Razem Pasywa:	26,750.873·25

Rachunek zysków i strat na dzień 30 czerwca 1931 r.

DEBET	℣
Strata na sprzedaży w roku operacyjnym 1930/1931 r.	696.353·83
Saldo „Debet" z rachunku „Procenty i Skonta"	6.109·66
Olbora z nadania „pod Będzinem"	113.926·48
Razem Debet:	816.389·97

KREDYT	℣
Strata dotycząca roku operacyjnego 1930/1931	816.389·97
Razem Kredyt:	816.389·97

Powyższy bilans oraz rachunek Zysków i Strat został zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Akcjonarjuszów „Franko-Polskiego Towarzystwa Górniczego, Spółka Akcyjna" w dn. 13 listopada 1931 r.

TOWARZYSTWO GÓRNICZO-PRZEMYSŁOWE „BĘDZIN-OLKUSZ", S. A. W SOSNOWCU

Bilans w dniu 30 czerwca 1931 r.

STAN CZYNNY	*Poszczególnie* ℣	*Ogółem* ℣
Nieruchomości		390.960·18
Nadania górnicze		236.105·56
Papiery wartościowe		2·00
Kaucje		1.489·40
Dłużnicy		522·00
Rachunek Zysków i Strat:		
Pozostałość strat z poprzedn. okresów	73.518·13	
Strata za rok operacyjny 1930/1931	21.895·51	95.413·64
		724.492·78

STAN BIERNY	*Poszczególnie* ℣	*Ogółem* ℣
Kapitał Akcyjny		700.000·00
Kapitał Amortyzacyjny		2.972·16
Kapitał zapasowy		10.000·00
Kaucje		2·00
Wierzyciele:		
Członkowie Zarządu i Komisji Rewizyjnej	4.486·67	
Gwarectwo „Hrabia Renard" w Sosnowcu	7.031·95	11.518·62
		724.492·78

Rachunek zysków i strat za rok operacyjny 1930 — 1931

WINIEN	℣
Koszty ogólne	20.648·25
Czynsz dzierżawny za tereny piaskowe	4.126·50
	24.774·75

MA	℣
Rachunek Procentów	2.879·24
Strata za rok operacyjny 1930/1931	21.895·51
	24.774·75

Sosnowiec, dnia 16 września 1931 r.

Dyrektor Zarządzający: *(—) W. Żukowski*
Buchalter: *(—) W. Kurzyński*

Rada Zawiadowcza Spółki Akcyjnej

„Arma" Fabryka Broni i Maszyn

we Lwowie, plac Gen. Bema 3

zawiadamia niniejszem PP. Akcjonarjuszów, że w **dn. 29 grudnia 1931 r. o godz. 17** odbędzie się w lokalu własnym we Lwowie, przy pl. gen Bema 3

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego.
2) Odczytanie protokółu ostatniego Walnego Zgromadzenia.
3) Rozpatrzenie i ewentualne zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1930 rok i udzielenie absolutorjum Zarządowi.
4) Powzięcie uchwały o pokryciu strat.
5) Uchwalenie wynagrodzenia dla Członków Komisji Rewizyjnej za 1930 rok.
6) Odwołanie Rady Zawiadowczej i wybór Rady Nadzorczej.
7) Wnioski i interpelacje.

Zgłoszenie dodatkowych spraw na porządek dzienny należy zgłosić do Zarządu Spółki pisemnie, nie później jak 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia, a to po myśli „Dz. Ust. R. P." Nr. 39, poz. 383.

Właściciele akcyj i tymczasowych poświadczeń mają prawo uczestniczenia w Walnem Zgromadzeniu, jeżeli akcje lub tymczasowe zaświadczenia złożone zostaną w kasie Spółki we Lwowie, pl. gen. Bema 3, przynajmniej 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

ZARZĄD

Standard-Nobel w Polsce, S. A.

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonarjuszów, że **w dn. 18 grudnia 1931 r. o godz. 17** odbędzie się w lokalu Spółki w Warszawie, Al. Jerozolimska Nr. 57

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie Posiedzenia,
2) Wybór Przewodniczącego,
3) Zmiana ustępu 2 § 11 statutu Spółki,
4) Wybory Członków Zarządu,
5) Wybory Członków Rady Nadzorczej i określenie wysokości ich wynagrodzenia,
6) Wolne wnioski.

Proponowana zmiana ustępu 2 § 11 statutu Spółki jest następująca: „Zarząd składa się z 3 — 7 członków, wybranych przez Walne Zgromadzenie zpośród Akcjonarjuszów lub z poza ich grona na lat trzy". Dalsza część tego ustępu pozostaje bez zmiany

Akcjonarjuszom Spółki przysługuje prawo zgłoszenia na porządek dzienny Walnego Zgromadzenia wolnych wniosków, nie później jednak jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

W myśl § 24 statutu Spółki, Akcjonarjusze korzystają z prawa głosu, o ile przynajmniej na 7 dni przed odbyciem Walnego Zgromadzenia złożyli w Spółce same akcje lub zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcyj u notarjusza lub w instytucji kredytowej krajowej, względnie w „Banque de Paris et des Pays Bas" w Paryżu, w „The National City Bank of New York" lub w „International Trust Company" w Nowym Jorku.

Kolej Lokalna Chełmża — Mełno, S. A.

II OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Akcjonarjuszów Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Chełmża — Mełno" odbędzie się dnia **11 grudnia 1931 r., o godz. 17** w Chełmży w Magistracie (sala posiedzeń).

Przedmiotem obrad będą:

1) Rozpatrzenie sprawozdania Rady Nadzorczej i Zarządu z czynności za lata 1929/30 i 1930/31 i sprawozdania Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za wyżej wymienione lata, oraz uchwała co do kwitowania Zarządu i Rady Nadzorczej z wykonania przez nich obowiązków;
2) Ustalenie wysokości rocznego wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej oraz wysokości znaczka obecności;
3) Oznaczenie wynagrodzenia za czynności członka zarządu;
4) Oznaczenie czasopisma codziennego, przeznaczonego do ogłoszeń o zwoływaniu Walnego Zgromadzenia poza dziennikiem urzędowym i czasopismem wskazanem w statucie;
5) Wybór członków Rady Nadzorczej.

Warunki prawa głosu na Walnem Zgromadzeniu zawiera I ogłoszenie.

Rada Nadzorcza.

Kolej Żelazna Chabówka-Zakopane, S. A.

Bilans czysty z dn. 31/III 1931 r.

STAN CZYNNY	zł
Wartość skupionej przez Skarb Państwa kolei	12.649.000·00
Gotówka	827.034·08
Efekta	46.548·00
Dłużnicy	946.435·33
Rachunek zwłoki	624.391·11
	15.093.408·52

STAN BIERNY	zł
Kapitał akcyjny	9.792.000·00
Pożyczki	91.151·79
Fundusze rezerwowe i amortyzacyjne	3.415.607·82
Wierzyciele	240.353·78
Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych Kraków — rachunek zwłoki	624.391·11
Zysk za 1929/30 r.	444.375·02
Zysk za 1930/31 r.	485.529·00
	15.093.408·52

Rachunek Zysków i Strat za 1930/31 r.

WINIEN	zł
Wydatki brutto	44.363·56
Zysk za 1930/31 r.	485.529·00
	529.892·56

MA	zł
Dochody brutto	529.892·56

Ogłoszenie drugie

ZARZĄD

Częstochowskich Zakładów Wyrobów Włókiennych „STRADOM", S. A.

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonarjuszów, że w dn. **10 grudnia 1931 r. o godz. 5½ po poł.** odbędzie się w biurze Zarządu przy ul. Moniuszki Nr. 2

NADZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE AKCJONARJUSZÓW.

Porządek dzienny Zebrania: 1) Ustalenie liczby i wybór członków Zarządu i Rady Nadzorczej w myśl przepisów statutu, uzgodnionego z prawem o spółkach akcyjnych; 2) Wybór pisma do ogłoszeń spółki; 3) Wnioski akcjonarjuszów.

Dla uczestniczenia w tem Zebraniu należy złożyć akcje w kasie Zarządu Spółki lub w instytucjach bankowych i przesłać odnośne kwity depozytowe do biura Zarządu Spółki nie później jak do dn. 3 grudnia 1931 r.

Przemysł Bawełniany Teodor Tietzen i S-ka, S. A.

w Łodzi, ul. Św. Andrzeja Nr. 78

Bilans na dzień 31 grudnia 1930 r.

AKTYWA: Kasa zł 4.295·58, Weksle zł 1.200·00, Dłużnicy zł 29.201·29, Towary zł 15.990·21, Nieruchomości zł 674.523·18, Maszyny i urządzenia techniczne zł 2,027.437·06, Inwentarz biurowy i fabryczny zł 7.968·13, Protestowane weksle zł 27.257·95 Koszty organizacyjne zł 34.861·30, Strata za 1930 r. zł 61.000·13. **Razem zł 2,883.734·83.**

PASYWA: Kapitał Zakładowy zł 1,800.000·00, Amortyzacja maszyn i budynków zł 66.826·15, Wierzyciele zł 1,016.908·68. **Razem zł 2,883.734·83.**

Weksle depozytowe: Debet i Kredyt po zł 83.000·00.

Rachunek Strat i Zysków na dzień 31 grudnia 1930 r.

DEBET: Koszty, prowizje, podatki i inne wydatki zł 194.795·94, Straty na dłużnikach (protesty) zł 27.257·95, Amortyzacja maszyn i budynków zł 66.826·15. **Razem zł 288.880·04.**

KREDYT: Fabrykacja — zysk brutto zł 227.879·91, Strata zł 61.000·13. **Razem zł 288.880·04.**

Towarzystwo Zakładów Żyrardowskich, S. A.

Bilans zamknięcia na dzień 30 czerwca 1931 r.

AKTYWA:

Inwestycje zł 38,064.439·71. Towary zł 16,726.414·35. Rachunki depozytowe zł 119.917·41. Rachunek papierów publicznych zł 617.380·73. Dłużnicy zł 6,227.752·86. Kasy zł 23.245·81. Banki zł 58.072·50. Weksle zł 180.305·62. Sumy przechodnie zł 381.263·59. Różni za gwarancje zł 7,825.504·42. **Razem zł 70,224.297·00.**

PASYWA:

Kapitał i rezerwy zł 46,513.177·15. Rachunki Depozytowe zł 119.917·41. Długi długoterminowe zł 3,777.017·46. Długi bieżące zł 11,719.190·04. Sumy przechodnie zł 255.391·84. Rachunek gwarancji zł 7,825.504·42. Zyski na rok 1930/31 zł 14.098·68 **Razem zł 70,224.297·00.**

Rachunek strat i zysków za rok operacyjny 1930/1931.

WINIEN:

Koszty generalne zł 5,349.642·02. Należności wątpliwe zł 354.670·02. Różne straty zł 9.870·75. Zysk zł 14.098·68. **Razem zł 5,728.281·47.**

MA:

Saldo rachunku z eksploatacji zł 5,671.370·79. Różne zyski zł 56.910·68. **Razem zł 5,728.281·47.**

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Zjednoczone Fabryki Cykorji Ferd. Bohm & Co. i Gleba w Włocławku, S. A."

podaje do wiadomości PP. Akcjonarjuszów, że, stosownie do § 19 Statutu tejże Spółki, zwołuje

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

które odbędzie się w **dn. 30 grudnia 1931 r., o godz. 14** w biurze fabrycznem w Włocławku, ul. Toruńska Nr. 2-*b*, z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie obrad i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za rok operacyjny 1930/31 oraz odczytanie protokułu Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie sprawozdania i bilansu Spółki za 1930/31 r. i udzielenie pokwitowania Zarządowi; 4) Wybory nowych członków Zarządu na miejsce ustępujących (§ 39 Statutu Spółki) i wybory członków Komisji Rewizyjnej; 5) Określenie funkcji poszczególnych członków Zarządu, oraz ustalenie wynagrodzenia tychże, jak również wynagrodzenia członków Komisji Rewizyjnej; 6) Uchwalenie budżetu i planu działalności Spółki na 1931/32 r.; 7) Upoważnienie Zarządu do kupna, obciążania i sprzedaży majątku nieruchomego Spółki oraz do wykreślania zabezpieczonych hipotecznie na rzecz Spółki kaucyj i sum; 8) Wnioski PP. Akcjonarjuszów, zgłoszone w terminie Statutem Spółki przewidzianym (§ 21 Statutu Spółki).

Akcjonarjusze, pragnący wziąć udział w Walnem Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Spółki w Włocławku, przy ul. Toruńskiej Nr. 2-*b*, swoje akcje, bądź też kwity depozytowe lub zastawowe Polskich Instytucyj Kredytowych, Państwowych lub Akcyjnych, na 7 dni przed Walnem Zgromadzeniem, t. j. do 23 grudnia 1931 r.

Rada Nadzorcza Spółki Akcyjnej

„Branka" Fabryka Cukrów, Czekolady i Kakao, S. A.

WE LWOWIE

zwołuje na podstawie uchwały XII Walnego Zgromadzenia

XIII NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

na **dzień 10 grudnia 1931 r. o godz. 18** w sali posiedzeń Akcyjnego Banku Hipotecznego we Lwowie z następującym porządkiem dziennym: 1) Uchwalenie rozdziału pozostałej nadwyżki bilansowej za 1930 r., 2) Wybór pisma miejscowego dla ogłoszeń Spółki (§ 5 stat.), 3) Wnioski i interpelacje.

Akcjonarjusze, pragnący wziąć udział w Walnem Zgromadzeniu, winni w myśl ustawy o Spółkach Akcyjnych złożyć swe akcje w naszej Spółce na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia, lub przesłać Spółce w tym samym czasie dowód złożenia akcyj u notarjusza względnie w Akcyjnym Banku Hipotecznym we Lwowie.

CO NAS SKŁANIA DO LATANIA?

PODRÓŻ MIŁA, SZYBKA, TANIA

„POLMIN"

PAŃSTWOWA FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH

SIEDZIBA DYREKCJI: LWÓW, ULICA SZPITALNA Nr. 1

TELEFONY: 2-48, 3-28, 39-20, 39-21

FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH W DROHOBYCZU — TELEFON 105

REPREZENTACJA W WARSZAWIE ul. Szkolna 2; telefony: 78-84, 114-75, 512-33 i 177-8

Reprezentacja w Gdańsku — Polish Petroleum Company — Krebsmarkt 7 — 8

Przedstawicielstwa zagraniczne we wszystkich stołecznych miastach Europy

POLECA ZNANE ZE SWEJ PIERWSZORZĘDNEJ JAKOŚCI

OLEJE I SMARY SAMOCHODOWE

Polmin AS, Polmin AL, Polmin AZ, Polmin AF, Polmin AP, Polmin AD i Polmin AT

OLEJE CYLINDROWE, ODPOWIEDNIE DO WSZYSTKICH WARUNKÓW PRACY. WYSOKOGATUNKOWE OLEJE ŁOŻYSKOWE. OLEJE DO SILNIKÓW SPALINOWYCH, DO KOMPRESORÓW POWIETRZNYCH I KOMPRESORÓW CHŁODNICZYCH. OLEJE TURBINOWE i TRANSFORMATOROWE. OLEJE WIERTNICZE. TŁUSZCZE MASZYNOWE. SMARY DO LIN I KÓŁ ZĘBATYCH. SMARY DO WÓZKÓW KOPALNIANYCH I OLEJE OSIOWE. — PARAFINĘ, ŚWIECE, WAZELINĘ TECHNICZNĄ. — BENZYNY: EKSTRAKCYJNĄ, LOTNICZĄ, SAMOCHODOWĄ I MOTOROWĄ. — NAFTĘ: RAFINOWANĄ I SILNOPŁOMIENNĄ. OLEJE GAZOWE. ASFALTY BEZPARAFINOWE I PARAFINOWE. SULFOKWASY, KWASY NAFTENOWE.

ODDZIAŁY W KRAJU:

BIAŁYSTOK, ul. Warszawska 7, tel. 10-34
KRAKÓW, ul. Szczepańska 9, tel. 15-82
LUBLIN, ul. Krak. Przedm. 46, tel. 10-74
LWÓW, ul. Szpitalna 1, tel. 3-23
ŁÓDŹ, ul. Piotrkowska 152, tel. 6-27,
WARSZAWA, ul. Szkolna 2, tel. 714-75
POZNAŃ, ul. św. Marcina 18, tel. 35-36
SOSNOWIEC, ul. Naftowa 4, tel. 2-08
TORUŃ, ul. Mostowa 17, tel. 3-99
WILNO, ul. Jagiellońska 8, tel. 1-72

SKŁADY WŁASNE I KOMISOWE:

BIAŁYSTOK, BIELSK PODLASKI, BILGORAJ, BĘDZIN, BRODY, BYDGOSZCZ, CHELM, DOLINA, DROHOBYCZ, GARWOLIN, GDYNIA, GRUDZIĄDZ, JAROSLAW, KALISZ, KIELCE, KOŃSKIE, KOLOMYJA, KOWEL, KRAKÓW, KRASNYSTAW, LIDA, LUBLIN. LUBARTÓW, LWÓW, ŁĘCZYCA, ŁOMŻA, ŁÓDŹ, MIĘDZYRZEC PODLASKI, NOWOGRÓDEK, OPOCZNO, OSTROWIEC, OSTRÓW, PABJANICE, RADOM, RADZYŃ, RÓWNE, RYKI, SANDOMIERZ, SAMBOR, SIEMIATYCZE, SIEDLCE, SKIERNIEWICE, SOBOLEW, SOSNOWIEC, STANISLAWÓW, STRYJ, TOMASZÓW MAZ., TORUŃ, TARNOPOL, WARSZAWA, WILNO, WIELUŃ, WIERZBNIK, WOLKOWYSK, WŁOCLAWEK, ZDUŃSKA WOLA, ZŁOCZÓW, ŻYRARDÓW

WŁASNY PARK CYSTERNOWY

POCZTOWA KASA OSZCZĘDNOŚCI

P. K. O.

CENTRALA: WARSZAWA, JASNA 9
ADRES TELEGRAFICZNY: POKO

ODDZIAŁY: KATOWICE, KRAKÓW, POZNAŃ, WILNO, ŁÓDŹ

CZYNNOŚCI BANKOWE:

INKASO WEKSLI I INNYCH DOKUMENTÓW WIERZYTELNOŚCIOWYCH:

P. K. O. PRZYJMUJE DO INKASA WEKSLE I INNE DOKUMENTY (FRACHTY I T. P.) PŁATNE WE WSZYSTKICH MIEJSCOWOŚCIACH KRAJU. WALUTA ZAINKASOWANA DOPISYWANA JEST NATYCHMIAST NA KONTO WIERZYCIELA.

PRZECHOWYWANIE PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH (DEPOZYTY):

ZŁOŻONE DO DEPOZYTU WALORY SĄ NIE TYLKO PRZECHOWYWANE, LECZ I ADMINISTROWANE, TO ZNACZY, ŻE P. K. O. BEZ DALSZYCH ZLECEŃ, SAMA DOKONUJE REALIZACJI ZAPADŁYCH KUPONÓW I WYLOSOWANYCH PAPIERÓW, ORAZ PRZEPROWADZA KONWERSJE I NOWE EMISJE (CENTRALA W WARSZAWIE).

ZLECENIA GIEŁDOWE

ZLECENIA GIEŁDOWE KUPNA I SPRZEDAŻY WYKONUJE P. K. O. NA WARUNKACH NAJKORZYSTNIEJSZYCH ŚCIŚLE WEDŁUG KART UMOWY (SZLUSÓW GIEŁDOWYCH). P. K. O. SKUPUJE RÓWNIEŻ KUPONY WALORÓW PAŃSTWOWYCH ORAZ REALIZUJE WYLOSOWANE OBLIGACJE PAŃSTWOWE. (CENTRALA W WARSZAWIE).

OBRÓT PIENIĘŻNY Z ZAGRANICĄ:

P. K. O. NA ZLECENIE UCZESTNIKÓW OBROTU CZEKOWEGO LUB OSZCZĘDNOŚCIOWEGO PRZEKAZUJE ZAGRANICĘ DOWOLNE KWOTY BĄDŹ TO CZEKAMI NA BANKI ZAGRANICZNE DO WSZYSTKICH ZNACZNIEJSZYCH PAŃSTW, BĄDŹ TO CZEKAMI PRZEKAZOWYMI NA URZĘDY CZEKOWO-POCZTOWE, JAK RÓWNIEŻ ZAPOMOCĄ PRZELEWÓW NA ZAGRANICZNE KONTA CZEKOWO-POCZTOWE DO AUSTRJI, BELGJI, DANJI, FRANCJI, CZECHOSŁOWACJI, HOLANDJI, JUGOSŁAWJI, ŁOTWY, NIEMIEC, SZWECJI, SZWAJCARJI.

PRZEKAZYWANE Z ZAGRANICY PIENIĄDZE DO POLSKI DOPISYWANE SĄ NA KONTA P. K. O. W POLSCE LUB PRZEKAZYWANE DO WSKAZANYCH MIEJSC ZAMIESZKANIA ADRESATÓW W KRAJU.

UDZIELANIE POŻYCZEK (LOMBARD):

UCZESTNICY OBROTU CZEKOWEGO I OSZCZĘDNOŚCIOWEGO MOGĄ OTRZYMYWAĆ POŻYCZKI LOMBARDOWE NA ZASTAW PAPIERÓW PAŃSTWOWYCH, KOMUNALNYCH ORAZ AKCYJ BANKU POLSKIEGO NA DOGODNYCH WARUNKACH.

WSZYSTKIE FORMALNOŚCI MOGĄ BYĆ ZAŁATWIANE RÓWNIEŻ W DRODZE KORESPONDENCJI.

SAFESY (CENTRALA I ODDZIAŁ W KRAKOWIE)

P. K. O. wynajmuje kasetki (safesy) różnych wymiarów na bardzo dogodnych warunkach

Główna Drukarnia Wojskowa.